DE PRIMA

Orbis sede: de Consilio & Ecclesiastica potestate ac de S.D.N.Papæ supræmo insuperabiliq; dominio Opus: per Cyprianum Beneti Aragonen. Ord. Præd. & Sacræ Theologiæ Doct. Parisien. ac eiusdem Theologicæ facultatis Cathedram in Vrbis Gymnasio gubernantem: nuperrime editum.

Ad Leonem. X. Pont. Max.

Accipe sancte Pater uultu/manibusq; benignis
Hoc opus/& tanto numine sumat iter.
Nec breue displiceat/cum corpore plurima paruo
Complectens magni nomen habere queat.
Nam paucis recolit/que sit tua summa potestas
Quam superes cunctos imperioq; Duces.
Et que prima dei Sedes ueneranda potentis
Ecclesiæ numen/Consiliiq; potens.
Sume igitur nostros(nec dedignare)labores
Sit licet in terris munera parua deo.
Sic precor in toto/nil sit prius orbe Leone
Fenicis superans/Nestoreosq; dies.
Lilia sic pariter semper florentia carpat
Et mundus rubeas tollat ad astra Pilas.

3

RE. IN CHRISTO PATRI ET DOMINO
dño Dñico Grymano Patritio Veneto.S.Ro.Ecclię Card.
ac Aquileñ. Patriarchę optime merito/ Auctor perpe-
tuam fœlicitatem D.

CVm his proxime decursis Mensibus Pater Reuereñ. *Sa-*
crosanctã Ro.Ecclesiã/uel potius totũ Terraꝝ orbem tu
multuantẽ/ armisq; cõcussum aspicerẽ: uestrũq; sacratissi
mũ ordinẽ aliqua in pte offensum:& fideliũ conuocationẽ(quod
Conciliũ uocãt)decretã/atq; inchoatã intuerer/nõ potui me cõ-
tinere quin aliquoꝝ cõmoditati hmõi in rebus nřo studio suc-
currerem/atq; opitularer. Etsi multos alios id ante fecisse/atq; his
de rebus plurimũ scripsisse/& nõ parũ profuisse sciebã:tamẽ eos
uel nimiũ prolixos ac dispsos/uel satis restrictos ac ieiunos cõpe
riẽs/ ut uel lõgo studii labore eoꝝ sensus/hic breuitate/ille copia
uix pcipi ac cõtineri posset. Operepretiũ iudicaui si tanq̃ mediũ
inter utrosq; secutus/hinc prolixitate semota/ hĩc breuitate opor
tunis ac necessariis ampliata locis & ad mediũ redacta/de Eccle
siastica ac Pontificali ptãte conscriberẽ: feci/quoniã res litteraꝝ
digna/& multis profutura uidebat̃. Quid enĩ dignius/aut cõdu-
cibilius/q̃ his de rebus scribere: qbus omnis nřa fides defendit̃/
auget̃/illustrat̃. Sed ut oĩum utilitati propius prospicerẽ: has no
stras lucubratiões (qualescũq; sint)in uulgus emittere statui. Ve
rũ cũ eas inscribere ac dicare Scriptoꝝ more statuerẽ/reperi ne-
minẽ: quẽ D.T.R. nõ modo anteferrẽ: sed ne cõpararem quidẽ
nec merito/nam aliquem qui in Phisicis & Theologicis discipli
nis tuę D.R. comparari possit comperi nusquam. Quid bona
rũ disciplinaꝝ eruditionẽ atq; uigilantiã cõmemorẽ satius mihi
duco silẽtio pretercũdũ q̃ paucis pstringẽdũ. Proinde cũ his tãtis
uirtutibus D.T.R. pdita sit/ubi degẽtiũ quoue in loco nřę lucu-
bratiões/licet exiguę/sedẽ potuere sibi firmiorẽ pstãtioręq; elige
re atq; uendicare/q̃ apud D.T.R. tot uirtutibus/tantaq; doctrina
pfulgentẽ haud uidi. Dignare igit̃ Pr R. hoc opus tibi tãq̃ Theo
logoꝝ potissimo dicatũ suscipere: Religiosumq; tuũ Cyp. inco
lumi T.D.R. pro ualitudine ad ĩmortalẽ omniũ reũ opificem
praeces quoad superstes erit effusurũ certo tene. Et uale.

QVESTIO

Theologalis ſub hac uerborꝶ forma cũctis xp̃i cultoribus proponitur.

¶Vtrum Leo.X.Pont.max.illa pleniſſima poteſtate: quam a Deo ĩmediate ſuſcepit: ſupra Collegium & uniuerſale Concilium Eccleſie ſupremus exiſtat: omnem temporalem ſuperans poteſtatem?

Conclu.i. ¶Sicut mundi ſaluator xp̃s/eccleſie gentium ſuper omne & quodcunq; ab eterno patre ducatũ & ſceptrum accepit: ut ei celeſtium/terreſtrium & infernorꝶ cuncta curuentur genua: Sic & beato Petro/& eius ſucceſſori Leoni Pont. Max. in quo regalis & ſacerdotalis poteſtas fulget (que una in omnibus) Ro. Pont. etiam malis ſingulariter elargitur: quod ſummũ eſt & plenum totũ cõmiſit eidem.

Correl.i. ¶Cum omnis poteſtas ducum & Principũ temporalium ſit S. ſue in miniſterium attributa: ſpirituale quoq; quodcunq; corporale gubernare naturaliter neceſſe ſit: ab eius dominio leges dependent: & ſua ſuſcipiunt ſtatuta uigorem: ab eo quoq; illorum poteſtas reſtringenda aut ampliãda uenit.

Correl.ii. ¶Sicut nullus poteſt intrare ad celeſtem curiam niſi Sanctitate ſua mediante (que eſt eterne uite Conſiſtorii clauiger & hoſtiarius: & ſicut appellare ad ſeipſum nemini ꝑmiſſum eſt: ita a Papa ad deum neq; ad uniuerſale Concilium iuridica appellatione nemo poteſt: quia neminem recognoſcit in terris ſuperiorem.

Conclu.ii. ¶Quicunq; enim ſublimẽ S. ſue potentiam uiolenter: aut quouis alio modo uiolare aut reſtrin

gere contendunt (que potius est ab omnibus re uerenter exaltāda) ut diuine ordinationis transgressores deprimi debēt per eandē atq; puniri.

Correl.i. ¶ Igitur Sanctitas sua ut spiritualis homo quem Paulus enumerat / oīa uniuersaliter iudicās / ipse uero nec a Concilio uniuersali quod decretū irritans aduersus eam condere nequit / licet bene quādoq; reuerēter & caritatiue admoneri & hortari ab eodem possit: tamen ab aliquo citra deū iudicari non potest.

Correl.ii. ¶ Et sicut Apostoli sine xp̄o nihil poterant facere: ita uolentes inscindere uestem Christi incōsutilem & contextam per totum.i. Ecclesie integritatem / unitatem & pacem / grauiter offendūt & absq; ea nihil possunt nisi errare.

Cōclu.iii. ¶ Quippe ne excellentissima S. sue auctoritas in qua ipsa fundat Eccl'ia & uniuersalia Cōcilia ab eo solū accipiūt ptātem: qd a nullo reprimi pōt aut restringi nec magis āpliari / nisi a Deo nedū sctōꝝ patrū testimonio: sed diuina & irrefragabili snīa corroborari pōt. Ad quoꝝ quidē statutoꝝ obseruantiā minime pōt coarctari: cū oīa iura in scrineo sui pectoris gerat: & sit sup illa.

Correl.i. ¶ Defecerūt qdā scrutātes scrutinio: errauerūt a pricipio: & locuti sunt falsa Cōcilia uniuersalia Eccl'ie: asserentes nō a Papa sed a xp̄o imediatā suscipe auctoritatē: & absq; Ro. Pont. assistentia & uoto cōuocata & cōgregata etiā si forent.

Correl.ii. ¶ Quā grauiter etiam offendunt: qui neglecta Apostolice sedis consultatione hmōi Concilia conuocare contendūt: que potius conuenticula appellari debēt: & in illis grauissimas materias diffinire: ac ab aliis etiam obseruari precipiunt.

Cōclu.iiii. ¶ Sicut fide tenendum est q; ptās tua Bt̄ bẗissime est suprema in Eccl'ia: & constituit te deus Principem sup omnia regna mūdi: illa posse restrin

gi aut auferri ab aliqua temporali que nõ habet superiorem nisi eternã Imperiali aut Regali in dignũ est profiteri sicut dicere S. suã habere plenissimã iurisdictionẽ etiã coactiuã sicut xp̃s habuit (& sic est) & illam non posse ad sui libitum exercere contradictionẽ implicat manifestam.

Correl. i. ¶ Vnde cũ Ro. Pont. sit oĩum spiritualiũ & temporaliũ dñs eminente eccl'ie necessitate aut pro incremẽto aut exaltatione eiusdẽ & fidei a p̃latis eccl'iasticis & ab aliis pro officiorum & benefitiorum collationibus aliquã summã pecunie / licet absq; canonice simonie incursu accipe possit / id nulli alteri absq; grauissimo pctõ est pmissum.

Correl. ii. ¶ Quã quidem simoniã si ad Romanorum Pont. electionẽ radicemq; eneruandã quisq; forte reduceret (cũ eadẽ ratio esset de omnibus) caput & p̃tãtem Ecclesie militãtis seu claues amputasset & excluderet: aut per magna tpa corpus Ecclesie mixtũ monstrũ aut sine capite fuit & clausum pmansit celũ inferno semp aperto: quod taceri absurdissimũ esset: etiã cum ex iniquo principio conflata sit quandoq; salutaris religio.

Conclu. v. ¶ Cum diuersitas statutorum nequaq̃ in contrariũ esse censeatur: si diuersitas locorum & temporum uarietasq; personarũ quibus distributa sunt recte pensent / Pont. Max. differre Conciliũ: ducatq; ad aliquod tempus rationabiliter differendum (quia ei solum incumbit) nõ est profecto indignũ: in quo crimine heresis ppriissime sumpte dempto: pro nullis aliis criminibus de quibus potest absolui: ideo adimi sibi potestatem nullo potest iure uideri: imo si qua dissentio in materia fidei occurreret: in ea sue potius sententie & determinationi standum est.

Correl. i. ¶ Cum bonum cõmune & precipue totius mundi bono particulari sit preferendũ & ad tempus

tollerãdum ueniat/ quod diuina iustitia tollerat (sm q̃ iuxta merita uel demerita plebiũ corda fideliũ disponũtur) non tantũ Sanctitatem Electores quantũ persone prouidentiã & sapientiã respicere quandoq; tenentur: Sed studiosum uirumq; litteratũ/ & litterarum amatorem eligere sanctius est.

Correl. ii. ¶ Cum Theologalis scientia primatũ inter alias scientias a Deo obtineat: & maxime per illam Ecclesiastica hierarchia illustretur: sitq; suum de fide & de potestate summi Pont. disputare/ inter Theologum & Iuristam/ ceteris paribus/ Theologus magis preferendus esse uidetur.

Cõclu. vi. ¶ Nõ afferentes stateras dolosas ut appẽdamus quod uolumus/ dicẽtes pro arbitrio nostro/ hoc graue/ hoc leue est: sed afferimus duntaxat diuinam staterã de scripturis sacris/ tanq̃ de thesauris dñicis: & in illa tantũmodo quid sit grauius appendeñ. Sanctorum innitimur expositionibus: & sacrosancte Ro. & aplice Ecclesie saniori determinationi & dictis nos humiliter submittendo/ Ocham & eius discipuli Iason/ sicut & gesta Constantieñ. Concilii & precipue Basilieñ. in hac parte nõ multũ ponderantes: pro exaltatione Ecclesie solũ eiusdem sponso xp̃o cooperante/ ore & scriptis has ueritates/ & omnẽ questionem affirmare & uentillare temptabimus.

Correl. i. ¶ Et ueritate imperante/ & magis nobis amica (cum pace & reuerentia aliquorum Magistrorum nostrorum ore & non corde oppositũ ut existimo obseruantiũ loquar) amplissimam Catholice & Apostolice sedis potentiam minime coarctari posse: & suas questiũculas per has nostras assertiones penitus eneruari uident: & nullum Ducem aut Principem tantũ posse seruire Ecclesie Ro. quin magis teneatur/ etiam de condigno.

Correl. ii. ¶ Cum Ecclesia ap̄lica mater omniū fidelium & magistra Deum precipuū habeat Protectorē: Pro cuius libertate & manutentione Leo Pont. Max. post terribiles aggressus / & preclara heroi caq; facinora eterno cōmemoratu dignissima: & caput eiusdē: & Deus in terris congrue effici meruit. Huic quidem Ecclesie tantā tribuit christus auctoritatē: ut diuus Augustinus eius Euangelio (nisi ipsa impellente) non crederet: Que insuperabilis & terribilis ut castrorum acies ordinata / suos ad celum eleuans / rebelles & inobedientes ad infernum deducit.

¶ Correlarium responsiuū est titulus questionis pro omni sui parte affirmatiue tentus.

¶ Et si tempore fe. re. Iulii Pape Secundi / S. tue predecessoris sequens impressum sit opus: in eo tñ quicquid de illius animi strennuitate / & zelo / & maxime de Papali & Pontificia dignitate referimus / totū eminentissime supreme tue obtulimus Maiestati: sub eiusdem S. tue emenda & castigatione benigna.

Relictis & obmissis prohemialibus filarteriis (que fastidiosa uidentur: & ab opere speculatiuo alienissima existunt) Spiritu sancto cooperante: ut ueritas que de celo orta est magis ac magis elucescat: que sola nos mouet / fouet & custodiet hincinde inductis rationibus Peripateticorum & Theologorum more procedimus. Scripsimus autem hec tenui stilo: quia ut ait Augustinus cōtra Manicheū Non ornato politoq; sermone: sed rebus manifestis conuincenda est uanitas aliquorum.

¶ Contra Prime Conclusionis fundamentum arguitur primo sic. Filius dei nihil accepit a Patre / ergo nihil potuit conferre Petro. Cor. sequentia nota est. Antecedens probatē: qa si aliquid: hoc esset uel deitatis / uel eternitatis / uel potentie:

sed nullum istorum: Igitur. Minor patet per illud Athanasii Ita deus pater/ deus filius/ deus spiritus sanctus. Et/ Eternus pater/ eternus filius/ eternus spiritus sanctus. Similiter: Omnipotens pater: omnipotēs filius: omnipotens spiritus sanctus. ¶ Secundo arguitur sic. Xp̄s non exercuit ducatus officium: nec portauit sceptrum: & non fuit nisi in Iudea & Hierusalem: & in partibus illis: ergo non super omne & quodcunq; talem habuit potestatē. ¶ Tertio arguitur sic. Genua terrestriū non curuantur: imo eriguntur contra eum: ut Infidelium & hereticorum: qui negant ipsum esse Deum: uel non assumpsisse uerū corpus: sicut Manichei: similiter contra beatum Petrū retrudentes illum in carceribus: multo minus successori suo: cū multas & uarias terras uideamus rebellare aduersus eum: ergo conclusio est falsa. Et confirmatur: quia genua curuare est humiliari & inclinari coram eo: quia nō loquitur de genu tibie aut materiali notum est. ¶ Quarto arguitur sic. Christus non saluauit mundum: igitur non est saluator mundi: consequentia tenet: añs probat̄: qa maior pars mūdi remansit in infidelitate: ut pagani & agareni multi: Et confirmat̄: qa si saluasset mundū maxime fuisset in instanti sue mortis qñ Sol fuit obscuratus: & petre scisse sunt: & multa corpa sctōrum resuscitarūt: sed hoc nō: qa solū remāsit fides in beata uirgine: quia alii discipuli sicut corpore sic & mente fugerūt & fuerūt dubii ꝙ esset deus & homo: & sicut ista consequentia nō tenet: homo est albus ꝺm ptem ergo homo est albus: sic in ꝓposito: Xp̄s saluauit ptem mūdi .s. fideles: ergo xp̄s est mūdi saluator. ¶ Quinto arguit̄ sic. Xp̄s uenit saluare oues que perierāt ex Israel: & Cananee que erat ex gentibus dixit: Nō est bonū sumere panē filii hoīum & dare canibus. ergo uī ꝙ nō accepit talē ducatū aut sceptrū sup ecclīa gētiū nec oē & qdcūq; dedit ei. ¶ Sed in cōtrariū sunt mlta sctōrum decreta: & p̄sertim illa Cōcilii Ephesini: & etiā auctas Sirilli p̄triarche Alexādrini: qui sic ait in li. thesaurorum: Sicut xp̄s accepit a p̄re ducatum & sceptrū ecclesie gentiū ex Israel egrediens sup omne & quodcūq;: ut ei genua cuncta curuent̄: sic Petro & eius successoribus plenissimā cōcessit ptātem.

PRO SOLVTI

one ar. est notádū primo/ꝙ in ꝓposito ducatus & ſceptrū nō capitur pṕoprie ſed methaphorice pro quadam preeminentia dominu ſeu poteſtate/quā Xp̄s a patre ſuſcipiens dedit Petro Apoſt & ſucceſſoribus eius/nec accipere aliquid ab aliquo aut eſſe dicit prioritatē ſimpliciter aut in perfectionē / nā filius eſt a patre/& oēm ptātem accepit ab eo iuxta illud. Math.ultimo data eſt mihi ois ptās in celo& in terra/& tñ non eſt maior eo nec prius:quia in illa perſonaꝝ trinitate nihil eſt prius neqꝫ poſterius ēt origine/ ut bñ probat Greg.Here. in.1.ſen. nec maius aut pfectius / & quo ad clauiū ptātē & exercitiū illaꝝ ueri ſucceſſores Petro non ſunt minores & habent illam eandem quā Xp̄s habuit ut Vicarii eiuſdem/nec iſta ꝯña tenet iſte habuit aliquid qd nō habuit alter & fuit alius ab eo/ergo eo pfectus eſt: nā filius in diuinis habuit ſiue aſſumpſit humanitatē & factus eſt homo/natus/paſſus. &c. & nō pater uel .ſſ. ergo eſt eis pfectior uel maior.nec ſequit/eſt minor pře ſm hūanitatē/ergo eſt minor/ qa arguit a dicto/ſed quid ad dictū ſimplr.

¶ Secundo notandū eſt/ ꝙ habere plenıſſımū poſſe ſeu poteſtatem ſuper aliqua re cōtingit dupliciter. Vno modo in actu. Alio mō in potentia uel uolūtate/primā nō habuit ꝗ ipſe xp̄s exercuit/nō tñ ſimpliciter/ quia nō eripit mortalia qui regna dabat celeſtia & ſtatum perfectionis maxime oſtebdens/ſed ſi uoluiſſet feciſſet/ quia poterat eminentiſſime/& ſic habuit ſecundo modo/& eā tribuit ſucceſſo. Petro & ſuis uicariis uult pro loco & tpe eam exerceri etiam coactiue/ quia ois potentia etiam naturalis data diſpoſitione debita non poteſt non reduci ad actum/quia fruſtra eſt potentia que nō reducitur aut reducibilis eſt ad actum/nō itaxp̄m ſaluatorē mundi arbitramur contuliſſe ſuā ptātem beato Petro & ſucceſſ.ut uelit eam ī ipſis fruſtrari/& ad actū qñ oportet/& precipue intra ſuum ouile & fideles non poſſe reduci/quia imperfectionis eēt ꝙ in deo minime cadit/cū hoc nec ipſa natura pmittat. Vnde deus & natura nihil faciunt fruſtra.3. de anima. Impeditur tamen de per accidens/ ut ignis applicatus ſtupe non poteſt non cōburere ſimiliter uirtus ſolis applicata niui non poteſt non liquefacere

& nunq̄ cōburitur lignū nisi prius humiditas expellatur / sic in ppositō papa producit effectū ptātis clauiū in aplicatos sibi per ueram obedientiā / & nō in infideles hereticos & rebelles / quia nimiū distant corda eoꝝ ab eo / & nolunt / immo renuunt intellectum suū captiuare in obsequiū catholice & apostolice ecclesieq̄ Ro. obduratū est cor eoꝝ / & nolunt intelligere ut bene agant / nō igitur eidem auferūt dispositionē & amplissimā clauium ptātem / seu tale dominiū / sicut nec in naturalibus distantia pacientiū aufert effectū formalem ipsius ignis naturaliter agentis / & eodē modo dicendū est de Christo qui fuit uniuersalis redemptor / tñ totus mūdus nō fuit redemptus / quia posuit obicem per infidelitatem & inobedientiam & obscuratū cor eorū noluerunt uidere lumen ad reuelationem gentium & gloriam plebis israel / obturauerunt aures eoꝝ ne audirēt uerba seruoꝝ dei / sicut prophetāꝝ / patriarchāꝝ / & apostoloꝝ / quoꝝ sonus exiuit in oēm terram & in fines orbis terre uerba eorum

¶ Et ex oibus istis infertur / q̄ nullus antiquoꝝ p̄boꝝ & paganoꝝ quoꝝcunq̄ per ignorantiā ab errore suo potest / nec unq̄ potuit excusari / & per ꝯñs fuerunt damnati / & est catholica sententia diui Hieronymi & multorum sanctorum & filii ade unde succedunt / aliis sufficienter enunciarunt similiter patriarche & prophete & Christus uerus deus & homo ac apostoli sui & discipuli / & sic consequenter. unde nunq̄ in ipsis inuincibilis cadit ingnorantia / nec recte sentiunt oppositum opinantes / dico de fide & ecclesia extra quam aliquē posse saluari est impossibile & facientē q̄ in se est nunq̄ permittet deus sic errare / quoniā noluerunt intelligere / ut bene agerent / in omni tempore sufficienter uia salutis ostensa est illis.

¶ Tunc respondetur ad argumenta ad primum negando antecedens / quia filius a patre solo est / & ex substantia illius & totum esse filii accepit ab eo / & ad probationem negatur consequentia sicut in creaturis demonstrato patre & filio eiusdem speciei & eiusdem potentie / non sequitur / unus est homo sicut alius / & ita potens / ergo non accepit aliquid ab alio.

¶ Ad secundū dicitur / q̄ hoc habuit in potentia & in libertate sua / & illa nomina capiuntur metaphorice / & ut dictum est / & sic negatur consequentia.

¶ Tertium uero soluitur ex dictis & negatur consequentia / &

ad rigorem ulterioris consequentie dicitur/ q non est simile/ nec sic arguitur in proposito sicut non sequitur demonstrato uno bono magistro & docto/& sicut sepe uidimus/ hic mgr nō habet discipulos/ergo nō est magr/& alie instātie dari possent.

¶ Quartum iam solutum est ex dictis/quia ipsi obicem posue runt & ex defectu eorum prouenit/& eodem modo dicendum esset de illa portione uniuersi & hominum qui non obediunt sedi apostolice/& precipue de aduersariis illius & sese opponen tibus aduersus papam sicut & Romani & gentiles tunc restite runt beato Petro & crucifixerunt eum/nihilominus ille erat ue rus & indubitatus papa & princeps mundi/sicut & quilibet suc cessor eius rite & canonice electus/in quem transit illa eadem potestas quam tribuit Christus Petro: Sed dices contra / quia non habetur ex aliquo passu expresso sacri euangelii/ergo non dedit eam successoribus/non ualet consequentia/quia arguitur ab auctoritate negatiue/ sicut non sequitur non est scriptum q scribo/ergo egō non scribo / potest tamen dici q istud postea reuelatum fuit eidem/quatenus succederent per electionem/ & ultra oues fideles sine dño non debēt esse nec sine pastore/nec mundi principatus sine principe/& istum modum uoluit Chri stus uoluit forte occultare Petro/qui dimisit Clemeutē in suc cessorem. Nec illud obstat/licet Petrus esset sapientissimus & reuelauit istud de Clemente discipulis & ipso minoribus iuxta illud/Que abscōdisti sapientibus reuelasti ea paruulis quē apo stoli & discipuli Christi non susceperunt in talem/ sed de ista materia latius dicetur infra circa titulum questionis/& hec pro prima parte & fundamento prime cōclusionis dicta sufficiant.

CONTRA SE

cundam partem conclusionis que est ista/q potestas sacerdota lis & regalis fulget iu Iulio. II. Pont. Max.

¶ Arguitur primo sic/ista sunt contraria/ergo non cōperiun tur in uno subiecto/añs patet/quia effectus unius est militari ar mis materialibus & corporalibus. pro Repub. utpote regalis/ effectus uero alterius est militari spūaliter cū lacrimis & oratio nibus iuxta illud Ambro. arma militie nostre sunt orationes

& lacrime/& loquitur de effectu clericali & sacerdotali. igitur & confirmatur/quia semper uidemus diuersas personas & non unam gerere hu' oi officia/pña patet/quia duo contraria in eo dem subiecto esse non possunt. ¶ Secundo arguitur sic/Xps non fuit rex iuxta illud Io.18. Regnum meum non est de hoc mundo: Si enim ex hoc mundo esset ministri mei uticp decertarent ut non traderer iudeis/nec regalem exercuit facultatē: ergo eam nō contulit Petro nec successi.eiusdem .pña patet/ qa nemo dat quod non habet: & confirmatur/quia habitus exteriores regis & pont.'ūt diuersi/ergo & interiores oppositi sunt. ¶ Tertio arguitur sic.In lege ueteri tribus leuitica ex qua creabantur sacerdotes & tribus iuda/de qua ortus est Xps/ & de q̄ creabantur reges erant distincte poten/ergo papa non habet regalem ptātem patet pña quia ptās pape figurabatur in istis/& confirmatur quia de tribu iuda nihil de sacerdotibus locutus est Moyses/ut dicit Apost. ad Hebr.7.

¶ Quarto arguitur in papa gerente uicem xpi non fuit illa ptās regalis/igr.pña patet/ ans probatur/per illud q' scribit Io. 6. q' cū cognouisset Ihs/quia uenturi erant illi hoies quos pa uere t ut reciperent eū & facerent eum regē fugit in montem/ igitur Confirmatur/ quia cessit dominio regni.

¶ Quinto/Papa nō utitur tali ptāte regali/igr illā nō habet.

¶ Sexto/Regnum celorum & terrenorum ex opposito diuiduntur sicut spūale & corporale/ergo pa. nō habet temporalem seu regalem po. ans patet/ pña probatur per il.Mat.16.7 ibi dabo claues regni celorum nihil de terreno dixit Xps Petro.

¶ Septimo/Xps nō habuit illam iux.il Luce.12. quis me constituit iudicem aut diuisorē super uos ? quasi dicat/ nullus.

¶ Octauo/ Qn̄ dixit Mat.22.reddite que sunt Cesaris cesari/ &que sunt dei deo.Visus est ponere distinctionem/ergo istam ptātem non habuit cū sacerdotali intermixtā.

¶ Nono/Lex Imperatoris antiqua dicit oppositum .s.q' papa solū curet spiritualia & diuina/igit. pña patet per il.Prouer.22. ne transgrediaris terminos antiquos. ¶ Decimo argu.t sic per il.apo.ad Tit.2.Nemo militās deo implicet se negotiis secularibus. ¶ Vndecimo contrariorum fm p̄hm/ &.ff. de his q̄ sunt sui uel al. iuris.l.2.§.uidemus/eadem est disciplina/ sed iudex non se debet dico secularis/intromitere de spiritualibus/

ergo nec econuerso/ut in ca. decernimus de iudiciis.

¶ Duodecimo istud repugnat Aposto. dignitati que maxime debet esse pfecta/& papa singulariter dicit Apostolicus. igit. & confirmatur per illud quod scribitur Ma.19. si uis perfectus eẽ. Vade & uende oia que habes & sequere me/ & sic uidetur q̧ solum in spiritualibus & non in temporalibus habeat potestatẽ/ ergo non regalem/quia arguitur ex his a destructione superioris ad destruct. inferioris / quia bene sequitur / nullam habet pecuniam/ergo non ducatum uel Iulium habet/sic in proposito nullam habet potestatem temporalem/ergo nõ regalẽ.

¶ In contrarium est laudabilis cõsuetudo ab auctoritate euangelii orta & ratio / quia papa cõsecratur ut sacerdos/ coronatur ut rex/& fit festũ & magnus triũphus in urbe de huiusmodi tã digna coronatione/ratio quia gerit uicem xp̃i in terris/sed xp̃s habuit talem potestatem/ ergo & papa/antecedens notum est & minor probatur tripliciter .s. q̧ habuerit eam .s. in incarnatione/ in eius conuersatione / in passione / & resurrectione. Primũ patet / quia per filium sacerdotis .s. Io.bap. suum aduentum in carnem uoluit nuntiare. Secundo patet/per Hieron. super Mat.c.17. dicentem/q̧ dñs filius regis erat/quia sm humanitatem ex Dauid ex stirpe erat generatus/sm uero diuinitatẽ oipotentis patris erat uerbum/ & ideo tanq̃ regum filius tributa soluere non debebat. Vnde manifeste cõcluditur q̧ erat rex & sacerdos/& Aug. dicit in lib. de consensu euang. q̧ Christus erat rex ꝓpheta & sacerdos. Legitur etiã in autenticis historiis qualiter fuit electus per sacerdotes templi in sacerdotem in hierusalem / & propter obitũ alterius sic q̧ sciscitãtes intra se sacerdotes templi & mirantes de eius uite sanctitate & excellentia/ & quia sepissime in templo ipsum orantem & mirabilem sanctimoniam ostendentem uidebant/dignum duxerunt ipsum pre aliis debere eligi in sacerdotẽ & sciscitantes & diligenter q̃rentes cuius filius esset quia neminẽ illegitimũ admittebant inuenerũt .B. Mariam esse inuiolatam uirginem & ipsum esse filiũ dei/ prout ipsa etiam dixit illis & inter alios sacerdotes templi fuit & cõperitur scriptus & predictum mysterium occultũ uoluerunt. Vnde constat xp̃m gloriosum sacerdotem fuisse & dignitas sacerdotalis maxime enituit in ipso/quia perfectus deus & perfectus homo erat/& de eo scribitur Psal.109. Tu es sacer-

dos ineternum fm ordinem melchisedech.

ℭ Secnndo hoc ostensum fuit eminente tpe benedicte passionis sue de renerentia sibi exhibita ab omnibus sedenti super asinam & pullum/dicentibus Osanna benedictus qui uenit in nomine domini. Et uaticinium Zacharie inductum est per Math. dicenté.c.9. Ecce rex tuus ueniet mansuetus sedens super asinā & pullum/ptātem uero sacerdotalē ostendit quando se obtulit in ara crucis in sacrificium & ostiam/ut bene declarat Aug. in lib. de ciuitate dei.c.14. & lib 4. Tum etiam quando ipse dixit. Nunc princeps mundi eiicietur foras & ego si exaltatus fuero omnia traham ad me ipsum/ & locutus fuit de exaltatione per crucem & de principe mundi lucifero/ quia omnes erant filii ire: Vnde ipse qui est ueritas incarnata & infallibilis dixit Math.ult. Data est mihi omnis ptās. s. sacerdotalis & regalis in celo & in terra/qui omnia dicit nihil excludit/hanc potestatē sacerdotalem etiam ōndit in.ss. datione qñ dixit Io 9. Accipite spm̄ sanctū quoꝝ remiseritis peccata remittentur eis/ regalē uero eminentissime ōndit tpe resurrectionis postq̄ inferni claustra penetrando suos captiuos redimens diabolo spoliato & inferno multis corporibus sanctoꝝ resurgentibus cum ipso & accepto de oste triumpho introierunt in sanctā ciuitatē/ & cantat ecclesia/propterea filie Hierusalem uenite & uidete martyrem cum corona/&c. & per ista patet probatio minoris.

ℭ Sed pro solutione aliquoꝝ argumentoꝝ notandum est primo/ꝙ fm Aug. regnum Christi super quo regnāt fideles eius sunt credentes in eum quibus dicitur uos de hoc mundo non estis/quia si de hoc mundo fuissetis mundus quod suum est diligeret: Christus aūt non dixit regnum meū non est in hoc mundo/quia certum est quoniam in hoc mundo & in alio regnat super fideles suos hic per gratiam & in futuro per gloriā hoc dixit non est de hoc mundo/quia de hoc mnndo est quicquid homini est a deo creatum & exuiciata stirpe ade generatū sed iam factum est regnum non de hoc mundo quicquid de de ipsis hominibus per ipsum xp̄m regeneratum est/ dicente apostolo eripuit nos de potestate tenebraꝝ/& transtulit nos in regnum filii charitatis sue. Et potest dici fm Chrisost. ꝙ regnum Christi non est de hoc mundo/quia non fuit modo mundano sicut sunt alii reges qui ex fortitudine ministrorum acci-

piunt potefttem regnandi/ipſe autem regnando ſuper ſuos ſibi ipſi ſufficiens eſt/nullo alio adminiculo indigens/ & ideo cete ris regibus perfectius regnat.

¶ Secundo notandũ eſt/ꝙ cum aliquid eſt in ſuperiori & inferiori & in principali agente & miniſtro & in inſtrumento perfectius eſt in principali agente etiam naturaliter/poteſtas ergo regalis & in papa & in aliis regibus & principibus mundi/nobiliori modo tamen & excellentiori eſt in papa ꝙ̃ in eis quia in papa eſt per confirmationem & diſpoſitionem atqꝫ correctionem ipſoꝝ/in eis aũt per executionem & adminiſtrationem.

¶ Ad argumenta ad primũ dicitur/negando añs/& ad probationem dicitur primo/ꝙ ordinantur ad unũ finem .ſ. ad bonũ eccleſie uniuerſalis & militantis & in miniſteriũ ipſius que nõ ſolum corroborari debet armis ſpiritualibus ſed etiam materialibus aduerſus rebelles & infideles uolentes eam ſubuertere ꝙ̃ eccleſia in ſe nullam patitur contrarietatem/quia in unitate .ſſ. congregata & in fide & charitate & ſpe fundata & ſolidata/ & ſm Apo. nulla tribulatiõe aut aduerſitate diuelli poſſunt ueri fideles a charitate xp̃i & ſcti per fidem uicerunt regna operati ſũt iuſtitiam adepti/ ſunt repromiſſiones in Chriſto Iheſu dño noſtro. Secundo dici poteſt ꝙ oĩa regna mundi & omnis poteſtas tam regalis ꝙ̃ ſacerdotalis ordinatur in deum & fideles omnes ad regnandum cum Chriſto inducant & in hoc ordine ꝙ̃tum eſt de ſe nulla eſt contrarietas/& preſertim reſpectu finis ꝙ̃ eſt eterna beatitudo ꝙ̃ conſiſtit in caritate pfecta in illa eccleſia triũphanti & ſuper celeſti ad quam ordinatur iſta. Sed dices contra quia ſunt multa regna paganoꝝ & infideliũ que nõ ordinantur in deũ nec poſſunt extra unionẽ eccleſie militãtis ſaluari. Dicitur ꝙ iuſtd eſt de peraccidens/quia nolunt audire nec intelligere ut bene agant/cõparati ſunt iumẽtis & ſimiles facti ſunt illis/quia nolnnt obſeruare legem Chriſti/que eſt omniũ actuũ humanorum regulatiua & recte ad celum inductiua. Lex inquit Pſal. domini immaculata conuertens animas teſtimonium domini fidele ſapientiã preſtãs paruulis quos Chriſtus ĩ euãgelio uocat ad ſe ſinite puulos fideles .i. filios meos uenire ad me/ipſoꝝ eſt enim regnum celoꝝ/poſſet etiam dici/ꝙ ordinantur in deũ qa diuine iuſtitie effectus ꝑ triũpho fideliũ uiget

in eis in inferno per afflictionem penaꝝ/ & sic sunt diuine iusti tie instrumentum & ex patre diabolo sunt/ nō solum illi sed etiam rebelles Ro. & apost. eccl. & extra unionem illius in peccato mortali descedentes grauius punituri/ quia magis ingrati sunt de gratia beneficioꝝ & sacramentorum quam a xp̄o in eccle sia susceperunt. Ceteris paribus. Et ad probationem con sequentie dicitur ꝙ uerum est simul in eodem tempore secundum actum sed quando unum est in potentia & aliud in actu & respectu diuersorum secus est.

¶ Ad secundum Ar. dicitur negando primā partem antecedentis .s. ꝙ non fuit Rex & ad auctoritatem dictum est supra in primo notabili quomodo debet intelligi/ & ad aliam probationem dicitur ꝙ talis abituum & ornamentorū diuersitas non obstat quia possunt mutari absq; detrimento seu diminu tione dominii / & quandoq; .b. Petrus arma portauit/ nec abi tus facit monachum sicut nec cathedra Episcopum/ & ꝙ actus ꝓprie non sint oppositi ut sic dictū est supra in solutiōe primi.

¶ Ad tertium negatur consequentia & ad probationē dicit negando ꝙ figuraretur proprie sacerdotium & dominiū xp̄i per ordinem leuiticum sed magis per sacerdotiū & dominiū Melchisedech q fuit simul Rex & sacerdos. Vnde dicit Apo. ad hebre 7. hic est enim Rex Salem & sacerdos dei summi.

¶ Ad .4. negatur consequentia/ & ad confirmationem dicit ꝙ xp̄s fecit hoc ut sederet regno dato sibi per homines/ quia noluit rex per homines fieri qui regnum dabat hominibus/ ut dicit Augu. Vel etiam posset dici ꝙ Pe. dedit illam potestatē temporalem quando comitens sibi oues suas contulit sibi & eclaues regni celorum/ ergo afortiori &c. Cui datur maius ergo minus & xp̄o data est omnis potestas in celo & in terra Math. ultimo. uel istud fecit propter nostre humilitatis exemplum/ quia ex defectu nature nimium superbit homo/ & ideo a conterendum & humiliandum ceruicem nostram & elationem ut agnus coram tondente se non aperiēs os suum saluator mundi exinaniuit semetipsum/ & humiliatus est usq; adinominiosam mortem crucis ut humiliemur corā ipso in omni tempore & terrena spernentes tendamus ad celestia solum ac summitentes cōlla iugo ipsius ipsum regem angelorū sequi conemur/ & Io. 3. Non enim misit deus filium suum ut iudicet

mundum/sed ut saluetur mundus per ipsum/ & ideo expleto sacramento passionis & resurrectionis cōmisit Petro regimen ecclesie totū ꝙ necessariū erat ad regimen totius ecclesie/& per cōsequens de electione successoris pape ut anūtiaret aliis & posteris uerisimile est/nā sine capite regi non poterat. ℭ Ad quintū negatur añs quia ipsa utitur tanꝗ ancilla & ministra sua/ qñ oportet nisi principes temporales resistant hoc de per accidens & inique agunt & precipue ubi eam exigit pro augmento spiritualis potestatis .s. pro dilatatione fidei & ecclesie militantis cuius est caput & maxime pro defensione & tuitione eiusdem cōtra hostes & rebelles ipsius/& ad recuperationē bonoꝝ suoꝝ procedēdo Vnde dato ꝙ tu habeas a me unū ducatū/nō sequitur tu nō uis reddere mihi ducatū/ergo non est meus.Sic in proposito aliquis princeps nō uult exhibere aliquā potestatē qualē habet papa/ergo talis potestas nō est debita pape. Et ulterius negatur ꝯña/sicut ego nō utor peccuniis/ergo nō habeo illas:ut patet in tenaci & auaro/quia arguit ab esse ad posse negatiue. ℭ Ad sextū negat assumptū simpliciter & maxime in eo in quo est ptās spiritualis regiminis ecclesie ſm plenitudinem/sicut in papa dicimus/& sicut deductum est superius in scđo notabili & in rñsione ad primum.Vnde in traditione clauiū includitur etiā collatio terrenoꝝ ptātum pro conseruatione bonoꝝ spiritualiū/& sicut est caput ecclesie sic etiam est caput politie mundane & tpalis dirigens & inducens quantū est ex se oēs hoīes in deum & ad regnū celorum/cuius est clauiger/nā nulla lex aut institutio dicitur recta nisi sit regulata per diuinam & ecclesiasticam legem/ nec aliquod bonum morale perfectum esse potest sine fide ecclesie extra cuius unitatē non est salus.

ℭ Ad septimū negatur añs immo qui dicit Xp̄m nō habuisse ptātem spiritualem & tpalem contradicit eidem aperte dicentem Math.ult.Data est mihi omnis ptās in celo & in terra. Idem dicēdū est ad octauū & ad auctoritates aductas dicitur ꝙ ipse non dedignabatur parua & minora exequi/ sed relinquebat ea minoribus / sicut nec facit Imperator aut aliquis magnus rex sic Xp̄s tantū maiora & sublimiora curabat.s. instruere nos de uita sua & de redemptiōe nostra

per ipsum facienda ipse enim est uera pax & uerus mediator inter deum & homines/propterea illi poterant recurrere ad minores/& ideo non erat opus exequi illam.

Ad nonū dicendū est q̄ uerū est primo & principaliter sed secundario/quia sepe temporalis potestas perturbatur/oportet ut cum gladio spiritualis potestatis coarcetur/sed non econtra ut infra patebit.

Ad decimū dicendum est q̄ nō se debet papa implicare negotiis secularibus sicut nec aliquis clericus uel religiosus causa tñ charitatis & pietatis cum debita moderatione se ingerere possunt s̄m superioris licentiam & ministrando & dirigendo de licentia suoꝝ superioꝝ etiam litigare pro negotiis suoꝝ monasterioꝝ & pro causis pauperum & pupilloꝝ apud sedem Apost. uel alias/& hec est sententia. b. Thome. 2 se q. 7. & 86. ar. 2. & di. 88. c. decreuit: non ergo derogat dignitati pontificatus si causa caritatis & urgente necessitate maxime ecclesiastica ad conseruationem spiritualiū ad correctionem uicioꝝ ad punitionem maleficioꝝ ac manutentionem pacis & iusticie ī populo Christiano & libertatis ecclesiastice/ob dilatationē eiusdem quandoq; nō solum negociis se intromittere secularibus licebit papam/sed etiam usq; ad sanguinem contra hostes & rebelles ubi principes temporales nolint prestare presidiū militari & dimicari debet suo loco & tpe exēplo p̄decess. sui beati Petri apost. qui cum uidisset tpe passionis xp̄m pati ad arma materialia confugiens & ad gladios propria manu Malco auriculā amputauit nimio zelo incensus/uidens q̄ nullus principū iuuaret xp̄m/immo erant cōtra eum iux. il. p̄s. 2. principes populoꝝ congregati sunt & conuenerunt in unū aduersus dn̄m & aduersus Christum eius. Vnde uerisimile esse uidetur q̄ si Pet. cōperuisset tunc aliquem principū & potentē eidem auxiliari nō accessisset personaliter/& xp̄s dixit apost. qui nō hēt gladium uendat tunicam suam & emat ad insinuandū nobis solū q̄ ecclesia apost. & caput q̄nq; gladiis & ferro tueri & premuniri debet/nō ut propter hoc uellet impedire mortē suā & redemptionem mundi sic fiendam nā oblatus est quia ip̄e uoluit. Vn̄ mirari nemo debet/si q̄nq; cōtingat imminentibus p̄dictis causis & ne xp̄s sp̄ōsus eccl. cuius uices ge-

rit in terris offendatur Ro.Pont.p horrenfia bella personali
ter & inperterite hostes aggredi & rebelles q fortassis eti m
non fecisset si omnes principes terre aduersus tales sufficiēs
& efficax prestarent auxiliū sine psonali accessu Rom. Pon.
quia hoc facit qm̄ zelus domus sue.i.eccl. cōmedit eū & in
humanis actionibus finem & intentionem agentis principa
lis quia causa finalis est causa causa℞.2.Phi.precipue & prin
cipaliter homines respicere debent & nō tm̄ ipsū opus quan
tum operis finem considerando & deus ipse gloriosus per
arma & horrenda bella ac per occisionem multo℞ in ueteri
ri lege timeri uoluit & solus adorratione latria adorari / ut
patet in libris regum ad insinuandum nobis per hoc ut eti
am tpe legis gratie ne execretur nomē unigeniti filii sui aut
ne offendatur sponsa sua ecclesia mater omniū fidelium &
magistra/liceat qnq̧ armis & bellis uti tp̄alibus si aliter spi
ritualis sublimis ptās & libertas eccl.sue cōmode obseruari
nequit/& istud nedum iuri diuino sed etiam naturali est cō
forme ꝙ uim ui oēm hominē cuiuscunq̧ gradus aut quali
tatis existat repellere ꝫ omnes leges etiam in ablatione bo
norum suorum omnia iura permittunt quare ergo ecclesia
terribilis ut castro℞ acies ordinata hoc priuilegio seu lege
priuari debeat & in dictis casibus nō uidet/& si istud proue
nerit ex audacia aut excessu aliquo℞ principū letale crimē
est in eis & excessus excessum inuocat/& suplenda est negli
gentia ipso℞ per Rom.Pont. in casu premisso/ecclesia ad
uersus ipsos clamante per prophetam/filios enutriui & ipsi
spreuerunt me.Et loquor cōiter & in generali solū/qnia ser
mo cōis neminē tāgit//nec intētio mea est ad pticulares p
sonas descendere/nā quilibet ꝓpriū onus portabit & nō est
meum. Nec mirū si papa thesaurizat quandoq̧ & ignorat
cui congregantur hec.s.ut pugnet ꝓ ecclesiastica libertate&
ipsam manu teneat cum thesauris/ꝙ non potest cum suis fi
liis & principibus facere/& supbo℞ cuilibet loquens eccle
sic dicit per prophetam.Impinguatus est dilectus meus im
pinguatus dilatatus & calcitrauit & qualiter debēt esse filii
recti & parati & humiles iuxta sponsum ecclesie.i. Christū
coram quo omne genu curuatur & eius uicario Ro. Pont.
qui est caput & uerus pastor ecl. seu ouilis & gregis iesu xp̄i

in cuius mensa dat nobis Xp̄s omnia sacramenta salutis & carnem suam ad manducandũ & sanguinem suũ ad bibeln dum ut uiuamus ineternum. P̄s.a.n.dicit filii tui sicut nouel le oliuaꝝ in circuitu mense tue p̄s.127. Vnde filialem & hu milẽ isinuat obedieñ. Debemus supremo Pont. obedientiã & nõ seruilem nec coactã qui est Vicarius saluatoris mũdi & pater omniũ/propter qd̄ dicitur Beatissime pater/ per ex. cellentiam & ideo propheta subiungit sic/benedicetur ho. mo/qui timet dñm. Debet enim reuerenter uenerari extolli & benedici ab oĩbus/quia est deus in terris timeri & obedi. ri debet ad nutũ precipue a potentatibus qui per talem po. tentie excellentiam sue mense ecclesie ꝓpinquiores existũt in qua dulcis & benignissimus dñs Iesus xp̄s ut dulcedinẽ suam in fideles demonstraret/pane suauissimo de celo pre. stito esurientes replens bonis/ fastidiosos diuites dimittit inanes. Vnde ueri filii sui uelut alter Elyas, qui cum subcini ticeo pane illo roboratus ambulauit usq; ad montem dei/ per quem designatnr eccl. Ro. celsitudo) sic in fortitudine huiu smodi ad montem hunc .i. Eccl. apost. & ad protectio nem ipsius conuolabunt & uenient in custodiam aduersus omnes rebelles & qui pugnaut contra eam/ & supremum Pont. adorabunt & omnes reges seruient ei exemplo illoꝝ qui natum saluatorem mundi (huius uices eminẽter gerit) ex extremis mundi partibus uenientes adorauerunt / Sunt enim reges terre in Christi uicarii [ministerium attributi & stipendiarii. d.n. Pape & ipsius ecclesie militantis/dei enim ministri sunt teste Ap̄so ad Ro.13. & ad Collo.8. Nemini li cet propriis stipendiis militare/& qui rapere aliena & ecc̄ie bona contendunt & satagunt non sunt in statu salutis/ de. bent enim esse contenti terris & stipendiis suis Luce.3.

❡ Ad undecimũ negatur ꝯña quia non est similis ratio de iudice seculari & ecclesiastico quia secularis omnino est in capax spiritualis & ecc̄astice iurisdictiõis ut i.c. decernimus de iudi. Vnde nec spiritualia possidere potest .c. causam de rescrip. propter ꝙ Vsias punitus fuit lepra Paralip. 26. quia usurpare uoluit spiritualia/nõ est sic de iudice ecclesiastico immo ab initio omnes cause temporales tractabantur corã sacerdotibus/ut in.c. per uenerabilem qui fil. sunt legi. nec

sunt contrarie iste iurisdictiones / ideo simul concurrere possunt in una & eadem persona/ut supra diximus.

¶ Ad.12.dicitur ꝙ hoc aῆs est falsum ad probationem di, co cum .b. Tho.22.q.84.ar.7.ꝙ abrenuntiatio huius potest considerari primo ſm ꝙ est in actu/& sic in ipsa nō cōsistit talis perfectio sed quoddam perfectionis instrumentum/& ideo nihil prohibet statum perfectionis esse sine abrenūtiatione propriorum. Scdo potest cōsiderari quo ad preparationem cordis/sic ꝙ homo sit paratus si opus fuerit omnia dimittere & destribuere & hoc directe pertinet ad perfectionē & sic auctoritas illa procedit scdo modo & nō primo.Cum aūt potestas iurisdict.possit stare in persona dn̄i Pape cum hac animi preparatione/patet ꝙ possit etiam stare cū apost. perfectione/unde xp̄s perfectissimus fuit/& tn̄ in eo utraq; potestas fuit/quare nihil ualet ꝯn̄a.Multi enim sunt prelati ex deuotione fidelium habent & habuerunt iurisdict. temporalem/& tamen nō minus pollet in ipsis ecclesiastica dignitas / immo magis quia magis boni censentur.Et si dicatur ergo superflue ponuntur iurisdictiones principum/ negatur ꝯn̄a immo sunt necessarie / quia plenaria iurisdictio tpalis nō sic ponitur in Ro. Pont. quantū ad immediatam executionem omniū actuū/qui sublimia curans leuiora minoribus derelinquit.&c. ut supradictū est ad octauū.Et hec dicta sufficiant pro manifestatione & probatione ſe partis prime conclusionis ꝙ papa utranq; habet iurisdictionem. Et notatur ꝙ ista argumenta pro maiori parte possunt adduci contra primū Correlariū huius cōclu . & sic etiam solui possunt.& ideo circa illud non arguā / sed ueritas ipsius multipliciter probabitur.

¶ Tertia pars conclusionis est/ꝙ omniū Ro. Pont. Vna ē ptās q̄ etiā malis a deo elargit singulariter.

Contra primam partem.Primo arguitur sic/per illud Luce .22.Ecce gladii duo hic/ergo sunt due potestates & non una/patet consequentia/quia potestates designantur per gladios. ¶ Secundo sic potestates distingūtur p actus & obiecta sed sunt diuersi actus & obiecta

igitur sunt diuerse potestates. ¶ Tertio sic/plures sunt ordines Epoꝶ/ergo non est tantū una potestas/añs patet per Magistrū in.4. sent. ¶ In contrariū arguitur per il.Can.6. Vna est columba mea/una est perfecta mea/una est matri sue electe genitrici sue/ergo potestas pape similiter erit una & respectu ecclesie/cuius administrationem gerit/sicut fm Apost. unus deus una est fides/unum baptisma. ¶ Pro quo notandū est primo/ꝙ duplex est ptās in Papa. Vna que uocatur ordinis que est respectu corporis xp̄i ueri. Alia ptās iurisdictionis uel administrationis que est respectu corporis xp̄i mistici/si primo tunc est una in oibus unitate reali/quia in oibns est unus caracter sacerdotalis/dico enim sacerdotibus &epis talis ptās nō plurificatᷣ nec ex pte ipsoꝶ sacerdotū uel eporum offerentiū quia omnes offerunt in personā unius sacerdotis .s. Christi non enim in aliam personam proferuntur illa uerba sacramentalia. hoc est. &c. q̄ in personā Christi. Vnde dicit Crisost. in humilia de proditione Iude ꝙ xp̄s qui mensam illam ornauit discipuloꝶ in cena presto est mense nostre quam consecrat/quia nō est homo qui preposita panem & uinnm corpus & sanguinem facit/sed ille qui est crucifixus pro nobis xp̄s cuius uirtutē consecrantur licet sacerdotis ore proferantur/ nec etiam exparte rei oblate/ quia unum & idem corpus numero offertur per unū Ep̄m sicut per aliū & alium sacerdotem.s.xp̄i/& una & eadem passio xp̄i q̄ cōmemoratᷣ per omnes/non ergo ex parte rei cōmemorate plurificatur/Prime ad Corinth.xi. quociēs cunq;.&c.& sic ptās ordinis una est realiter in papa & in oībus Episcopis & sacerdotibus/& in tali potestate omnes sacerdotes non sunt nisi unus sacerdos/& Christus unum habnit sacerdotium fm Apostolum ad Hebreos .7. Est autem una potestas iurisdictionis in papa quadam unitate ordinis quia siue laici ordinentᷣ ad clericos/uel clerici ad clericos.dico in ipso corpore ecclesie mystico siue econuerso/uel oēs ordinantur ad clericos& sacerdotes/Hoc habet quodam ordine facere papa & intra; se & ad se clericos & laicos ordinare/Et ista est sententia beati Aug.3. de trini.c.quarto. Cōcludunt autem argumenta ꝙ sunt plures potestates iurisdictionis respectu pluuium cōmunitatum/& sic plurificatur

potestates & non aliter.

¶ Pro quo notandum est q̄ s̄m Philosophum in libro Politicorum plures sunt cōmunitates & facientes unum / quare una est communitas uici que resultat ex pluribus domibus Alia ciuitatis que constituitur ex pluribus uicis que est perfecta / quia si ciuitas sit bene ordinata in ea debet inueniri quicquid necessariū est ad uitā humanam. Alia est cōmunitas prouincie que exsurgit ex pluribus ciuitatibus. Alia regni que est ex pluribus prouinciis. Alia est cōmunitas totius orbis que constituitur ex omnibus regnis.

¶ In prima presunt presbyteri parrochiales / quorum quilibet regit unum uicum & unam parrochiam. In secunda presunt Episcopi / quia ciuitas quelibet est cōmunitas perfecta sicut quilibet Eps̄ est sacerdos perfectus cum possit simile sibi generare. In tertia autem cōmunitate presunt Archiepiscopi seu metropolitani. In quarta presunt patriarche & primates. Sed in quinta preest summus Pont. quia quantū est de iure omnes qui sunt in toto orbe debent subiici summo Pont. sicut de iure diuino / nullus pōt saluari nisi sit de corpore ecclesie extra quā non est salus / ita de iure est q̄ oēs qui sunt in toto orbe sunt sub potestate Ro. Pont & p̄ illos duos gladios due potestates eiusdem intelliguntur sed una reducitur ad aliam tanq̄ instrumentum ad causam agentē principalem & prout dictum est / & spirituale semper habet regere & gubernare corporale / & per ista hec etiam soluuntur argumenta: Vna est ergo potestas omnium Romanorum Pontificum / q̄ est conclusio.

¶ Sed contra fundamentū istius conclusionis potest multipliciter argui. Primo sic / plures sunt ecclesie q̄ una / ergo male dicit̄ quod una est ecclesia / consequentia patet / antecedens probatur per illud Apocalip. primo. scribit Ioannes septem ecclesiis / & Psalmista .66. in ecclesiis benedicite domino. ¶ Respondetur q̄ uerum est q̄ sunt plures ecclesie sicut plures sunt cōmunitates scilicet particulares / sed una est ecclesia uniuersalis sicut dicit Porfirius in capitulo de genere plures homines sunt unus homo sic etiam plures ecclesie particulares sunt una ecclesia in cōmuni / & sic ad argumentum negatur consequentia.

¶ Secundo arguitur sic. Ecclesia primitiua que erat ex circumcisione & ecclesia presens que ex baptismo distinguuntur/ergo sunt due ecclesie & non una. Rñdetur negãdo cõsequẽtiam/quia una & eadem fides est antiquorum & modernorum/& qđ ipsi crediderunt implicite nos credimus explicite/& qđ crediderunt de Messia futurũ nos credimus iã uenisse. Posset etiam dici/qđ distinguuntur sicut lex uetus & noua/& tanq̃ figuratũ & figura/ac ut spica & semen tanq̃ perfectum & imperfectum/fuit enim perfecta per Christũ/qui non uenit soluere legem sed adimplere/ergo distinctio q̃ fuit respectu diuersorum temporum non arguit pluralitatem/sicut unus homo qui nnnc est paruus incipiens & imperfectus/postea efficitur maior & sapiens ac perfectus/nõ ideo est plures homines/sed unus homo. Sed contra ecclesia est cõis hominibus & angelis ut dicit Augusti. super Psal. 36. sed non est eadem fides/immo angeli nõ habent fidem/sicut nec uiatores habebunt in Paradiso/ergo ecclesia est distincta. Rñdetur distinguendo minorem uel qđ nõ habeãt fidem sicut nos hẽmus/& sic conceditur uel qđ nõ habeant illud quod succedit fidei ñostre & spei .s. charitatem / & sic negatur. Vel aliter potest dici negando presuppositũ / quia nos loquimur de ecclesia militante uiatorum & nõ de illa triumphante comprehensorum seu beatorum. Vel potest dici/qđ licet distinguat̃ respectu subiecti/nõ tñ respectu finis & obiecti quod est deus reuelatus uel reuelabilis qui est trinus & unus. & est una etiam respectu finis qui est beatitudo consumata iuxta illud. Beati qui non uiderunt & crediderunt/qđ dixit Iesus Thome didimo/uolenti non solum credere & uidere sed palpare. Sed contra etiam arguitur fides/spes/charitas ista sunt accidentia distincta & diuersa in diuersis igitur & diuerse ecclesie. Rñdetur qđ licet non sint idem numero/conueniunt tamen in specie: uel qđ licet sint diuersa subiectiue/nõ tamen obiectiue/quia idem est obiectũ oim fideliũ ut dictũ est supra. Sed uolo qđ aliquis excõicetur iniuste talis est extra unionẽ ecclesie/& tñ non est excõicatus apud deum/ergo est alia ecclesia per quam talis saluatur.
Rñdetur qđ talis sic excõicatus in nullo leditur/immo potius meretur si patienter tolleret ipsam iniuriam/ & humili

tatis meritum recöprehensat talis excöis damnum/ nihilominus tamen tali sententie obtemperandü est si a suo iudice fulminetur & cü iuridicis circumstantiis. Preterea uidetur ꝙ talia ad unitatẽ ecclesie nõ pertineant que est congregatio oĩum fideliũ tñ qui sunt in peccato mortali sũt extra charitatẽ/& est fides mortua in illis. Rñdetur ꝙ ẽt ista fides reducit aliquo modo ad fidem iustoꝝ fideliũ / & est eadem in substantia q̃uis nõ in circũstantia & perfectiõe/ dũmodo non sit heresisquia per talem proprie sumptam efficit homo infidelis/& nõ solũ membrũ fetidũ sed membrũ diaboli & mortiferũ. Sed contra Cathecuminns habet istas tres uirtutes formatas/& tamen nõ incorporatur xp̃o/quia hoc esset per baptismũ ꝑm Aug. de baptismo paruuloꝝ. Rñdetur ꝙ licet capere nõ incorporetur incorporatur mente uel licet nõ incorporetur numero incorporat merito ꝑm Tho. in.4.sen. di.4.& ꝑm Apost.ad Ephe.3. habitare xp̃m p fidẽ i cordibus nr̃is dicit. Preterea nõ fuit semp baptismus/ergo nõ semper fuit ecclesia/añs patet añ xp̃i aduentũ erat circũcisio & non baptismus. Rñdetur ꝙ licet nõ fuerit in re fuit in figura. Vel aliter ꝙ licet non fuerit tunc erat tñ fides xp̃i uenturi unde ortus est baptismus/& sancti patres ueteris legis etiam incorporabantur per fidem credẽtes futurũ quod nos credimus iam uenisse/quia extra fidem Xp̃i nunq̃ fuit nec erit salus ineternũ: & sic negatnr ꝯña. Contra plura sunt baptismata .s. aque penitẽtie & sanguinis/ ergo nõ est una ecclesia:añs notũ est/sicut habetur in glo. ad Hebre.6. ꝯña patet/ quia ab unitate baptismi sumitur ratio unitatis ecclesie. Rñdetur ꝙ licet tria in opere sunt tñ unũ ꝑm ꝙ est unus effectus quia quilibet operatur unã salutẽ / in spetie tñ ꝑm Tho. non est proprie nisi unus .s aque sub debita forma celebratus/aliaaũt habent uirtutem: Si tñ baptismns aq̃ que haberi nõ potest pro tunc sit in proposito/& nõ aliter. Preterea Aug. tangit aliam unitatem in lib. de bap. de qua in.c. est unitas de con.di.4.est unitas ecclesie que late patet in sacramentis uidelicet societate & communione:ergo insufficienter est assignata ecclesie unitas. Rñdendo negatur ꝯña/& ad auctoritatẽ loquitur ibi Aug. de unitate baptismi quod est fundamentũ omniũ alioꝝ sacramentoꝝ. Preterea

non sunt semper idem fideles/ergo non est semper fides ea dem nec una/ ans patet per mortem & generationem fluut refluunt/& confirmatur quia ecclesia est cógregatio oium fidelium ut in.c. ecclesia de Conse.di.r. Rñdendo negatur ꝯña quia manet semper eadem fides manet eadem forma sacramentoꝝ quibus formatur ecclesia manet eadem lex & eadem regula ueritatis/permanet eadé habitudo & ad unũ caput & ad unum finem ultimũ/sicut partes alicnius aialis fluũt & refluunt idẽ tñ aial manet formaĩr primo de generatione/& Aug. super ps.85. sibi descédentibus & succedẽti bus mẽbris unus homo usq ad finem seculi extenditur. Preterea demoues reddunt & contremiscunt similiter dãnati Iacobi .2. ergo unam ecclesiam uidentur nobiscũ facere quia habent eadé fidem. Rñdetur negãdo ꝯñam negaẽ ẽt ꝙ habeãt eãdẽ fidẽ quia ipsi credunt ex perspicuitate nature & antiquitate tpis quia uiderunt multa miracula/fideles uero ex dono spiritus sancti. & loquimur in proposito de fide prout est donũ.ss.& quidam habitus infusus imperatus a uoluntate. Preterea si semper fuit unitas ecclesie hoc maxime uidetur esse quia semp fuit unus pastor & unus rector qui uisibiliter cum ea cõmoraretur sed hoc nõ habuit semper/igitur fuit alia & alia. Rñdetur ꝙ licet non semper ecclesia fuit sic tñ tempore habebat ordinem & aptitudinẽ ad talem principatum quẽ tamen non habuit uisibiliter cõ uersantem usqquo facta fuit splendidior & opulentior / ut post plenitudinem gratie que per Iesum xp̄m facta est Io.1. Fuit enim in principio sui status paruula & nõ habens ubera Cant.ulti. Preterea & ultimo arguitur sic/papa mortuo ecclesia non minus est una quã antea/ ergo talis ordo ad unum caput non facit ad ecclesie unitatem. Rñdendo negaẽ ꝯña/quia sedes non moriẽ mortuopapa tũ etiã quia ordo talis semper maner in habitu ad unũ caput / & potestas ad eligendum aliquem semper manet in ipsa sede. Est etiã actu talis ordo in ecclesia ad eos / qui uirtute summi Pont. illo tpe in ecclesia quo ad aliqua funguntur cuiusmodi est sacrum collegium Cardinalium/& sic cõuincitur aliqnoũ scysmaticorum / opinio sed de hoc plenius dicetur infra.

¶ Sed quod singulariter etiam elargitur a deo malis huiusmodi potestas que est secunda pars istius conclusionis. patet.

Primo auctoritate Christi dicentis pilato uolenti eũ tradere morti non haberes ptãtem nisi tibi data esset desuper modo certũ est quod illa potestas fuit mala per quam xp̃s qui erat deus eternus & potestas eterna seu deus ipse tradebatur morti & membris diaboli .s. pilato & crucifixoribus. Preterea dedit ipse potestatem maligno spiritui ut tentaretur & portaretur ab eo etiam ductus ab spiritu sancto Math. 4. Ductus est Iesus in desertum a spiritu ut temtaretur a diabolo ergo a fortiori cuilibet alio/& permisit mulierem quandam quandoque in papatu uixisse. Preterea Apostolus dicit ad Romanos. 13. non est potestas nisi a deo/& iubet Apostolus potentatibus etiam discolis ut fidelis debeat obedire quod nõ fecisset nisi talis potestas a deo esset. Pro quo sciendum est quod s̃m cõmunem opinionem omnium doctorum & etiam Cõmentatoris in .10. Meth. ad productionem cuiuslibet effectus hebentis aliquam entitatem positiuam immediatius concurrit ipsa causa prima .s. deus q̃ secunda causa seu agens quodcunque creatum sic quod quelibet creatura & inferior causa dicitur causa partialis sui effectus & non totalis/de malo pene & de potestate p quam diuine legis & iustitie exercentur nulli dubium est/quin a deo producatur malum etiam culpe non simpliciter s̃m quoad esse materiale/unde potentia peccandi & ipse actus male uoluntatis. Vnde s̃m Aug. oritur omne peccatum & prout est quedam qualitas absoluta est a deo immediatius q̃ ab homine/prout autem dicit & importat quandã difformitatem per quam deformatur legi diuine & est pↄuaricatio illius que est quedam briuatio bonitatis/& nõ est ens positiuũ producitur & fit ab ipsa creatura & non a deo nisi pmissiue/nã aliter esset cã pcti quod nõ est dicendũ/licet aliqui teneant oppositũ/mihi tñ illa opinio nõ placet & eorum argumenta nõ cõcludunt nisi quod cõcurrit ipse deus quo ad esse positiuũ & materiale ipsius peccati non quoad esse formale ipsius peccati & sine deo factũ est nihil.i. pctm̃ seu priuatio

debite bonitatis pctm̄ nihil aliud est q̄ dictum uel factū seu concupitum contra legem dei & semper aliquid positiue cō currit antecedenter uel concomitanter uel consequenter: & dico istud notanter propter pctm̄ omissionis. De istis lati us dicetur aīs. Sed in proposito malitiam & prauitatem mali ꝑlati ꝓducūt & male regētes seu ad abusus hmōi potestatis collate a deo singulariter ꝓducit solū ab ipo prelato & sicut donum prophetie malis qn̄q; colatū fuit ut Balae & Cayfe qui prophetizauit nesciens ꝙ melius esset quod unus more retur q̄ si tota gēs periret/nō est etiam inconueniens qđ po- testas hmōi malis etiā conferatur/ ut inferius dicetur/ quia hmōi dona sunt gratis data & nō gratum faciētia: & sapie 6. Data est nobis potestas a deo & uirtus ab altissimo/ & si- cut omnes riuoli deriuantur a fonte/sic omnis ptās regendi deriuatur a deo qui est rex regum & dn̄s dn̄antium/ omne ergo dominiū ab eo est & oīs ptās producitur ab ipso effe- ctiue/etiam est a deo formaliter .s. ratione cuiusdā ordina- tionis que est inferioris ad superiorē: & talis ordo compe- titur in omni principatu & habet aliquam rationē boni etiā in malis/ nam per potestatem collatam a deo sathane Iob probatus est ut iustus apareret/ & Petrus temtatus est ne de se presumeret .s. per ancillam tpe passionis/ & Paulus col- laphizatus ne se extolleret/& Iudas damnatus ut se suspēde ret/ similiter ex principatu demonū relucet effectus iustitie dei in damnatis. Et si dicatur contra/quia ibi nullus est or- do sed sempiternus horror. Rn̄detur ꝙ uerū est proueniens ex ipsis demonibus uel damnatis seu respectu ipsoꝶ sed bn̄ respectu dei imperantis talem penaꝶ illationem fm iustitiā suam iuxta culpaꝶ demerita & fm mensuram peccatorum & criminū seu delictoꝶ mensuratur a deo tanq̄ a rectissimo iudice mensura penaꝶ & fm hoc uocauit demonum princi pem qūo dixit loquens de passione sua/nunc princeps mun di eicietur foras/& ego si exaltatus fuero a terra.i. per crucē omnia traham ad meipsum per inferni spoliationem. Etiā finaliter uidetur esse a deo quia quam diu sumus in hac uita preliamur cum mundo/cū carne/cū spiritu: & sumus bella tores & in hmōi exercitiis dn̄antur boni angeli malis ange lis & homines hoibus & finaliter etiam speratur corona le-

gitime sertantibus iuxta illud Apostoli in agone nō corona bitur nisi qui legitime sertauerit/& sic est in ecclesia ista militante que est terribilis ut castrorum acies ordinata& nunq̃ tale bellum euacuabitur usq̧ ad consumationem seculi prime ad Corinthios .13. In prauitate adeptionis/in malitia seu intentionis prauitate ut sic nunq̃ concurrit deus. Vnde dicit Greg.& habetur in glo. q̧ potētiā principatus & ptātē deus tribuit elationem uero potentie malitia nostra inuenit/ est tamē a deo ratione entis & ratione ordinis & ratiōe finalis reductionis etiā singulariter. ¶ Et notatur scdo q̧ opa dei/ licet omnia perfecta sint/ea tamē que a deo & creatura agūtur possunt habere aliquem defectum seu deformitatē prouenientem non ex parte dei sed ex patre ipsius creature coagentis. Et si dicatur nemo debet uocari ad Pont. nisi uocetur a deo tanq̃ aron sicut dixit Aqost. Rñdetur q̧ uocatur a deo mentaliter per uota eligentium qui sunt dei nec oportet q̧ uox diuina ibi sensibiliter audiatur & hec dicta sufficiant de tota prima conclusione/& quo ad omnes sui partes summū uero& plenum q̧ confertur a deo sum.Pont. latius etiā atq̧ etiam in sequentibus & in finali correlario elucidabitur. ¶ Vnde aduerte quod illud quod in una ꝓpōnum prepositarum fortassis obmissum uidebitur ne crebris fiat repetitio q̧ fastidiosum foret in aliis declarabitur/& quod obscurum apparet in una clarissime per aliam conspicietur: Et fiet sic/ q̧ gratia diuina mediate tota questio clarificata erit bene & comprobata q̃tum ad omnem partem habentem difficultatem aliquam.

Sed circa predicta de potestate Pape oritur unum dubium utile .s. Vtrum talis potestas solum sit in mediate a deo in ipso & mediante papa aliis exibeatur/pro cuius dubii solutione dicunt cōiter aliqui doctores & bene q̧ loquendo de potestate iuridictiōis spiritualis & tēporalis talis potestas est triplex. Prima est immediata que omniū spiritualiū & temporaliū est solū in papa a deo eidem immediate collata/alia est ordinis & deriuata que est in omnibus Epis & prelatis/credo tamen q̧ Pont. Max. & episcopis hec ordis equaliter conferatur posito q̧ papa esset sacerdos/nam aliter non haberet nisi ptātem plenariā

spiritualiũ omniũ & temporaliũ. Alia est potestas quasi instrumentum supremũ tantũ in ministerio attributa / & hec est Imperatoribus & regibus & principibus per Ro. Po. attributa/quia sicut ſm Phm in .1. Ethico. Siue corporalibus bonis non contingit esse felicem sic non contingit summũ Pont. posse hanc supremã ptãtem sine temporalibus principibus exercere. Vnde talis principũ ptãs temporalis non est de esse illius nisi quo ad exercitium/est tamen de bene esse & ad magnũ decorem sicut bona temporalia etiam se hñt ad ipsam felicitatem & ad exercitiũ uirtutis moralis/nihilo minus sine illis aliquis dicit habere perfectam uirtutem & uirtuosus hr & bona tẽporalia uirtuti debẽtur in ministeriũ & habẽti maximã uirtutẽ maxĩa bona sibi debẽtur ſm legẽ moralem sic ſm legem diuinam maxime principi maxime principari debet & principatus dominium& ptãtem solum ab ipso deo summo opifici ei debuit impartiri quantumad potestatem ordinis que respicit corpus Christi uerum / & q̃ est respectu ipsoꝝ sacramentoꝝ puta ut dixi ꝙ talis est in papa & in ipsis episcopis per equalem immediationẽ quo ad hoc dumtaxat/& est etiam opinio Augu. de Ancona in sua summa/& hanc Christus equaliter cõcessit Petro & aliis Apost. quoꝝ personas representant epĩ Io.19. quia ipse xp̄s solus fuit institutor omniũ sacramentoꝝ/sed loquendo de alia ptãte iurisdictionis & coactiua primo & principaliter spiritualiũ & temporaliũ talis solum est data Petro & suis successoribus immediate a xp̄o/patet primo/quia talis confera:ur solum per clauiũ collationem sed claues xp̄i solũ cõtulit Petro & nõ alteri Math .16. Tibi dabo claues regni celorum igitur,&,Christus ſm glo. solum uult unum Vicarium & unum caput esse in ecclesia ad ꝙ oĩa & singula membra recurrant. Preterea Papa potest illam auferre. Christus ergo potest illam dare ꝯña nota est/añs patet qa deponit / quos uult& priuat/ptãs ergo iurisdictionis residet solum in papa/ꝑterea cuius auctoritate fit prelatoꝝ electio& cõfirmatio sed auctoritate pape istud fit/igitur minor probatur quia eis dicitur. Damus uobis auctoritatẽ ministrandi ĩ spiritualibus& tpalibus/igitur ſm ptãtem prelatoꝝ ut dixi est

deriuata ꝓsertim iurisdict. in eis mediante papa cui imedia te confertur a xpo/& confirmatᷣ per Cōciliū Ephi. dicēs sic se habet ptās epoꝝ ad papā sic radii solares ad solē & riuo li ad fontē & rami ad arborē/est ergo talis ptās deriuata in aliis a papa/sed de ptāte tpali Impatoꝝ & regum patet pri mo sic/ptās eoꝝ per ptātem pape instituí & ordinari si bo na sit & etiam regulari/& per ipsam condemnari& iudicari debet si bona nō sit/ ergo talis ptās nō est immediate adeo sed est ab ipso in ministeriū pape& ptātis spiritualis attribu ta/ꝯña patet/añs quoad utranqꝫ partē probatur.22.di. quod ptās pape cuiuslibet ordinis dignitatem & gradū instituere habet/ipsam uero solus xps fundauit & supra petram fidei mox nascentis erexit ꝙ beato Petro eterne uite clauigero terreni simul & celestis imperii iura cōmisit ꝭm ꝙ habet iu dicare & deponere patet.15.q.6.ubi dicit ꝙ Zaccharias Ro. Pont.regē Francoꝝ nō tā pro suis iniquitatibus q̃ ēt ꝓ eo ꝙ tāte ptātis erat ut inutilis a regno deposuit. ꝑterea Im patoꝛ & oēs alii ꝓstant obediētiā & iuramentū fidelitatis dī.63.di.c.tibi dño ꝙ Impator iurat sū.Pon. nūq̃ mādatū suū ꝑterire & sibi in oībus fidelitatē seruare ergo a fortiori ceteri reges & principes terre tpales.Et nota ꝙ si inueniatᷣ qñqꝫ aliquos Impatores dedisse seu cōtulisse aliq̃ bona tpa lia sum.Pon.sicut Constan.dedit Siluestro/hoc nō ē intelli gendū ipsi dare qđ suū ē/sed restituere qđ iniuste & tyrāni de ablatū est Eodē mō si legatᷣ qñqꝫ aliquos sum.Pon.dare bona tpalia Impatoribus & regibus hoc nō ē intelligendū dñiis regnoꝝ sed magis in pacis eccl. cognitionē/qa seruū dei nō opꝫ litigare sed māsuetū eē &oībus cōplacere &hoc intellige si possibile ē & erga hūiles qa supbus deus resistit hūilibus āt dat grām & deposuit potētes de sede.&c./sic & uicarius suus & uice gerens eiusdē se debet nam iuxta apsī doctrinā si hoībus placeret seruus dei nō esset/ & sic qñqꝫ ꝓ seruatū & reductū gladiū a Petro in uagina euaginari nece sse fuit cōtra hostes fidei & aduersus rebelles & sedi Apsī ce inobedientes Romanoꝝ Pont.instituta sunt & mandata contemnentes. Preterea omnis potestas tpalis est subdele gata ptās Pon.Ro.igitur est in ministeriū attributa ꝯña pꝫ/

aн̄s probatur.ır.q.r.c. quicunq̃ litem habens cuilibet licitū est sacro sancte sedis antistitis: iudiciŋ eligere /& sic patet solutio dubii & ꝙ ois ptās tpalis est in ministeriū pape attributa/& est pro aliquali declaratione correlarii imediate sequentis circa ꝙ etiam latius loquemur de istis.

Sed rursus queritur utrū aliquis possit esse equalis pape in potestate. Rn̄dendo dicendum uel de potestate ordinis uel iurisdictionis si primū hoc est quoad caracteris impressionē uel perfectionē uel habitionem si quo ad caracteris impressionē quilibet sacerdos posset dici equalis pape quia ita in simplici sacerdote imprimitur caracter sicut in papa/& ita bene cōsecrat unus sacerdos sicut alter nec magis est xp̄s aut uerius corpus xp̄i panis cōsecratus per papam q̄ per simplicem sacerdotem/sicut ita est unus Christianus etiam sicut alter ratione suscepti baptis. si uero quantū ad perfectionem caracteris omnes ep̄i sūt equales Ro.Pont. quia omnibus ep̄is datur etiā facultas creandi seu generandi sibi similē/quia est perfectus sacerdos sicut& papa:& in hoc & rursus ep̄i representant Apostolos mō talis honor fuit pariter in omnibus nec petrus in isto precessit illos/nec fuit data ei singularius Io.2. qn̄ dictum est eis accipite.ss. quoꝝ remiseritis pc̄ā remittentur eis: nō enim dixit xp̄s accipe sed accipite sicut in collatione clauium dixit. Tibi dabo claues regni celoꝝ & nō uobis. Etiam quo ad .3.s. in habitione huius caracteris nā posset eligi unus diaconus in Papam tunc sacerdos simplex in hoc esset maior eo qui esset uerus papa. ¶ Quarto etiam in ratione meriti multi enim martires fuerunt & pares & forte maiores .b.Petro.2.q.7.c.puto ꝙ sine ulla sui cōtumelia Cyprian. ep̄s apostolo Petro comparatur quantū attinet ad martirii coronā quia & si distat catedrātis gratia/una est tamen martyrum gr̄a / & si una simplex uetula sancta esset in hoc melior Ro. Pont. non sancto quo ad hoc solūmodo/&unus predestinatus simplex esset melior quo ad deum q̄ aliquis Pont.reprobatus/nam & xp̄s plus dilexit Petrū quādo eum negauit q̄ unq̄ fecerit Iudam reprobum qui melius fuisset ꝙ nunq̄ñ creretur: sed de hoc magis dicetur aīs. Sed quo ad ptātem iurisdictionis temporalis contingit loqui dupliciter: Vel

quantũ ad immediatam executionẽ & administrationẽ / & sic Imperator & reges sunt maiores Rom.Pont.nec hoc est condignum sublimitati .S.S. ut supradictum est qui debet altiora curare/& ideo ex hoc nõ habetur ꝙ sint maiores ro. Pont.simpliciter immo iferiores/ quia argueretᷣ a dicto fm quid ad dictum simpliciter. sicut nec xp̃o proprie pertinet aureola/quia diminutionẽ importat sed pertinet ei aurea/ suprema/& excellens.

¶ Secundo quantũ ad immediatã auctoritatem quam habuit a deo ut supra dictum est & uĺem iurisdictionẽ que arguunt & important excellentiam& sublimitatem/ & sic nullus est pape equalis & est rñsio ad dubiũ. Et ex dictis haberi potest una ratio quare ep̃os uocat papa fratres .s. ratione perfectionis caracteris/alia aũt ratione conformitatis nature propter ꝙ nec ipse xp̃s confunditur/quia deus & homo uocat omnes homines fratres dicẽs / nomen tuũ nuntia bo fratribus meis/& etiam ratione meriti ut dictum est/ sed ratione iurisdictionis nullus ep̃s aut prelatoꝝ est equalis Ro. Pont.Vnde dicit Cyrillus in li. thesauroꝝ ꝙ apostoli in epistolis & in euangeliis affirmauerũt in omni doctrina Petro collatũ esse dominiũ & eius ecclesie regimen tenere dantes eidem locum in omni capitulo& synagoga ĩ omni electione & confirmatione cui .s. Petro omnes iure diuino caput inclinatur & primates mundi tanq̃ ipsi dño Iesu obediunt/ & dicit Crisost. in quadam homilia Penthe. ecclesia maior est celo & angelis & omni creatura ergo eius caput quod est papa maius est omni alio seu & potestati nullus potest adequari que maior omni alia/ in terris esse dinoscitur.

¶ Sequitur iam uidere de primo Correlario prime Conclusionis.

Circa ꝙ primo sciendũ est postq̃ prima pars illius est supra elucidata .s. ꝙ omnis potestas imperalis est ipsi Ro.Pon. in ministeriũ attributa & omnia regi & gubernari ab ipso deo qui est sp̃us.Io.I. sic actio ipsius ĩ oĩbus cõcurrit effectiue q̃ alia actio se cãe satis ex isto cõstat corpa le regi ab ip̃o sp̃uali eẽ necessariũ / qđ ẽt exp̃sse dicit Boe. ĩ li.de con.O qui perpetua mundũ ratiõe gubernas stabilisq̧

manens dans cuncta moueri celi mouentur. Et motu regulari & ordiuatissimo ab ipsis intelligentiis seperatis omnia agunt propter finem sm Philo. i. ethi. sed tamen actus insensibilium sicut sagitta a sagittante sic a deo prima causa in suos fines diriguntur. ac omnia que sub celo sunt faciens hominem deus pro se omnia subiecit subpedibus hominis oues & boues uniuersa insuper & pecora campi/ uolucres celi & pisces maris qui perambulant semitas maris ps. 8. & ideo celi enarrant gloriam dei & opera manuũ eius enunciant firmamentum/ & nihil est qd se abscõdat a colore eius scilicet actionis & intelligentie in tantũ q si nõ esset talis concursus actionis spiritualis prime cause i omnibus rebus omnia in nihilum redigerẽtur sm Aug. Et ipsa ecclesia uniuersalis dr quodammodo anima spiritualis cuiuslibet hominis spiritãs & uiuificans illum & ideo homines spiritales sm Apost. esse debemus/ quia nõ ex solo pane uiuit homo & sicut naturaliter nisi corpus sit coniunctũ anime informanti illud moritur tpaliter & eadem ratione membra ipsius amittunt/ ideo uitam sic spiritualiter nisi homo fuerit coniunctus corpori mistico ecclesie & per sacramentorum formam informatus / que dat esse salutis moritur eternaliter & tanq membrũ putridũ & aridum proiicitur i ignẽ eternũ/ & sicut membra totius corporis humani sunt in ministerium & famulatũ anime naturaliter attributa sic q reguntur ab ipsa & ad nutum ipsius operantur/ cuius quidem uirtus principaliter & adequate consistit in capite sic a capite dicti corporis mistici seu ecclesie/ quod est Ro. Pont. omne temporale regimen gubernari & emanari natura indice rite a diuina prouidentia ordinatum fore dinoscitur confirmari. Vnde dixit xps Petro soli. Propterea pro te oraui. ut nõ deficiat fides tua sed tu aliqñ cõuersus cõfirma fratres tuos. Et rursus/ quodcunq ligaueris super terram erit ligatum & in celis/ & quodcunq solueris super terram erit solutum & in celis/ in spe fide .s. & charitate/ q fit per euangeliũ & ueram alimoniã spiritualemq escam per quam & non ex solo pane uiuunt homines spiritualiter hic/ & in futurum eternaliter/ & itaq sicut per spiritum in corpere naturali uiuimus .i. per animam / sic spiritu conregnabimus in celis/

quia si secundum carnem uixerimus : ut dicit Apost. morie mur .s. spiritualiter.

¶ Sed oritur ibi quedã parua difficultas circa illud quod dixi de omnium membrorum humani corporis erga animam & caput obediẽtia/quare in membris inferioribus istud nõ habere locum naturaliter experimur/& ne instari possit cõtra nos propterea multiplicitet respondetur.

¶ Et primo quod illud prouenit ex infirmitate ipsius nature & carnis (quia spiritus promptus est caro uero infirma) que fuit lesa & contaminata in primo parente per peccatum originale. omnes enim in adam peccauerunt: & sumus ait apostolus natura filii ire. ac omnis homo mendax & omnis caro fenum/factus est homo sicut equus & mulus.

¶ Secundo ut homo ideo cogatur (deposito carnis appetitu) erigere quoque & eleuare mentem in deum & uiuere secundum spũm & rationem quia alias si secundum carnem ut iumentũ factus est apud deum.

¶ Tertio ut fragilitatem suam & loci uilitatem unde exiuit homo maculatus & in peccato originali (quod inde oritur cõceptus) saluatoris nostri preciosam mortem frequentius recolat/per quã & per eius sanguinem a miserabili seruitute peccati redempti sumus.

¶ Quarto ut recognoscat homo peccator & multis peccatis obuolutus quantum debeat penitere quando propter unũ peccatum solum oportuit xpm pati pro nobis & sic intrare in gloriam suam & ut super omnia uitet peccatum superbie quale fuit illud

¶ Sexto ut natura humana (quã deus pro nobis assumpsit & quã deo patri in ara crucis igne caritatis incensa) luxuria minime polluatur que in ostiã & sacrificium obtulit/ qua maiorem nemo erga suos habere potest nunquam. Nam maiorem charitatem nemo habet quam ut quis ponat animam suam .s. uitam pro amicis suis/sicut fecit xps pro nobis/qui nec incarnatus nec minus passus fuisset si primus parens noster nõ peccasset. ¶ Considera o peccator si quis amicorum tuorum & capi & torqueri ac suspendi uellet pro te/ut te a morte & patibulo liberaret quantum debes ei? sic xps ut te a patibulo inferni liberaret captus/passus/& mortuus est pro te. O impie ingratitudinem tuã considera & fac penitentiam.

¶ Sexto propter continuam carnis resistentiam aduersus spiritum repugnãtis/ut ex tali pugna reportare possimus coronam apud xp̃m/qui rebellionẽ illam etiam ab Ap̃lo suo electo Paulo humiliter deprecante amouere renuit sed dixit illi. Sufficit tibi gratia mea Paule/ per quam resistere poterat continue rebellioni carnis & partis sensitiue. Ad qd etiã abstinentia & fuga multũ iuuant.

¶ Septimo potest dici quod istud prouenit propter nobilitatem membri & sexus ut quando resistit spiritui mens percipiat genus omne humanum per diluuiũ collapsum & per mortem per ipsum erectum fore. Vnde nulla lege ipsum ꝓ quocunq; delicto rite amputari iubetur & agit sine labore/ & delectabiliter ut omnis caro uiuens in specie consistat & dilatetur ad diem iudicii usq; & fiat eiusdem continua propagatio. Vnde & per eam partem (non ex uirili semine tñ/ sed mistico expiramine & .ss. opatione) saluator mundi ex uirgine gloriosa & uirgine permanente nasci uoluit: in figura cuius ille magnus patriarcha Abraham iurauit super femur suum & circũcisionis opus ideo factum fuit/spiritualiter etiam baptismum in remissionẽ peccato℞ insinuabat quare eum extra matrimoniũ polluere abusus est/& semper peccatum mortale/si uero extra uas debitum& presertim cũ uiro nephandissimũ est: est aũt uir frigidior quacunq; muliere calidissima & nõ habituata calidior. & ideo puto ꝙ ꝓpter maiorem resistentiã quam habet caro uirilis aduersus spm̃ ip̃m magis mereri apud deum in isto q̃mulier quecũq; in quo castitatis decus si continue uigebit angelicum est & prope diuinum. Nec istud alienũ a proposito censebitur si exempla sepe deducta & deducenda recte considerentur .s. ꝙ oĩa mẽbra naturaliter capiti obediũt/ꝙ in isto propter p̃dicta notabilem patitur exceptionem& argumenta a simili semper claudicant uno pede/quia nõ requiritur inter diuersas res omnimoda similitudo/nam dicimus fortem hominem assimilari leoni/uel esse sicut leo subaudi in fortitudine/& sic de aliis multis. Quare nõ debes lector mirari. Nec istud potest per aduersarios deduci in argumentũ inferẽtes ergo aliquod membrũ licite potest resistere capiti seu rationi/que per macerationem carnis & ieiunium & alias domi-

natur eidem/sicut & papa caput omnium fidelium domina tur eisdem per diuinam legem in qua sua suprema potestas capitalisq̧ & eximia liquido expressa est. Et per sanctoꝝ patrum instituta sole clarius cunctis mortalibus apetta & rese rata existit/cui igitur resistere nephas est & letale crimen.

¶ Sed pro declaratione illius partis correlarii) reuertentes unde egressi sumus) scilicet ꝙ leges temporales dependent ex dominio Ro. Pont. cōpetenter corruit ex predictis/ quia ad eum pertinet condere leges confirmare & destruere qui habet plenarium dominiū & plenissimam potestatem etiã coactiuam in temporalibus prout infra manifestabitur sed papa habet tale dñium & potestatem/ ergo ab ipso dependent oēs leges & statuta temporalia etiã circa res ꝓphanas maior seu prima prepositio nota est quia non uident aliunde oriri quam ab huiusmodi uniuersali dominio & eximia ptãte. Et ultra aut tales leges absolutū innocentem & ligãt reum & nocentem/ quia sunt ad conseruationem bonorū maxime spiritualium & ꝑsertim dignitatis papalis que magis bonum & maximum in terris esse dignoscitur/ aut sunt ad desolationē malorū/ que deteriora sunt si spiritualibus aduersantur. Generaliter autem considerate aut ligant aut soluūt homines qui super terram sunt/sed istam uim ligandi atq̧ soluendi expresse tribuit xp̄s Petro & ex consequenti eiusdem successoribus/ qñ tradidit claues regni celorū singulariter illi & non alteri dicens quicquid ligaueris super terram erit ligatum & in celis/& quicquid solueris super terram erit solutum & in celis/& pastorale dñium siue regimē sic dedit illi soli & non aliis dicens tibi dabo &c. Et pasce oues meas. Non hoc dixit Imperatori nec Regibus / xp̄s rex regum & dñs dñantium / sed ꝙ plenum est & summū totum suo uicario & locumtenenti in terris comissit sed dicēs contra quia multe sunt singulares leges & instittita que ipse Papa ignorat. Dicitur ꝙ ipse sit in uniuersali illa sicut & in uniuersali etiam confirmat quando dat eis potestatem regendi & impandi i fideles suos non requiritur singularis confirmatio omniū hmōi sin gularium statutoꝝ/ quia dat eis ptãtem ad ista. Constituit eum principem super omnē terram & ut talis fuit ab omnibus xp̄i discipulis & aposto-

lis & Apostolis tentus & reputatus. Preterea omnis lex uirtutem habet ligandi atq; soluendi de & prout est conformis legi diuine & euangelice & regulata per legem eternam/cuius imago & signum est lex diuina huius minister/ & dispensator uicarius est papa. Et prima causa operatur per ſas medias & papa est medius inter deum & Christianos / sicut nec aliqua lex fuit data populo israelitico nisi mediante Moyse qui representat papam/ dicente eodem de utero No.5. ego sequester & medius fui inter deū & uos/ut anunciarem uobis uerba eius. Vnde sic eius electio & confirmatio a papa dependet sic legum & statutorū approbatio. Vnde & antiquitus etiam ex lege diuina & ex sacra scriptura leges humanas assumebāt/nam Pompilius qui Romulo successit in regno per decem uiros leges ex libro salamonis cō scribi decreuit & in latinum sermonem traslatans in .xii. tabulas exposuit/ut dicit Ysodorus in libro ethimo.& iuriscō sultus ponit q cum aliquid addimus uel detrahimus iuri diuino & naturali tūc ius ciuile efficimus / sed q nulla lex habet uim coactiuam seu dissolutiuam ut homines retrahat a malo & conseruet in bono & iustitia nisi ut supradiximus sit conformis legi diuine patet per Aug. in libro de uera religione.c.xii.& libro primo de libero arbitrio dicentem in temporalibus nihil est iustum q non ex eterna lege fuerit/ & in suo poli libro.4. c. 2. omnium legum inanis est censura si uoluntatis diuine legis imaginem non gerat/ex quo sequitur qcqd est iustum iu foro interiori est iustum in foro exteriori & econtra. Sic ergo patet q sicut Imperator recipit a papa imperii temporalem administrationem/sic ab eo recipit institutoꝝ & legum approbationem non malorum enim quia ſm eundem Augu. Leges etiam dici non debent que iniuste sunt/ ac ab omnibus obseruari subditis ex precepto pape iubentur/ut in.c.certum.x. di.ubi papa mandat hoc expresse:ergo & alioꝝ principum & regū rigor & ualor insti. & legum a papa dependēt. Quia si id qd uidetur minus inesse. inest .s. imperatori ergo & id quod magis .s. aliis regibus & principibus orbis terrarum/ hoc etiam confirmatur per eundem Augu.9.di.c.quicunq; Legibus imperatorum que pro dei uoluntate feruntur obtemperare non

uult adquirit grande qericulum qui qñq legibus Imperatoris que ſm dei uoluntatem feruntur obtemperare uult acquirit grande premium & nullius Imperatoris regis uel alterius leges ſeu ſtatuta alicuius roboris uel firmttatis eſſe cēſentur niſi quatenus ſunt per auctoritate pape confirmate & approbate: itaq omnis uis directiua actuum humanorum que in illis continetur& legi diuine conformis a papa deriuatur & iſta de hoc primo Correlario dicta ſufficiāt.

¶ De ſecundo Correlario prime Donclusionis agendum eſt.

Et licet inter aliquos doctores decertatio ſit nō parua an debeamus dicere credo in unam ſanctam eccleſiam aut credo unam eccleſiam. Dico eſſe dicendum ſicut eccleſia cōiter dicit circa hunc articulum nō me areſtando. Fundamentum & aſſumptum huiuſmndi correlariimultipliciter probatur & potiſſimum ſacre ſcripture & Chriſti infallibili & infragabili auctorltate/ut manifeſte illorum perniciosum errorem cōfutemus qui aſſumunt quēlibet poſſe in ſua ſecta & ſuo errore ſaluari aduerſus ſancte & apoſtolice eccleſie unitatem extra quam q non ſit ſalus ſic probatur.

¶ Primo fides Chriſti eſt ſupremū & primum fundamentum q nemo mutare poteſt ſm gloſam ſuper Paulum ad Hebreos undecimo. & ſine qua non eſt bona mutatio. & prime ad Corinthios. 3. Fundamentum aliud nemo poteſt ponere preter id quod poſitum eſt quod eſt Chriſtus Ieſus ergo alia opinio ſeu ſecta alias fundata & edificata ut corruat neceſſe eſt. &.24 q.1. Beda dicit. Quicunq a bonitate fidei uel ſocietate Petri Apoſtoli quodlibet modo ſe met ipſos ſegrrgant tales neq uinculis peccatorum abſolui nec ianuam poſſunt regni celeſtis introire/ tum etiam quia ſm Apoſtolum ad Hebreos.xi. impoſſibile eſt ſine fide complacere deo/hinc etiam extra de trinitate & fide catholica.c.1. dicitur una eſt fidelis eccleſia extra quam nullus omnino ſaluatur. Et hoc multotiens dixit Chriſtus in euangelio fides tua te ſaluam fecit ut pote mulieri/ & eadem mulier

sanguinis fluxum patiebatur Luce.8.idē dicit ceco Math.x. & Apost. ad Galla.2.dicit ex omnibus operibuslegis nō iustificatur homo nisi per fidem/ & ad Ephe.3. Gratia autem saluati estis per fidem & s͠m omnes expos. Per fidem nulla alia lex aut fides intelligitur nisi solum xpiana/hinc sanctus Athanasius in cymbolo clamat.Hec est fides catholica quā nisi quisq̄ firmiter fideliterq; crediderit saluus esse nō poterit.& xp̄s Math.ul. Qui crediderit & baptizatus fuerit saluus erit/qui uero non crediderit condemnabitur.& Io.x.qs non intrat per ostiū.&c.& huiusmodi ostii clauiger & ostiarius est papa.sed accedit aliunde.s.deuiando atramite catholice ueritatis per scysmata.s. uel hereses aut alias/Jlle fur est latro in patibulo infernali suspendendus. Quid sit fides testantur Ap̄li Paulus & Barna. act.14.& potest sic diffiniri ē assensus firmus alicuius articuli fidei sine excitatione de opposito.Falsum est ergo ac manifeste hereticum q̄ segregati ab unitate fidei& eccle apost. possint saluari.Quinimo etiā diuisus a papa & decisus/est quoq̄ ab ecclesia separatus s͠m beatum Cypri. in.c.scire debes.7.q.1.& iuxta,b. Hiero.44. q.1.c.hec est fides.& s͠m papā Pelagiū.24.q.1.c.scysma.

¶ Sed quereret aliquis hic rationabiliter de tpe quando incepit ecclesia.& relictis uariis modis loquendi multorum. Dico cū beato Aug. qui in nulla arte uel facultate nec minus in philosophia & theologia uenit nisi extollendus.Cuius oppositum quidam doctor modernus dixisse .b.Tho. eidem minime intellecto nec bene uiso falso in p̄hemio suē phisice nuper ascribit.Vnde falsum est dictū.b.Tho. in aliquā doctrinam nec philosophiā diui Augu. spreuisse sed in omnibus & singulis operibus suis & per eccl. apost. approbatis & qui p̄ os saluatoris audire meruit bene scripsisti de me Tho.& cōionem omniū sanctorum & sacras traditiones summe potius ueneratur & extollit sana doctrina & sanctitate repletus.Nec in aliqua ptiū .s. Tho.quos predictus doctor modernus allegauit facit p̄ se imo potius aduersant sibi ut patet uolenti diligenter & mature prespicere & intueri. illas Cū diuo Aug.inq̄ sup p̄s.118. &.128.& in glo. super 12.ad Corinth.4.& idem in sermone de Iacob & Esau. & in lib.de ciuitate dei.Idem pulchre confirmans.& super p̄s.36.

ꝙ ecclesia que est congregatio omniũ fidelium incepit ab Abel iusto & durabit usq̃ ad consumationem seculi & usq̃ ad instans ultimi decedentis. Et loquor de ista ecclesia mili tanti uiatoꝝ & non de triũphanti beatoꝝ que durabit sine fine & ineternum. Et eadem ꝙ sit fides antiquoꝝ & moder norum idem Aug. testatur in dicta glo. sc ad Corin. 4. Sed credebant futurum quod nos iam uenisse credimus & predicamus. s. filium dei nasciturum moriturũ resurrecturũ & ad celos ascensurũ &c. Nos uero iam natum fuisse mortuũ & resurrexisse & ad celos ascendisse. Et sic patet quid dicendum est de prima parte secundi correlarii prime cõclusiõis.

¶ Circa illam partẽ de appellatiõe &c.

Est sciendum ꝙ quicunq̃ pertinaciter defendit aliquid quod est cõtra illa que determinata sunt per. 4. Concilia incurrit heresim/sed in Cõcilio Ephisino prout scribitur. 15. di. c. sic inuenitur ꝙ a sedis apost. sententia nulli appellare liceat/ergo erroneum uidetur esse cõtrariũ/tũ ẽt quia hoc esset credere papam non esse caput ecclesie/cuius quidẽ unitas & firmitas est ex unitate capitis/quã quidem unitatem credere est de necessitate salutis & unus de articulis fidei. scilicet. Credo in unam sanctam Catholicam & apostolicam ecclesiã. & per ecclesiam apostolicam intelligitur ecclesia Ro. ideoq̃ uocat ab oĩbus sedes apo. extra quã nusq̃ ẽ salus & loquor ð iuridica appellatione que fit in scriptis & per petitionẽ apostoloꝝ reuerentialium &c. Et sicut causa prima potest suspendere effectum cause sc agentis ignis ꝙ non calefacit sicut fecit de Daniele & sociis sic de quolibet agente naturali possit/quia non est maior ratio de uno q̃ de alio in ordine ad aliquod possibile/non tñ potest suspendere creature dependentiã & iurisdictionem quam habet supra illã per quã potest quodcũq̃ creatum annihilare & dominium subtrahere quia tunc nõ esset magnus dñs nec creator uniuersaliũ nec oĩpotens. &c. Sic etiam papa licet eximat aliquem prãtem sui prelati cuius effectum iurisdictionis impediat & auferat ne agat in illum uel alium tamen sibi semper r Ro. Pont. supremã & eximiam ac pleniorem sibi relinquens potestatem non potest

ſubtrahere aliquem a iuriſdictione ſupioritate ſua quia quē admodum ſe eſſe caput omnium principum uſe totius mundi primum negaret: ex quo patet ꝙ decretū in oppoſitū & ſic contra ſuam plenariam ptātem quam imediate a xp̄o ſuſcepit facere non poteſt. Et ſequitur ꝙ cū a minori ad maiorem fiat appellatio & collegiū. ꝶ. Cardinaliū ſit minus eo ut inferius probabitur ab ipſo Ro. Pont. ad collegiū Card. non poſſe appellari. ¶ Et rurſus ſequitur ꝙ a papa preſenti ad futurū nō liceat appellari/quia eſſet nunq̄ diffinire litem ſed differre uſq; ineternum/ quia non eſſet maior rō quare a preſenti ad alium futurū appellaretur/ & ſic conſequenter & ſucceſſiue uſq; ad cōſumationem ſeculi & eſſet proceſſus in infinitū ꝙ eſt impoſſibile & pn̄s nobilior & perfectior eſt q̄ ille qui eſt in potentia ſicut actus q̄ potentia/ut dictum eſt & per ꝯn̄s a maiori ad minorem appellaretur in iſto caſu. Et ſi dicatur appellatur ad futurū tanq̄ ſi eſſet p̄ſens tunc infringitur eccleſie unitas & par imparem nō habet dn̄ium/& ſi Paulus appellauit ad Ceſarē tanq̄ ciuis Ro. contra improperantes ei/iſtud non fecit ut ſubditus uel minor/ſed ut ciuis/uel ſi uoluit ſubiici ipſi Ceſari hoc fuit propter humilitatem ſic xp̄s uoluit humiliari corā pilato/cuius non erat ſubditus/& ſic patet ꝙ talis appellatio a preſenti papa ad futurū eſſet friuola/& inanis. Et rurſus appellari ab ipſo ad deum ordine cōmuni & iuridico abſeruato eſſet ridiculoſum/nec admittendū & ſolus papa dicitur eſſe uicarius dei quia ſolū quod ligatur uel ſoluitur per eum habetur ſolutū & ligatum ſm̄ deum ſn̄ia igitur pape & ſn̄ia dei una eſſe uidetur/ſicut una ſn̄ia eſt pape & auditoris eius cum ergo appellatio ſemper fiat a minori iudice ad ſuperiorē ſicut nullus eſt maior ſeipſo/ ita nulla appellatio tenet a papa ad deū/ Vnū Conſiſtorium eſt ipſius pape & ipſius dei cuius Conſiſtorii clauiger & hoſtiarius eſt ipſe papa/nullus ergo poteſt appellare a papa ad deū ſicut nullus poteſt intrare ad Conſiſtoriū dei niſi mediāte papa q eſt eterne uite Cōſiſtorii clauiger & oſtiarius/& ſicut nullus poteſt appellare ad ſeipſum ita nullus poteſt appellare ad ipſum deum quia una ſn̄ia eſt & una Curia dei & pape. Hec Aug. de Ancona in ſua ſumma.

Tū ēt quia talis uidereť ſubterfuere iudiciū a deo in terris in

ſtitutum & iuſtitiã de celo ꝓcedentẽ iuxta illud ṗs. Veritas de terra orta ẽ & iuſtitia de celo ꝓceſſit & beati qui faciũt iu ſtitiã in oĩ tpe cuius miniſteriũ auferre uitã ſimilẽ & moralẽ ab oibus hoibus & mores ipſoꝝ facere feroces & pecorales quod quidẽ miniſteriũ maxime conſiſtit in ui & proceſſu appellationis ꝑpoter ꝙ clamant leges & iura ſi grauaris ap pella q̇ fit ab habentibus ſupiorẽ in terris p q̄d excluditur papa. Tũ ẽt quia iuſtificando ſe appellat iniuſtificat de ne ceſſitate alium .ſ. iudicem a quo & reprehendit illum quod non eſt faciendum ut homo iuſtificetur coram deo iu lumi ne uiuentiũ. Exemplũ expreſſum habemus de phariſeo Lu ce.14. Qui rep̄hendẽs publicanũ expulſus eſt ab eo & econ tra publicanus iuſtificatus deſcendit in domum ſuam. Nec eſt ſic de oratione & precibus iuſti que imediate & inuiſibi liter intrat ad deum appellatio / ut ſic notũ eſt ꝙ non/poteſt intrare/igitur nõ eſt admittenda ſed repellenda penitus po teſt tñ iniuſte grauatus orando humiliter petere iuſtitiam deo qui ſepe Innocẽtes iuuit/ut clare patet in Daniele & Su ſanna utiq; & multis aliis. Vnde dicit per prophetam & mi hi uindictam & ego retribuam maxime ſi fuerint uidue pu pille & perſone miſerabiles omni temporali ſubſidio deſti tute ſuper talibus preſertim deus eſt ultor & deſcendit .ſ. per effectum & afflictionem multarũ penarũ & audire clamo rem qui uenit ad eum de terra utrũ opere compleuerint ex tra de accuſationibus .c. qualiter in .2. & ipſe pupillum & ui duam ſuſcipiet ait ṗs. & uias peccatoꝝ & iniquoꝝ iudicũ di ſperdet/& in hoc etiã nos diuinã ultionẽ uidimus aliquos inq̃ iudices ordinarios aduerſus uota principũ & Ro. Pont. preſertim ad gentes & hmõi miſerabiliũ perſonarũ genus omni humano preſidio deſtitutũ inhumaniter impie & ini que perſecuti ſunt & oppreſſerunt uehementer & cũ magna ſeuitia & feritate. Genus inq̃ innocens & quod nnnq̃ pecca uit ſeu a ſimilibus criminibus extraneum & imune & peni tus alienum exiſtens/agentes inquam inmaniter & oĩs iuris naturalis equitate & pietate omiſſis uidimus enim alios gra ui languore afflictos alios miſerabiliter interiſſe. Et hec mi ſerabiles perſone nobiles .ſ. pupilli & uidua dei ultionum libere agentis cum lachrimis diuinam iuſtitiam implorant

uindictam non nisi contra inique agentes / humiliter imprecantur & expostulant eternam mercedem ab eo sperantes / qui dixit / in patientia ūrā possidebitis aīmas uestras. & qui passus est ꝓ nobis factus obediēs usq; ad mortē crucis xp̄s Iesus iustus iudex fortis & potens terribilis / iudex inq̄ uiuoꝝ & mortuorum / salus uita & resurrectio nr̄a / rectum iuditium suum nimis. Apud quem sicut nulla est uicisitudinis comutatio / sic in die illa iudicii magna & amara ualde / quando celi mouendi sunt & terra / nulla erit personaꝝ exceptio. atq; iudicium durissimum fiet his qui presunt / & pupillos & uiduam suscipiet / & uias peccatorum disperdet. Et hec de appellatiōe ab homine ad ip̄m deum dicta sufficiāt.

Verum si accipies appellationē pro imp̄catione quadā aut orone / licebit iniuste grauitas & opp̄ssis. Non aūt mō iuridico & ut preferꝰ & de quo intelligitur cōclu. & sic ēt loquunꝰ doctores de appellatiōe. Et est quasi appellare sic cōtra ipsum deū / cū papa sit medius & sequester inter ip̄m & homines sicut fuit Moyses / & ꝑpterea Datan & Abiron terra absorbuit quia cōtempserūt sentētiā Moysi numer. 16. Et qui cōtemnunt sacras sententias Ro. Pont. & si nō a terra absorbunꝰ / a demonibus tamen in inferis rapienꝰ. Quia dei locumtenentem spreuerunt in terris.

Sed q̄ nec ad uniuersale Conciliū ecclesia appellari a papa possit. Hic est magis insistendū quia pro nunc magis ad ꝓpositum esse uideꝰ.

Et apparet prīo q̄ sic & q̄ possit appellari a papa ad Conciliū generale. A deuio & obliquo / seu a fallibili ad infallibile & rectum potest appellari. Ergo a papa ad Conciliū. aūt patet / ꝯn̄a probaꝰ / quia papa potest fali & errare & talis cōmunitas non.

Secundo a minori ad maiorē potest appellari / sed maior est potestas in Cōcilio q̄ in papa. Igiꝰ / maior est nota minor patet quia papa mortuo ad hūc manet potestas / i cōcilio igitur. Tertio eminentibus grauissimis & enormissimis criminibus in papa & ecclesiā totā scādalizātibus / potiores terre possunt appellare / nā in simili ꝓuidendū est

maxime quia eminet magnū periculū aīarum & ibi cautius est agendū igit. ¶ Quarto ubi papa uellet directe contra ius & in preiudiciū alicuius priuati principis aut cōitatis/in ferre aliqd damnū tunc puidendū est/&nō uidetur q̄ melius istud fieri possit q̄ per recursum ad principes xp̄ianos& ad Imp.maiestatem & per appellationē hmōi/ig.f. ¶ Quinto bonū commune prefert bono particulari / ergo taliter appellate licet/aīs patet p Aug. & f̄m Phi. ɔn̄a probat quia uīe Cōciliū respicit illud magis qa plures tāgit. ¶ Sexto papa iniuste uellens punire & opprimere ꝑ.Card.& sacrum Collegiū eorundē destruere/tunc ad principes & ad Impa. ac ad ipsum futurū conciliū/ut aīs factū legimus recurrēdū esset ēt p appellationē/ergo &c.

¶ In oppositum atguitur a nullo maiori seu superiori ad minorem seu iuferiorē/licet appellare sed auctoritas Concilii est minor q̄ auctoritas pape/ergo ab ipso ad Concilium non licet appellare/maior colligit ex.c.2.q.6.&.ff.aqui.appel.nō li.l.infra & ex multis aliis locis posset haberi q̄ a superiore ad inferiorem nō licet appellare/ minor uero satis patet ex precedentibus & insequentibus ac in ultimo Correlario responsiuo ad prepositā questionē latius manifestabitur /ɔn̄a nota est/quia in quarto prime figure/ & confirmat manifeste Gelasius papa istud.9.q.3.Vbi inquit. Ipsi sunt canones qui appellatiōes totius ecclesie ad huius sancte sedis examine uoluerunt deferri ab ipsa nusq̄ prorsus appellare sanxerunt & nota uim illorum uocabulorum etiā & prorsus omnem uiam appellandi ab ipso papa ad generale Cōcilium excludentem.

¶ Sed adhuc ista conclusio ratione naturali seu morali persuaderi potest que sumitur ex .3. Ethicoꝝ & ex sancto Tho. in prima f̄e Electio est determinatio Cōcilii/fit enim Concilium ex multis personis ut per illas preponantur diuerse uie ex quibus ille preest Concilio possit unam pre aliis eligere sine papa/ergo sina eius auctoritate in Concilio nulla potest fieri electio.Nam f̄m Damascenū electio est multis preexistentibus unū pre altero eligere/& ideo pristini p̄res sanxerunt merito.17.di.ut auctoritas usium Concilioꝝ ecclesie penes Apostolicam sedem resideret.

¶ Est alia ratio in regimine morali/ ordinem iudiciarium & terrenum nemo potest immutare nisi papa / qui uicē dei gerit in terris. Sed ordo iuditiarius qui uertitur inter homines presupponit auctoritatē pape ad cōcilium conuocandū & auctorizandum / & modum etiam appellationis unius ad alterum ordinādo. Friuola ergo est appellatio a papa ad concilium/cum talē ordinem iuditiarium ecclesia inmutare non possit absq; Ro. Pont. auctoritate. Sed nota ꝙ potestas dicitur equiuoce de potestate pape / & de ptāte concilii quia in papa dicit actum qui est nobilior potentia/ ut supra dictum est/ nam defficiente papa & mortuo/ potest cōciliū sibi prouidere de pastore & papa/est enim habitualiter & radicalr / in ipso cōcilio/ in quo ut sic tātūmodo maior esset tunc q̄ in papa/ quia illa manet perpetuo in ecclesia & congregatione fidelium/ illa uero actualis papa decedente decedit. Si inferatur ergo potentia concilii est maior/nō ualet consequentia. Nec sequitur quia arguitur a posse ad esse & a dicto secundum quid ad dictū simpliciter/ sed bene est maior ut sic dumtaxat / maioritate uero actuali maior est potestas ecclesie in papa q̄ incōcilio quia per illam papa potest agere quando uult/cōciliū uero non/cū appellare sit agere/ importetq; appellatio actionem a papa ad cōcilium non tenebit talis appellatio/ & hec distinctio est ualde notabilis ꝓ solutione multoꝝ argumentorum/ que in hac materia fieri possunt / & uidetur ꝙ sicut maius bonum est bonum ducis q̄ totius exercitus/sic bonum pape maius est/quia totius ecclesie gerargici ordinis papa dux est & caput . Et sicut p huiusmodi appellationem tolleretur talis ordo/ ita amputaret tale bonum quia propter unumquodq; tale/ita & illud maius/ modo bonum exceritus nō est nisi propter bonū ducis/ nam bona producta a deo oīa sunt bona & ualde bona /q̄a uidit deus cuncta que fecerat& erant ualde bona in se/& ſm Aug. propter ordinem quem habent ad inuicē/ itaq; modū inordinatum seu aliquam deordinationē etiam ipse deus facere non posset ſm beatū Tho. Sed hunc ordinem iudicialium ipse deus apposuit/ut patet in libris iudicū/& uoluit similiter suū apl̄m Paulū appellare ad cesarem & nō ad aliqd Conciliū/ ergo a papa ad Conciliū appellari nō potest/ nisi

esset propter heresim propriissime sumptā / & ad quā uellet suos subditos fortassis inducere. Nec ualet si qñq3 a rege aliquo ad Conciliū regni/sicut a rege Francie ad supremā Curiam perlamenti & Cōcilii Parisieñ. qñq3 appelletur siue ad Cesaream maiestatē/quia hi omnes habent superiorē in terris & recognoscunt illum per uerā obedientiā.s.papā/ Papa uero neminē recognoscit superiorē nisi xp̄m regnātem in celis/& qui papā indubitatū in .b.Petri successorē uicarium & locūtenentē eiusdē caput & supremū pastorē oium/cōstituit in terris. Tum etiam quia papa est iudex maximus & supremus in ecclesia & pastor eximius/ergo nō habet superiorem Nam hoc implicaret etiam in ui uocabuli / nullus ergo maior ipso & omni alio maior & superior: aūs patet p .c. Nicolaus.9.q.3.auctoritate pape maius nō esse iudicium quia dñs posuit in ea totius ecclesie principatū ut in.c.noli xi.di. Tum etiam/quia a patre ad filios a capite a quo membra recipiunt influentiam & non econtra. A pastore inq̄ ad oues neq3 ad gregem nō licet appellare/ergo nec a papa ad Concilium minus licet appellare. Consequentia patet a simili aūs notū est in.c.Romanā & in.c.si quis.2.q.6. Tum ēt quia suū est de tota ecclesia iudicare & nō econtra / ergo ab eo ad ipsam seu Conciliū nemo pōt appellare.ꝯña nota est quia cui nō est datū iudicare nō est ad ipsum appellare. aūs patet in.c. cuncta.9.q.3.Cuncta per mundū nouit ecclesia ꝙ sacrosancta Ro.eccl.de oibus fas habet iudicandi nec cuiq̄ de eius liceat iudicare iudicio siquidē ad illam de qualibet parte mundi appellandū est/ab illa aūt nemini appellare p̄missum est. Tum etiam quia Conciliū iudicandi accipit potestatem a papa & nō econtra ut infra etiam dicetur/& facit ad hoc.17.di.per totū & extra de electione.c. significasti. Verba multoꝝ textuū & decretoꝝ nō exprimimus breuitatis gratia/sed sententias ueras ex eis sumentes lectori si uelit uidenda sepe relinquimus. Tum etiā quia idem est tribunal pape & tribunal Christi/ergo a papa ad Conciliū nō potest appellari.ꝯña patet a simili.aūs probatur per Chrisost.super illo uerbo Io.ult. Pasce oues meas dicit .i. loco mei prepositus esto& &caput fratrū tuoꝝ ut ipsi loco meo te assumentes ubiq3 terraꝝ te in throno tuo sedentem predicent & con

firment & confirmatur etiã ista ratio per c. putamus de con sue.li 6. hoc etiam patet per auctoritatẽ uſium cõciliorum ecclesie q̃ a sententia apost.sedis nulli liceat appellare ut in .c. ne romana de elect. in Cle. & in.c. significasti supra eodem titulo.& in.c. licet eo.ti. q̃ in ecclesia romana aliquid speciale constituitur/quia nõ potest haberi recursus ad superiorem/& Hostien.dicit q̃ nulla superior sed ipsa super oẽs est/& hanc conclu. recte praticarunt Concilia uſia/ ut patet ex gestis Concilii Ephesini & Calcedo.,ut late ostẽdit Leo Papa in epistolis quas scribit Theodosio & Marsiano imperatoribus & Anatalio epõ/Cõstantino politano/in quibus liquido & clare tenet istam conclu. &.b.Tho. in questionibus de peni.q.x.Ro.Pont. ait hec sua auctoritate põt cuius sola auctoritate synodus congregari potest a quo sñia sinodi confirmatur & ad ipsum a sinodo appellatur que omnia patent in gestis Calcedonen. Concilii. Ex quibus manifeste patet conclusiouera & manifestus error illoꝶ qui tenẽt & faciunt contrarium.

¶ Ad argumenta & ad primũ uerũ est in casu in quo papa erraret in fide quia tunc nõ esset papa sed ubi maneret eadẽ auctoritas in ipso nullus põt se subtrahere ab eo. Sed dices quid in tali casu dicendũ foret de ordinatis & promotis per eũ & ad episcopatũ qui epi & alios ordinãt ad ordines presbyteratus & tales celebrant &c. & credunt fideles ipsum eẽ caput ecclesie uerũq; papã. Et dato q̃ heresis sit occulta & propriissime sumpta dicendũ esset pie(& saluo meliori iudicio)quia difficultas non est parua cum lex diuina& Christi uullam patiatur perplexitatẽ q̃ ignorãtia inuincibilis tales excusaret & defectus presbyteroꝶ suppleret uirtus altissimi sacerdotis & eterni que nõ est alligata sacramentis sed potius uirtus sacramentoꝶ allegatur eidem & simplicia corda fideliũ pie respicit/sed de ista materia latius latius dicemus alias. Nec esset idem iuditiũ de errore patrato in electione Ro.Pont. propter maioritatem facti nam in ore duoꝶ uel trium stat oẽ uerbum . Preterea huius argumẽti negat̃ ꝯña simpliciter/quia tunc ad nullũ iudicium posset appellare & omne tale est fallibile & flectibile qa solus deus nõ potest afl li nec fellere decipi nec decipere & omnis homo mẽdax

licet in ueritate Conciliū uniuersalis ecclesie plenariū rite & canonice congregatum/ut infra dicetur in his que fidei sūt errare non possit/quia credimus in hoc casu uirtutē .ss. efficaciter ibidem/ & in tali casu perfecte cooperari ne deciperentur fideles & credentes in xp̄m per fidem & euangelium ab eo qui est infallibilis & decipere neminē potest / & isto modo Conciliū taliter congregatū nec uſis ecclesia errare non potest/loquendo de potentia ordinaria & iā ordinata.

¶ Ad secundū argumentū negatur minor/& ratio patet ex predictis.s.ꝙ stat maior ptás in Concilio. Ad probationem dicitur/ꝙ uerū est radicaliter & in potētia/non tñ in actu ut supradictū est. ¶ Ad tertiū uero & quartū per ea que infra dicemus circa quintā conclusionē clarius dissoluentur/ qm̄ licet possit in similibus impediri & possint eidē resistere aliquo modo/tale tñ impedimentū seu resistentia nō arguit superioritatem/quia tūc & Paulus superior fuisset Petro/ quia restitit in faciem suam uel in similibus est deus orandus ut eum conuertat/quia ab ipso solo potest iudicari ad Corin. 4. qui aūt iudicat me dn̄s est/& cor ipsius in manu sua est/ ut ipse dignanter prouideat / & alia remedia adhiberi possunt in simili casu/que latissime tanguntur a dn̄o Petro de turre Crem. Et similiter a.d. Alexandrino super decretū que breuitatis causa relinquo.

¶ Ad sextū dicendū ꝙ bonū cōe maxime respicit bonum capitis & pape/quia alr cōitas aliqua nō esset bene ordinata nisi haberet respectū ad unū caput principaliter/ ut supradictum est. ¶ Ad septimū uero dicendū est sicut ad .3. &.4. & posset congregari Cōciliū/nō tñ sine consensu Ro. Pont. qui si non possit haberi postq̄ nō occurreret heresis notoria & pertinaciter a papa defensa/ad tēpus tollerādus est & orādus ē dn̄s deus &c. Si aūt sic heresis occurreret ne dū obediendum nō esset ei/sed ut alter antexp̄s persequēdus. Et hec dicta sufficiant & manet clara cōclusio ꝙ a papa ad uſe Cōcilium minime appellari potest. Ex quo ultimo infertur ꝙ minus ad Imperatorē uel regem per locū a fortiori si id qđ magis uidetur inesse nō inest nec id quod minus/ pōt in casu haberi recursus ad eos ad effectum ut precibus aut aliqua uia cum moderamine tñ impediant aut resistant/ nō tamen

uiolenter nisi in predicto casu notorie heresis & pertinaciter defense.

Sed ultima pars huius Correlarii que satis corruit ex premiss s .s. q papa non habet in terris superioré adhuc aliquid expressius dicemus.,

Quicquid est superius alicuius superioris/est superius inferioris illius superioris/sed papa est super uniuersali ecclesia auctoritate & ptáte. igitur est superior omniũ inferiorũ ipsa ecclesia uniuersali; cõña patet quia indari .3. prime figure maior est maxima in Phia / & presertim in his que sunt eiusdem ordinis & rationis/ut hic minor aũt multipliciter & breuiter probatur / caput quodlibet preeminet membris & superius est ipso corpore sic pastor suo grege/igitur añs est uerum / cõña patet / quia papa est caput & omnes fideles ecclesie uniuersalis sunt tanq́ mébra & oues & ipse pastor ut sepe deductum est in premissis & amplius inferius dicetur/ igitur: Conclusio uero q non habet in terris superiorem/quia hoc maxime esset uſis eccl. uel uniuersale Conciliũ/ sed hoc non/ut supra probatũ est immediate/tum etiá quia prelatus totius ecclesie princeps ipsius & princeps mundi habet insuper plenam & supremá ptãtem est generalis xp̄i uicarius/& ut breuius loquar est deus in terris/quia locumtenens uſis & uicegerens ipsius & sic cõiter nominatur a sanctis patribus & a tota ecclesia & omnibus doctoribus suam auctoritaté & potestaté rationabiſr & canonice extollentibus. Et hec de ista particula correlarii pronunc dicta sufficiant.

Sequitur Secunda Conclusio principalis quá unico pretextu breuitatis causa determinare in tendo.s. q potestate sua/papa (que ab oĩbus extollenda é & debent oẽs eidem obedire) potest reprimere potestatem regum & eos reprehendere & deponere. &c.

Et primo q est ab omnibus reuerẽter.&c. Reuerẽtia ad apost. sedem & uniuersalium Conciliorũ & antiquorũ patrum illustri testimonio colligitur ex eo q synode ipse uſes semper Ro.Pont. patré & caput eorũ profitentes semper uenerare sunt ac earũ robur & auctoritatem ab eo pendere re-

cognoſcentes ſemper ſolite ſunt humiliter petere queq; per eos ſtatuta & geſta auctoritate apoſtolica confirmari ſicut de multis exemplariter oſtendi poteſt/ſi enim qñ oriens totus & Affrica fidei xpiane titulo & gloria orat illuſtris quando orbis totus chriſtũ loquebatur cũ ſanctiſſimis uiris oẽs ferme eccleſie preſulibus & glorientur tanto tpe & montes ſanctos fouerent/nil unq̃ ullis in locis contra ſedis illius auctoritatem & dignitatẽ leuiter fuit attemptatũ.Modo uero ualde dolendum eſſet (& loquar cũ .R. Cardi. de turre Crem.in ſua ſumma) ſi qñ ferme in ſola occidentali parte Chriſti religio ſincera & imaculata ſeruetur ſacre & illius ſedis minueretur aut ſupprimeretur auctoritas. Abſit maxime conſiderando quanta mala hic & in futuro illius eminent/qui apoſt.ſedi aut illius honori ſiue auctoritati derogare preſumunt/patet in lib. Deutorono. c. 8. prophetam ſuſcitabo uobis (dixit deus) de fratribus ueſtris /quicunq; non audierit prophetam illum ego ultor. Ad iſtam penã eternam & tpalem ſibi infligendo ut dicit glo. & per prophetam intelligitur papa.Ex quo uerbo habetur q impugnantes ſum.Pont. reſiſtentes ſibi grandi pena & grauiſſima puniuntur/ac ut predictũ eſt. Significatur enim ſum. Pont. per montem ſynai de quo dr Exodi.19.q die tertia deſcendit dñs coram omni plebe ſuper montem ſynai dicẽs filiis iſrael.Ne aſcendatis in montem nec tangatis fores eius/oĩs enim qui tetigerit montẽ morietur.Significatur etiam per archã ut tractat bene beatus Aug.in lib. de ciui. dei .15 c.26. & in lib. ꝯ Fauſtũ manicheum negantem in libris hebreorum aliquid eſſe de xpo prophetatũ. Et poſſumus colliger ex dictis Aug. q quatuor modis illa archa xpm repreſentabat & totidem ſum.Pont. eius uicegerentẽ & uicarium. Et primo quantum ad eius diſpoſitionem / fuit autem diſpoſitio & proportio illius arche/talis q tringentorum cubitorum fuit longitudinis menſura/quinquaginta cubitorum latitudo/ triginta cubitorum/ altitudo ita q erat archa ſepties longior q̃ lata ſm quẽ modũ proportionatũ eſt corpus humanũ & nõ ſine myſterio caput habẽs & oculos uerſus celũ erectos nam longitudo corporis humani eſt a uertice capitis uſq; ad ueſtigia / latitudo uero ad dexteram / & ad partem aliam

sinistram & latitudo eius a dorso usq ad uentré. Vnde erit corpus humanū si bene sit proportionatū septies longius q̄ latum/& decies longius q̄ grossum siue altum/dispositio er go illius arche significabat corpus xp̄i in utero uirginis con ceptum/cōpaginata fuit illa archa ex lignis leuigatis/quia ecclesia cuius xp̄s caput existit cōpaginata ē ex uiris sc̄tis in eternum mansuris/ligna enim leuigata ut dicit glo.Ge.vii. Ligna imputrefactibilia sunt/& nō solum ligna illa erant le uigata/uerū etiā quadrata & bituminata & qa leuigata erāt significabant sanctoꝝ incorruptionem:Quia uero erāt qua drata significabant sanctoꝝ constantiā & perfectionē/ ut si cut quadratū semper rectum stat ita sancti nec prosperis nec aduersis frangūt / sed quia bituminata significabat sanctoꝝ dilectionem/est enim bitumen perfectissimū glutinū cura torum. Continebatur aūt in dicta archa natura masculina & feminina de oībus aīalibus que significabant duplicē na turam in xp̄o diuinā & humanā per quā facta est oīum san ctorum redemtio ꝯm ueritatē & ꝯm figuram/ quia ꝯm figu ratiuam significationem duplex natura in xp̄o significata est p duplicē naturam existentē in archa.s. masculinam & fe mininā : Fuit aūt illa archa sic consumata ꝙ in parte inferio ri multum lata & in parte superiori multū stricta/sic ecclesia cuius papa sponsus existit inferius est multum ampla propt̄ multos filios quos habet & multa membra habentia diuer sos actus / superius tamen est multum stricta/quia in uno cu bito perficitur & consumitur iuxta illud Ge. 7. in cubito cō sumabis summitatē eius/ in uno enim xp̄o capite tota eccl̄a est perfecta cuius uicarius papa existit & sicut omnes contē nētes illam qn̄ Noe constituebat eā intra aquas diluuii suf focati sunt /quia non credebant deum hoc ordinasse/sic oēs qui contemnunt iussa & sententias Rom. Ponti. & ecclesie submerguntur in aquis niuium infernaliū & transibunt de illis ad calorem nimiū sicut dixit propheta : Et qm̄ non re cte uidentur credere in ecclesiam sanctam & apost.nec roma nam eccl. esse matrem & caput omniū aliaꝝ ecclesiaꝝ.

¶ Recte inq̄ designatus est per montem Synai quantū ad impugnantiū & nō obedientiū sibi punitionē Ge.2. sū.pon. gerit uicem illius prophete de quo dicit̄ Deuterono.18. pro

phetam suscitabo de fratribus uestris quicunq̧ non audiet illum ego ultor ad istam penam eternam & tpalem sibi infligendo/ut glo.dicit Ex quo uerbo hr̃ ꝙ impugnantes summū.Pont.& resistentes sibi grandi pena puniendi sunt/ omnis enim dicit dn̄s qui tetigerit montē morieť / significatur etiā sum. Pont.rōe eiusdē generalitatis qa sicut mediante illo mōte descendit deus super toto populo iudeorum sic & xp̄s mediate papa descendit super toto populo xp̄ianorum / rōe sublimitatis quia sic papa sublimior est omni alio ꝑlato/& rōe auctoritatis regalis/quia sicut de illo monte data est lex sic & de ipso papa / & oīa iura exq̄renda sunt/ omnis ergo qui hunc montem ausu temerario tangit impugnando uel sibi non obediendo mori debet/non quacunq̧ morte/quia manus sic morientē non debent tangere/sed lapidibus est opprimendus & iaculis confodendus in detestationem talis peccati ut dicitur eodem lib.Itaq̧ quantum ad gubernationem & quantū ad impugnantiū punitionē singularius & specialius ptās pape ē a deo q̄ ptās alioꝝ.Ex quibus ēt habetur/ꝙ illi qui ēt uerbo imꝑpetant & maledicūt illi/maxime desiderantes eius mortē in hoc execrabiles homicide sunt & grauiter deum offendunt/scriptum est enim qui dixerit fratri suo racha reus est iudicio/& qui oderit fratrem suum homicida est.A fortiori ergo qui hoc egerit aut dixerit ꝯ suū & uīem patrē oīum & locūtenentē dei in terris nā sicut qui maledixit uicario alicuius ep̄i uideť & ipsi ep̄o improperare & maledicere/quia eius uices ī omnibus gerit sic qui maledixit Vicario xp̄i/xp̄m maledixit & ei potius iniuriatur qui constituit illum principem super oēm terram oēm sibi conferendo ptātem & dignitatis sublimitatē/ & si non rōe persone quia alia persona/persona pape alia xp̄i/nō enim dicimus ꝙ sint plures xp̄i quoꝝ unus succedit alteri/ sicut dicimus ꝙ sunt plures pape quoꝝ unus succedit alteri nec tpale succedit eterno ꝙ est persona xp̄i succedit ergo ei non in persona sed in officio & ptāte quilibet papa pōt aliquo modo cedere papatui & renuntiare & expirat officium papatus in tali/xp̄s uero non quia est pontifex & sacerdos in eternum/multa igitur uicarius xp̄i papa uidelicet soli & uenerari debet oīa nam omnes Cardinales quos in creatio-

ne constituit principes mundi assistunt ei sicut Apostoli assi stebant xpo. Sed peteret aliquis utrū papa aperte malo debeatur honor. Rñdetur ꝙ sic/ut dicit glo.1.petri.3. super illo uerbo/ oẽs honorate etiā si mali sunt qui uobis presunt debitum honorem non subtrahatis/cum aūt ratione officii & dignitatis quamdiu a deo tolleratur in papa & tādiu non desinit esse papa/quia non exibetur alicui honor ille in testimonium uirtutis sue sed aliene / nec peccat in officii adeptione/sed quia indigne exequitur & sic exibendus ei honor propter ipsam executionē non ꝓpter indignitatem. Ex quo sequitur idem dicendum esse de malis prelatis epīs & sacerdotibus doctoribus ac religiosis aperte etiā malis respectu gradus uel officii aut habitus & non propter indignitatem aut merita eoꝝ etiam honorari debent a fidelibus ratione uirtutis aliene & non proprie. Vlterius sequitur ꝙ meri laici & nullum habētes gradū uel officiū uel dignitatē aperte mali debent ex charitate cōmuni amari sed nō uenerari/sed dices honor est in honorante ſm Pħm/uerum est in honorante sapiēter & nō īprudenter ut solū pp pulchra ornamēta & speciositatē corpalē pcise aperte malas psonas ut meretrices & lenones cōplures īprudenter & ꝯ legem moralē & politicā uenerantur & reuerentur ꝙ facere nō deberent/ cū honor ſm Tuliū sit exibitio reuerentie in premiū uirtutis quam si quis nō habet aut (ut diximus)iniuste reueretur ab hoībus. Ista diximus incidētaliter sed iam ad propositū unde egressi sumus reuertentes uideamus quas penas incurrunt papā nō honorātes & illi inobediētes. Primo penā maledictionis quā Chaam patris sui derisor ꝓbatus est Gen.9. Vñ Aug. nihil ita deo placet sicut obedientia/Chaam ideo maledictus fuit& post multa secula manet/quia patri nō est obsecutus sicut Sem / qui obsecutus est patri benedictionē habuit in oīa secula hoc quare dico ut obedientiā exhibeamus patribus nostris/sed qui patribus nō obsequit deo nō obsequitur. Hec ille. Dr enim Deuter.17. maledictus qui dehonorat prēm suū. Scdo incurrit crimen lese maiestatis pro eo ꝙ uīs eccleꝗ principē & rectorē at in eo regem regum & dñm dñantium/cuius uicarius est inhonorāt dicēte dño Lu.x. qui uos contemnit/me contemnit. Tertio incurrunt

zelus scismatis pro eo ꝙ ecclesiarum omnium fundamentum deserunt dixit dñs Petro & successo. Tu es Petrus & super hanc petram edificabo ecclesiã meã. Et beatus Cyprianus i .c. qui cathedram. 93. di. qui cathedram super quam ecclesia fundata est in ecclesia se esse nõ confidat. Quarto incurrũt labem heresis eo ꝙ apost. sedis priuilegia uiolare presumũt ut inquit Nicolaus papa in. c. omnes. 22. di. qui Ro. ecclesie priuilegium ab ipso summo oium ecclesiarum capite traditũ auferre conatur hic proculdubio in heresim labitur/ fidem quidem uiolat qui aduersus illam agit que mater est fidei & illi contumax inuenitur qui eam cũctis ecclesiis pretulisse cognoscitur. Hec ille. Quinto excluduntur omnino ab spe regni celestis & Bonifatius papa scribit aduersus beati Petri principatũ quisquis insurgit habitator celestium non poterit esse regnorum. Tibi inq̃ dabo claues regni celorum ꝙ nullus absq̧ gratia genitoris intrabit. hec ille. Quam ideo dñs Petrus de turre Crem. in summa sua inquit. Confusio & innomenia ẽt temporalis hic huiusmodi presumptores / sequantur non modo antique historie que oẽs tales cõmuniter interisse referunt/ sed etiam scandala ipsa & inconuenientia que Basiliensibus superuenerunt pro eo ꝙ discoñ& socii presumptionem imitatores diabolica temeritate Ro. Pont. Christi uicarium & ecclesia totius prelatum ac rectorẽ sibi subiicere attẽtarunt aperta Luce demõstrat. hec ille.

¶ Sed ꝙ debeant puniri & reprimi quicunq̧ rebelles & potestates imperiales inobediẽtes pape que est alia pars Conclusionis secunde.

Multipliciter constare potest & manifestari. Tum primo auctoritate beati Augustini in sermone apostolorum Petri & Pauli dicentis. O mira potentia & ineffabilis gratia saluatoris: quis plebeũ piscatorẽ & apostolorũ principem & Regibus obsistere/ reges sanctificare regnis oibus impare mundum refrenare legibus/ demones calcare pedibus iubere uirtutibus celum hoibus aperire merita mundi cognoscere & culpas & crimina hoibus relaxare hec ille. Et Innocen. 3. in. c. solite de maio. & obed. scribens

Imperatori Constantino politano sic dicit/ potuisses autem prorogatiua sacerdotii ex eo intelligere potius quod est dictum non a quolibet sed a deo/non regi sed sacerdoti/non de regia stirpe sed de sacerdotali ꝓsapia descendenti de sacerdotibus uȝ qui erãt in Anatoth. Ecce cõstitui te sup reges & regna ut auellas & discipes & edifices & plantes. Cum ergo sum.Pont.sit maior illis sacerdotibus a fortiori eidem talis ptãs a deo attributa fore uidetur.Vnde constat eũ in tpalibus supremũ apicẽ attigisse ptãtis/ut omnes possit corrigere ptãtes tpales reprimere ampliare & stringere & quoscũq principes terrenos culpa exigente punire/non tñ habet eam ẛm illum modum & ẛm quem habent principes tpales sed modo digniori & sublimiori/ut superius circa primam conclusionem dictũ est/& fuit rñsum ad rões & ad argumẽta que etiã contra hanc conclusionem fieri possunt.

¶ Sed ratione ẽt istud notabiliter põt persuaderi que sumitur ex ꝑimo ethi. Finis enim precipit & legem imponit his omnibus que sunt ad finem ut ẛm exigentiam finis debito modo se coaptent & adinuicẽ ordinentur ẛm uniuscuiusq mensuram & modũ/sed proprius finis qui intẽditur p principatum papalem est eterna felicitas ad quã ordinatur hõ/& dirigitur per uirtutes theologales .s. fidem/spem/& charitatem sine quibus nemo attingit illam. Finis aũt quẽ intẽdit potestas secularis est felicitas politica ad quẽ ordinatur hõ per uirtutes morales.Sed nulli dubiũ quin finis spũalis ptãtis potior & principalior sit q̃ finis secularis ptãtis/ quẽ pagani & infideles attingere possunt/ergo ptãs spũalis & maxime dñi nostri pape qui est dux pater & rector populi xp̃iani & dirigere & regulare precipere & corrigere atq leges dare roborare & confirmare principatibus & ptãti seculari sui proprium est. Et confirmatur ista ratio/ quia nec ipse uirtutes morales que ordinantur ad Theologicas / q̃uis exerceri possint ĩ genere suo.Nõ tñ bene nec meritorie sine Theologalibus/ quia sine fide impossibile est placere deo & hoc est ꝙ cõiter dicitur aduerbiũ .s. bene uel/meritorie/uirtutis pficit opus & non nomen quia bonũ facere contingit ẛm uirtutem moralem/ bñ autẽ & meritorie non nisi ẛm theologalem .Et ideo pagani Philosophiq morales nomen solũ

habentes propter defectũ huiuſmodi aduerbiorꝝ inciderunt ſm Aug. & Hiercny. In domũ inferorꝝ: quia non debitis circũſtantiis/ & ſicut ars militaris ſeu architector pcipit & dñatur omnibus ordinatis ad illam utpote fabuli freneſactoria &c.ſic ptãs ſuprema papalis dñatur oĩbus aliis inferioribus ptãtibus ordinatis ad ipſam defendendũ/ conſeruandum/& exaltandum/& ratione hmõi maxime hec ptãs dicitur ſupior/& ſicut artibus inferioribus deficientibus militaris emendat & corrigit fabrẽ .ſ. uel freniſactorẽ/ ſic papalis ptãs ĩperat ſecularibus ptãtibus inferioribus ipſa corrigitqꝫ & emendat. ¶ Et ſic ẽt dicimus ſe habere theologiam ad oẽs alias ſcientias que famulantur eidẽ iuxta illud Prouer. .9. Vocauit ancillas ad arcẽ/ & theologũ ad alios doctores in quacunqꝫ alia facultate ſiue ſcientia promotos/ quibus ẽt preeſſe & preponi debet ipſis aut theologia que eſt de deo& de his q̃ dei ſũt nõ eẽt ceteris ſciẽtiis ſupior & excellẽtior ꝙ cẽt abſurdũ dicere/ſed de iſta materia magis infra dicemus. Sicqꝫ Ro.Pont. ſe habet ad reges & principes tanq̃ architector ad alios artifices/ille enim propter quid & regulas iudicandi ſcit/iſti aũt.ſ.artifices mechanici tanq̃ experti in multis ipſum quia ſciunt. Propter quid aũt ignorãt propter q̃d debet illis papa leges dare ſm quas debẽt iuriſdictionẽ ſuã exequi & populũ regere in ordine ad beatitudinẽ ſupernam cuius diſpẽſator clauiger & oſtiarius ipſe papa exiſtit& oſtiũ eſt xp̃s Apo.3. qui aũt intrat aliunde ad ptãtes tpales ſic directas & ordinatas ad beatitudinẽ ille fur eſt & latro / dixit xp̃s in euangelio/& ſic patet auctoritate & rõibus qualiter Ro. Pont. ratiõe papalis dignitatis iſta põt.ꝙ ẽt corroboratur per illam glo.ſuper uerbo. Paſce oues meas Io.ult. Clarum eſt aũt ꝙ paſcere gregem dñicum terrena ſubſidia ſi neceſſe eſt ſubditis prouidendo aduerſariis reſiſtendo & errantes corrigendo non ſolum exigit in paſtore ſpiritualem poteſtatem ſed etiam tpalem. Vnde cum cõceſſo alicui aliquo officio ſeu regimine cẽſeanť cõceſſa illa/ſine quibus officiũ ſiue regimẽ illud recte expediri non põ de officio del.c.i.& .c. preterea manifeſtũ eſt ꝙ Ro. Pont. apicem poteſtatis ſecularis dicendus ſit habere. Vnde Inno.3 in.c.ſolite de ma. & ob. ſcribendo imperatori Conſtan.poli.ꝙ iure poterat

ipſum & corrigere & increpare ſic ait. Nos aũt & ſi nõ incre pando ſcripſimus potuiſſemus tñ rõnabiliter increpare/nobis enim in beato petro ſunt oues xp̃i cõmiſſe dicente dño paſce oues meas nõ diſtinguẽdo inter has oues & alias ut alienũ ſe a ſuo ouili demonſtraret qui Petrũ & ſucceſ. ſuos magiſtros cognoſceret & paſtores. Vnde conſtat Ro. Pon. habere apicẽ utriuſqꜫ ptãtis. etiã debetur ſibi talis p̃eminentia ptãtis/quia eius eſt conſiderare de his que pertinent ad aliquẽ finẽ cuius ẽ cõſiderare de ipſo fine ſicut patet de medico qui nõ ſolũ optat & colligit q̃ ſunt neceſſaria ad ſanitatem quã principal̃r intendit/ſed ẽt iudicat de ĩpediẽtibus illã ut remoueat/& ita de aliis/ſed ita eſt ꝙ corpus ordinať ad aiam/ẽt ſ̃m oẽs nãl̃r loquentes & Ro. Pont. maxie cõſiderat de aĩa & eſt ſup̃mus iudex aiaꝝ/ igĩ teneť conſiderare & iudicare de his q̃ pertineet ad ſalutẽ ipſius .ſ. de ptãtibus tp̃alibus ut bñ regant & dirigant ĩ deũ & ĩpedientes hm̃oĩ regimen debet corrigere increpare/ut bñ & recte uiuatur in hoc mũdo cuius eſt princeps. Vñ rõe talis principatus talis ẽt poteſtas tp̃alis ſibi pertinet / ſimiliter loquens xp̃s de incorrigibili Math.18.dixit ꝙ ſi eccleſiã nõ audierit ſit tibi ut ennicus & publicanus adiungens conſequẽter. Amẽ dico uobis quecũqꜫ ligauerit ſuper terrã erunt ligata & ĩ celo. &.b.Paulus hoc iudiciũ exercuit ex cõicando fornicatorẽ notoriũ.1.ad Cor.5.ex quo hr̃ ẽt ꝙ fornicãtio eſt ꝓhibita ſꜫ legẽ diuinã & oẽs xp̃iani ptinẽt/& ſũt de foro eccl̃e nec poſſunt trahi a foro ſuo ut eſt tex. xi.q 1.quecunqꜫ cõtẽtiones inter xp̃ianos orte ſunt ad eccl.deferunť & ab eccl̃aſticis uiris terminabũtur & ſi obedire uoluerint quouſqꜫ obediant a liminibus eccl̃e excludãť.hec ibi. Verũtñ nota ꝙ q̃uis hoc ſit ius eccl. ſibi a deo collatũ tñ ipſa nõ ſemp uſa eſt iſto iure nec ubiqꜫ ptim ad uitandũ ſcandalũ ne putareť ꝙ eccl̃a magis q̃reret emolumentũ pecunie aut glorie tp̃alis q̃ correctionẽ uiciorꝝ/ptim pp audatiã aliquorꝝ tyrãnorꝝ ĩ quorꝝ terris plures eccl. ſunt fundate/q pp ſuã uiolentã potentiã nõ permiſerunt eccl. uti iure ſuo. ¶ Sed nota qd ſcribit p̃fatus Inno. p̃latis gallicanis nullus q ſit ſane mẽtis ignorat qui ad noſtrũ iudiciũ expectet de quocũqꜫ pc̃õ mortali corripere quẽlibet xp̃ianũ & ſi correctionẽ cõtẽpſerit p deſtri-

ctionem ecclastice censure coarcere/& scribebat cõtra regẽ Francie in.c.nouit extra de iudi. Pót.n. principes seculares notabiliter negligẽtes a dignitate deponere & nõ solũ cen suris coarcere/ꝙ patet in.c.alius.15.q.6.ubi Gelasi. pa. Constan.Imp. ita scribit alius itẽ Pont. Zaccha. de quo in nr̃a ꝑpõne regẽ frãcoꝝ nõ tã pro suis iniqtatibus q̃ ꝑ eoꝝ tãte ptãtis erat tanq̃ inutilis a regno deposuit & Pipinũ Caroli Imp. patrẽ in loco eius substituit/& licet Ro. Pont.nõ possit aliquos reges confirmare/quia si credunt ꝑ consanguinitatẽ aut populi electionẽ ẽt ꝑter heresiȝ ob nõnullos alios defectus notabiles põt eos deponere ꝯm Petrũ de Palu. in sum.quã fecit de ptãte eccl. & si in excõicatione pseueraret aliquis princeps nõ obediẽdo mandato Ro. Pont. põt eũ deponere & suos subditos a iurisdictione ipsius & iuramento absoluere ꝑpterea sicut scismaticum& inobedientẽ pertinacem/ & Innocen.4. Regi portugalie qui magnus dilapidator erat & prodigus qui etiã monasteria & pia loca uiduas & pupillos destruebat & grauabat deditq; adiutorem & ipsum minime regnare permisit nisi per administratotem ut in.c. grandi de suplen. ne. prela. lib .6. & hec est etiam opinio dñi Vlirici in summa sen. & est bonus textus & notabilis Gregorii .7. in .c. nos sanctorũ .15.q.6. & Vrbani.2. in .c. iuratis eadem questione & causa/ & unus gladius in uaginam cõuersus est in manu Imperatoris sed nõ nisi ad nutum summi sacerdotis/ hec est cõis glo. Ioan.18.& Mat. .16. & in .c. quidem eadẽ causa & questione.Et hec est ẽtiã opinio bti Tho .2.ꝫe.q.40.ar.2.quomodo ad clericos ptinet disponere alios ad bellandũ bella iusta ut sepius factũ legimus & Ber. sup illo ecce gladii duo hic ait oportet aũt gladium esse sub gladio .i. tpalem ptãtem sub spũali/idem Inno.in .c. per uererabilem extra qui filii sunt legitimi ex sacra scriptura ita dicẽs nõ solũ in ecclesie patrimonio sup quo plenam in tpalibus gerimus ptãtem/uerum etiam in aliis regionibus certis causis expectis tpalem iurisdictionẽ causaliter exercemus/ non ꝙ alieno iuri ꝑ iudicare uelimus sed qa deutro.c.17. scriptũ est / si difficile & ãbiguũ apud te iuditiũ esse pspexeris inter sanguinẽ& sang.leprã & le. cãm & cãȝ/&iuditiũ iter portas uideris uenerari/ueniẽs ad sacer.

leuitici generis & ad iudicem qui fuerit illo tpe qui iudica-
bunt iudicii ueritatem & facies quecunq; dixerint tibi qui
presunt loco/quem elegerit dñs sequerisq; eo℞ sniam/qui
aũt superbierit nolens obedire sacerdotis iperio qui eo tpe
ministrat dño deo tuo decreto iudicis moriatur/ ergo a for
tiori summo sacerdoti qui est papa tale iudiciũ pertinebit
ꝭm diuinam auctoritatẽ que pro maxima rationũ haberi de
bet & certe est ualde notabilis & clara/q & si ꝓsalute ꝓpria i
digeat tp.ali ministerio ẽt pro apostolico statu sui quia est
pater omniũ fidelium & princeps mundi debet per omnes
fideles per decimas & portiones bono℞ tpalium subueniri
& ab oĩbus plusq̃ pater & mater uenerari sicut xp̃s in terris;
quia uicarius eius est ẽt per assistentiã personalẽ prout opus
fuerit.S.S. ut possit fidei ostibus resistere & deprimere rebel
les & inobediẽtes/ ipse eni; solus legitimat ad seculares ho
nores & dignitates extra qui fil. sunt le. ipse potest supplere
negligentiã uel tyranniam dño℞ tpalium erga subditos ut
ne periudicentur ut colligitur ex eodem Innocen.in.c. licet
extra de foro com. & confirmatur inconuincibiliter/nã ꝭm
eundem Innocen. in.c.Venerabilem extra de elec. quia im-
perium Ro.propterea a grecis transtulit in Germanos & po
testatem & ius eligendi regem imperatorẽ postmodũ certis
principibus contulit & in personã Caroli/& glo. ibidem di
cit legimus in cronicis ꝙ cũ Ro.eccl. opprimeret̃ ab Astul-
fo rege Longobardo℞ petiit auxiliũ a Constantino & uero
filio eius imperatoribus Constãtinopoli.& cũ nollẽt patro
cinari ecclesie Stephanus papa.2. natione Ro. transtulit im-
perium in Carolum magnum qui fuerat filius Pipini/ quẽ
Zaccharias predecessor eius substituerat loco regis Franco-
rum quem deposuerat ut superius diximus/& idem papa ua-
cante imperio ut in dicto.c.licet habet iurisdictionẽ impe-
rialem in tpalibus.Dicit Inno.Tum ẽt per ptãtem quam ha
bet super infideles simpliciter potens auferre eo℞ dñia/Bñ
probat.b.Tho.2.ꝭe.q.x.ar.1. potest & punire iudeos tam pe-
na tpali q̃ spirituali indirecte/ut in.c.postulasti extra de iu-
deis.Idem Inno. tenet. Papa etiam potest auferre dñium tẽ
porale fidelibus principibus propter heresim ꝭm eũdem .b.
Tho.2.ꝭe.q.12.ar.ult. quod etiam colligitur in .c. absolutos

extra de heret. c. nos sanctorum & .c. iuratos. 15. q. 6. & potest indicere bellum contra hereticos & tyrannos & contumeliosos fidei Christiane/aut occupatores bonorum eccle aut perturbatores pacis & quietis populi Christiani/nō quidem ut occidant mutilant/sed ut fidem defendant ecclesiā & patriā liberent/ & terram ab infidelibus occupatā reducant ad xp̄m/& sup hoc potest dare iuste & licite indulgētias magnas arma ad hoc sumentibus etiā religiosis si necessariū fuerit. Hec prepositio satis superq̧ satis patet ex p̄dictis ex quibus tandē sequitur Ro. Pont. .S.D.N. IVLIVM .II. Pont. max. quoscunq̧ sic delinquētes posse & potuisse/priuare & priuasse/ deponere & deposuisse. Quippe & si in similibus de meritis & culpis exigentibus simpliciter indulserit illis nimiū misericorditer agit & pp nimiam clementiā apicē sue supreme potestatis offenderet potius. Et si quandoq̧ in subsidium ecclesie ob libertatēq̧ & manutentionē eiusdē & ad maximam zizaniam nup in Italia ortam enervandum/ cū magno & cōstantissimo aio prefatum .S.D.N. (mature sanctęq̧ senectutis laboribus metuq̧ & periculis penitus spretis) & cōtēptis imperite & feruēter hostibus & aduersariis personaliter cū armis & potenti exercitu occurisse sepius uidimus. Quod procul dubio non nisi zelo eximie caritatis erga xp̄m & sacro sanctam matrem ecclesiā hoc tā preclarū opus ascribendū uenit. Nec mirari debet quicūq̧ mortaliū sed potius heroicum & admirabilem animi fortitudinē admirari: licet utiq̧ & cū affectu contēplari/ factum inq̄ sacris sanctionibus .S.P. ualde cōforme. Et ista loquor (nouit deus qui est mihi testis & in hoc flendo tpe) solum quia zelus domus dei comedit me. Et hec dicta sufficiant pro secunda conclusione.

¶ Circa primum Corl. huius secūde cōclusionis .s. q̧ Conciliū generale decretum irritās facere non potest contra Ro. Pont.

Et licet ex premissis satis inferatur istud Correlarium & quo ad istam partem/nā ex illis constat papam nullum habere superiorem in terris & esse supremū in

illis nihilominus isto presupposito sic facile probari potest Tum primo/quia ipsa concilia generalia ut magis inferius dicemus non possunt prefigere legem Ro.Pont. ergo non possunt contra ipsum decretum irritans condere/ 9ña patet a fortiori& añs ꝓbaẗ per illud.c. significasti extra de elect. Tum ẽt quia inferior nõ potest annullare aut irritare leges superioris.igitur/9ña nota est/añs probatur quia hoc est oĩ no contra ordinẽ rõis nãlis/qm̃ in agentibus ẽt naturalibus cause se nequnt impedire causas supiores & primas.Vt deũ & celũ sed papa est supior ipsis Cõciliis generalibus cũ sit supmus & in fine questionis latissime manifestabiẗ/igiẗ. & confirmaẗ per tex. inferior di.20. Tũ etiã quia quicquid au ctoritatis hñt u'sa Cõcilia est a papa/ergo ipsa non possunt decretũ irritãs facere cõtra ip̃m/nec minus anullare nec irri tare leges suas/sicut nec stelle extinguere lumen solis: 9ña p3 a simili/añs p3 ex dictis.Et hec dicta sufficiãt. Si latius cu pias informari circa istud quere tractatũ quẽ 9 Basilieñ.con ciliũ. Card. de turre Cre. edidit cum esset illuc presens / & contra ꝙ hoc opus potissimũ militat.

¶ Sequitur alia pars correlarii .s. ꝙ papa qñq3 potest caritatiue & reuerenter admoneri.

Contra quod primo arguitur sic scriptũ est Exo.19. Bestia q̃ tetigerit mõtẽ lapidabiẗ / igĩ papa ẽ rep̃hensibilis:9ña p3/qa per montẽ papa significaẗ/ut sup oñsum est p bestiã quilibet inferior. ¶ Scdo sic/quia papa posset ex hoc irritari & scãdalizari/sed hoc nõ est cõueniẽs inferiori/igiẗ. ¶ Tertio rep̃hendens/se hẽt p modũ agẽtis rep̃hẽsus uero p modũ patiẽtis sed agẽs nobilius est natu raliter paciente pp ꝙ & forma substãtialis pfectior eẽ dr/& principaliter ipsa mã prima.1.Phy. ¶ Quarto in apto & nõ in secreto debet rep̃hendi/ergo nõ caritatiue qui est malus secretus & ocultus/9ña nota est/añs p3/qa paulus qui erat inferior Petro ĩ faciẽ resistit sibi& corã toto populo ad gal. .5. idẽ Paulus scribẽs Thimo.1.ad Ty.2.dixit peccantẽ corã oĩbus argue ut ceteri timeãt. Sexto ad idẽ/qa scribiẗ act.5. ꝙ Petrus Ananiã & Zaphirẽ uxorẽ eius de pct̃õ occulto pu blice rep̃hẽdit/quare.&c. ¶ In 9riũ est il.Mat.18.& hr.2.q.1. si peccauerit in te frater tuus corripe illũ inter te &ip̃m solũ

ergo si iste modus debet obseruari in fratre peccāte a fortio ri istud in sūmo pr̄e fieri debet reuerenter quare &c. Et cō firmatur/quia oīs hō est fr̄ pape iux.il.ad hebr.2.ubi xp̄s nō cōfufundebať dicere nunciabo nomē tuū fr̄ibus meis/ergo ad papā extendiť correctio fr̄na/circa ꝙ lȝ aliq̄ teneāt p illū tex. si papa di.4.ꝙ p frēm nō ītelligať papa/ideo talis trāsio nisi in cā heresis inq̄ qlibet est supior/qa agiť de cā dei nō se extēdit ad ip̄m papā/pp ꝙ saluo semp saniori iudicio di scendum duximus cū dn̄o Aug.de ancona/ꝙ correctio seu rep̄hensio tripl̄r cōtingit fieri.Primo simpliciter & sperādo aliquā emendā ex hm̄oi admonitiōe ut fit ēt cōiter/ acōfessoribus magnoꝝ dn̄oꝝ/& sic nō derogať sue dignitati. & ꝙ aliquis s̄m quid & in hoc fiat quodāmō superior sicut ēt tenet.b.Tho.ꝙ de licētia/p̄eitētis p̄t reserari p̄ctm̄ qd tñ per p̄ceptū pape fieri nō p̄ōt.Scribit ēt Aug Hier.in quadā ep̄la. Rogo te ait ut me fidenter corrigas ubi mihi hoc opus esse prespexeris. Scd̄o modo poeſt fieri per modum impii & superioris iurisdict. Tertio mō p modū denuntiationis & incusatiōis corā iudice & istis duobus modis talis correctio seu rep̄hensio in papa nō p̄ōt h̄re locū/ & sic procedūt rōes q̄ cōitas fiunt in oppositum/ illa ergo correctio que fit prio mō debet fieri discrete ut speretur aliqua emenda. Scd̄o debet fieri reuerenter & nō mō temerario & p potiores eccl.p̄latos. Tertio/ut nō fiat cā diffamationis/sed cū quadā modestia beniuolentie. ℂ Argu.primū p̄cedit si fiat indiscre te temerarie aut sine bñuolētia quia talis est potius bestialis & sic precursus fuit Oza tangēs archā & maria percussa est lepra.& nota hic debitū modū & ul̄em ad corrigendū quēcunq; p̄latū p humiles & inferiores eo/& sic pȝ ēt solutio ad alia duo argu. Ad illud de Paulo puto esse dicendū ꝙ in cā fidei & in causa heresis publice talis reprehensio est fienda publice quia equaliter quilibet tenetur dafundere xp̄i fidē & uitare errores manifestos cōtra illā/& hoc uidetur annue re glo.super illa auctoritate dicēs ꝙ nequaq̄ Paulus Petrum corā oībus rep̄hēdisset ul̄ ī faciē sibi restitisset nisi ei fuisset par uel equalis/ꝙ est uerū quantū ad defensionem fidei / & sic uideť esse solutū dubiū ꝙ est inter Aug.& Hiero.in isto :. In quo uidētur esse uarii/& hoc dicit .b. Aug.ī quodā ep̄la.

diuo Hiero. di recte qđ ꝑ ueritate fidei minores maioribus resistere possunt in qua Epl'a tractat istá questioné/ cũ ergo iudaizare & post promulgationem fidei alios ad iudaismũ prouocare esset contra tramitem euangelice doctrine merito in tali casu Petrus a Paulo reprehensus est/ & sic in huiusmodi casu iuste aquocũq; fideli nc dũ a ꝝ.Car.qui gerũt uicem apl'oꝝ posset corrigi. Sed cum non sit inconueniens ꝙ aliquis ſm quid si maior papa ut supra probatũ est. Et sic in proposito dicimus ꝙ Paulus fuit minor Petro & maior & equalis ſm diuersas rationes. Minor enim ptãte prelationis/ quia solus Petrus fuit cephas.i. caput totius eccl. Maior aũt prerogatiua electionis/ quia electus fuit a Christo ante & post resurrectionem. Vnde in bulla pape Paulus ponitur a dextris & Petrus a sinistris: sed equalis fuit officio predicationis & fidei defensionis. Vnde in tali casu iuste poterat petrũ reprehendere sicut equalem sibi uel minoré. Sed & mihi uidetur addendum pronunc salua snĩa melioris ꝙ ipsum papam reprehendere non liceret cuilibet fideli etiam in tali casu solum hoc facere est Cardinalium opus / qui habent uicem apostoloꝝ & representant illos. In quoꝝ tamen defectum liceret cuilibet fideli/ nã nemo discipuloꝝ nec aliorum minoꝝ Petrũ repħẽdit sed Paulus rationibus p̃dictis.

¶ Ad quintũ dicitur/ ꝙ uerũ est de peccato notorio / & in p̃latis. ¶ Ad sextũ dicitur ꝙ Petrus non puenit ad hmõi notitiam modo iuridico seu humano / sed diuina reuelatione/ & sic procedit contra illos ſm formam diuini iudicii & fuit executor illius / sed ꝙ nõ possit citra deũ ab aliquo iudicari/ patet ex premissis/ quia nõ habet in tertis superioré crimine heresis proprie sumpte dempto. Et hec de isto Correlario dicta sufficiant.

¶ Secundũ uero Correlariũ ex his que diximus circa primam conclusionem de ptãte etiam malis attributa loquentes de difformitate peccati que nihil est priuatiue illa legis & precepti diuini preuaricario & glo. super illud Io.i. sine ipso factum est nihil/ dicit nihil.i. peccatũ modo certũ est ꝙ papa gerit uices xp̃i/ ergo sine ipso.i. sua ptãte aliquo mõ concurrente seu ecclesia.i. sacramentoꝝ & fidei cõmuniõe & que fit per unioné ad ipsum caput quod est papa ordiné

diuisus ab ea nihil potest nisi peccare & p̃sertim uolẽs unitatem ecclesie uiolare perturbando ipsam uel alias que uoluntas est graue peccatũ & si uelint etiã cõuocare conciliũ gratia reformationis sine ipso & sedis apostolice cõsultatione sicut nec apostoli sine xp̃o (eodem testante & dicente eis sine me nihil potestis facere) nihil utiq3 faciũt/& de his latius inferius dicetur/ atq3 illis presertim loquit̃ qui gerũt locũ apostolo℞ ac propter hoc in Conciliis huiusmodi in primis gratia sp̃ussancti deuote inuocat̃ que in illis nisi mediante Papa & ut patebit infra/ nihil penitus operatur/& fit tunc ex Concilio/conciliabulum. Ceterũ papa habet claues regni celo℞ & ipse solus est clauiger & hostiarius/ ergo nihil facit qui sine ipso in regnũ celo℞ intrare contendit/ a quo diuisus homo semp est in peccato mortali & ĩ statu p̃ditionis & oĩa opera eius fiunt in peccato / & nihil prosunt ad uitam eternã/ quare & per ea que etiã infra dicent̃/ ista de hoc correlario. dicta sufficiant.

¶ Sequitur .3. conclusio q̄ papa est fundamentũ ecclesie/seu illud in quo ecclesia fundatur.

Istud patet quia ipse papa uerus inq̃ & indubitatus habet eandem p̃tãtem imediate a xp̃o circa ipsam eccl.& se. apo. ratione successionis tantã & quantã Petrus habuit .s. ligandi atq3 soluendi in celo & in terra & pascendi oues xp̃i sedendiq3 in prima orbis sede & sententiandi &c. Et licet ceteri apostoli dicantur fundamenta iuxta illud psal. fundamẽta eius in mõtibus sanctis glo.i. apostolis/ tamen singularius petrus ipse fnndamenti ratione a xp̃o suscepit q̃n dixit illi specialiter singulariterq3 Math.16. tu es petrus & super hanc petram edificabo ecclesiam meã. Edifitium igitur ecclesie est & petrus & eius successor papa fundamentũ illius est. Confirmatur quia edifitium & fundamentũ correlatiue se habent/ & relatiua s̃m Arist. posita se ponunt & simul natura existunt. Quod fecit quando dixit illi pasce oues meas/ & q̃n fecit eũ clauigerũ suum & regni celorum hostiarium tradẽdo sibi claues &c. Vnde Augu. sicut Paulus edocuit petra autem erat christus

ita per xp̄m Petrus factus est petra dicente ei dño tu es petrus &c. nam sicut in deserto iussu diuino sicienti populo iudaico aqua efluxit e petra/ ita uniuerso sicienti p fidei ariditatẽ ex ore Petri fons salutifere cõfessionis emanauit qñ dixit petrus xp̄o/tu es xp̄s filius dei uiui/hec Aug. & textus de se clarus est & idem oẽs sancti exponentes illud senseunt.s. q̄ ipse petrus & successor eius uerus & indubitatus papa fundamentũ ecclesie existit uel in quo ipsa fundatᷣ ecclesia. Vnde Grego. papa in epistola ad siracusanũ epscopũ quis nesciat sanctam ecclesiam in apostoloꝝ principis soliditate firmatã? qui firmitatem mentis traxit in noie/ ut petrus a petra uocaretᷣ cui ueritatis uoce dicitur tu es petrus & sup hanc petram edificabo ecclesiã meã. Et papa fundamẽtum excellenter dicitur ꝓpter eius cathedre aposto. isupabile magisteriũ/i qua ut in.c. i sede & in.c. hec est fides.24.q.1.habetur extra maculam semp est catholica seruata religio & Hie. in.c. uetus ibidẽ clamat catrade petri cõmunione santior super illam petram ecclesiã fundatam scio/ quicunq; extra hanc domũ agnum comederit prophanus est/ qui in archa nõ fuerit peribit regnante diluuio. Ad idem sanctus Cyprianus/ qui cathedram petri supraq̄ fundata est ecclesia deserit/ in ecclesia esse non confidat. Que sentẽtia ualde notabilis est & contra multos prohdolor multum ac nostra tempestate militans. Sicq; ratione huius supreme catrade & primatus papa est in quo ecclesia fundata est/ cuius sedis auctoritas quodam fundamẽtum ecclesie est. Et hec est eciam sententia diui Thome doctoris nostri (quem in omnibus protenui posse nostro ac in singulis merito immitari conamur) .s. in fine .2. sen. Et Nico. pape in.c. oẽs .22. .d. & beati Aug. in ser. cath. sancti petri. & q̄ supra fundamentum q̄ christus posuit ecclesie edificii altitudo sublimatasq; eminenter cõsurgit/idem Augustinus doctor irrefragabilis confirmat & habetur in .c. pudenda .24.q.1. q̄ ecclesia est fundata i radice apost.se.manẽt firma eius iuditia quasi deo iudicante per ipsam dicit Origenes in glo. super Math.16. Quodcunq; ligaueris &c. ex quibus omnibus auctoritatibus & rationibus breuiter & absq; argumentorum controuersia deductis luce clarius patet conclusio.

¶ Sequitur alia pars.s. q ab ipso papa Concilia uniuersalia recipiũt firmitatem.

Hec est doctrina Aristotelica in primo ethi. q̃ sm ordiné finium est ordo artiũ primus ergo finis seu consideratio qui totũ populũ respicit solum est qui toti Reip. presidet/sed papa presidet toti Reip. xp̃iane/ cũ sit caput & princeps/ergo ipsius est propriũ cõdere & statuere ea que totum populũ xp̃ianũ respiciunt/dictum est etiã supra q̃ felicitas humana que maxime consistit in bonis spiritualibus anime/quo℞ cõseruator & distributor supmus est ipse papa/& si alii inferiores hoc faciant ipso℞ ptãs talis deriuatur ab eo/& hec est snia .b. Tho.in.22.q.1.ar. ult. Ipse enim est princeps principatu nõ dependente ab eccl. sed a deo immediate ut circa primã conclusioné dictũ est/& habetur in .c.9.di.21.& in.c.sacrosancta di.22.leges aũt nõ habenr uigorem & uirtutem coactiuam/nisi ex principis auctoritate siue eius in quo totius cõitatis est collocatus ut est clarissimum apud omnia iura/ut bene testatur Anaclet .ille sanctus papa & martyr in.c.leges.3.q.6.Leges inquit eccl. aposto. firmamamus auctoritate & rõ qm̃ in apostolica sede totius eccl. principatus est collocatus ut in.c. nolite errare di.12. & in.c. basilicas de con.di.1.Hoc idé patet ex pratica sancto℞ antiquorum Concilio℞ quo℞ uestigia & documenta transgredi indecentissimũ esset: & iuxta illud qd̃ scriptũ est ne transgrediaris terminos antiquos hoc praticauit ille deuotus & bonus xp̃ianus Imperatõr Martianus scribens Leoni pape super celebratione cuiusdam synodali Concilii & fatetur nihil habere firmitatem in Cõciliis sine auctoritate Ro. Pon. Hoc & aperte constat ex Concilio Calcedoneñ. in snia dicta contra Diosco℞ contumacem: Hoc idem gloriose profitetur Imperator Iustinianus in.c.de sum.tri. & fide cat. scribens ad papã Ioan. petens approbationẽ fidei sue & suorũ confirmationẽ cui papa annuit ibidem & confirmat.&c. & sic consequenter omnes sancti patres robur & confirmationem requisierunt omniũ statuto℞ que conficiebant in Cõciliis nullam si cecus fecissent posse habere firmitatem recte & sctẽ arbitrantes. Ex Cõciliis primitiue eccl. ortum excm

plum rite assumẽtes. In quibus omnibus presens fuit beatus Petrus tanq̃ uertex collegii & princeps totius congregationis & loquebatur primus diffiniens & sentẽtians omnia/ ut actuũ.i. &.15. patet de electione Mathie & de cessatione legalium. Vnde cum grauis questio mota esset in Concilio apostoloꝝ Petrus tanq̃ princeps .ut ait glo. & alius .in qua idẽ in epistola ad Hiero.1. loquutus est / & rursus ꝗ statuta hmõi ait a Ro.Pont. sumãt firmitatem/hoc patet in epistola Nicolai pape in octaua synodo quã uniuerso clero ecclesie Constantine scribit & lecta fuit & recepta cũ omni laude suoꝝ instituta confirmari debere per ipsum recte insinuante in quo Concilio unum inter alia scribitur neminem iustificatum per sedem apost. damnatũ per ecclesiam. patet etiã ex illo / ꝗ ex Calcedonensi Concilio utiq; circa sextam actionem legitur prout refert ysidorus lib. concilioꝝ ꝗ in oĩbus synodis apocrisarii.i. uicarii siue legati apost. sedis decretas sententias propter summã sedis eiusdẽ auctoritatem confirmabant & subscribebant/quia ante nullum robur habebant. hec ibi. Idem Nicolaus papa in Concilio Rome celebrato sic ait/qua propter instructi predecessoꝝ nostrorum aliorũq; sanctoꝝ patrum auctoritate decernimus/atq; statuimus &c. ut in.c in nomine dñi di.23. Idem constat ex Concilio celebrato ẽt Rome per Alexandrum tertiũ in quo ut habetur in.c.licet de elect. duxit ultra etiã aliquid adiungendum/Hoc idem patet ex Concilio Lateraneñ. tpe Inno.3. ut in.c. damnamus de sum.tri. Idem ex concilio generali tpe eiusdem Innocen. in.c. licet de bap. & eius effectu. Idem in .c. in quibus extra de peni. & in.c. sacro approbante cõcilio extra de sen.excõ. Idem ex.c. ubi periculũ de electio. lib.6. Idem colligitur ex Concilio uaticineñ. ut in.c.1. extra de sũ.tri. Et ex Concilio Lugduñ. ut in eodem. Idem patet ꝑ epistolam Adriani pape missam Impatori Basilee ad octauam synodũ. Ex quibus oĩbus recte colligitur Concilia uñia immediatã nõ suscipere a xp̃o auctoritatẽ ſ3 a sum.Pont.&ecce q̃ grauiter errant tenentes & facientes oppositũ tantoꝝ sanctoꝝ gestoꝝ trãsgressores/mirũ profecto esset ꝗ tã gloriosi principes ecclesie sum. Pont. ꝓsumpserint uti tali modo loquendi ut omnia diffinita constituta declarata & prohibita

in Concilliis uniuersalibus sue ascriberent auctoritati si ad eorum auctoritatem non pertineret/sed Concilia immediate a Christo haberent auctoritatem talia faciendi. Et sequitur quod auctoritas Conciliorum usium dependet a papa immediate Et hec de hac parte Conclusionis nos locutos satis esse sufficiat. Que dicta fundamenta etiam multorum infra deducendorum esse possunt.

¶ Sequitur alia pars conclusionis.3.quod auctoritas pape a nullo citra deū possit restringi seu ampliari p3.

Cuius enim est instituere aliquā ptātem illius etiā est destruere illam/ patet quia ad eandem artistā pertinet hec cōiter & in magnis & eminentissimis edificiis hoc est manifestū/sed deus gloriosus/ ut supra ostensum est immediate ipsam ptātem papalem & auctoritatem instituit/ergo ipse solus potest illam auferre/ minuere aut ampliare nec creditur posse de potentia ordinata magis ampliari/quia deus non est diminutus nec minui/ quia non est superfluus/nam opera dei perfecta sunt maxime in his que salutē animarum fideliū concernunt. Scdo patet/quia ptās papalis est ceteris oībus superior/ut patet ex pmissis/cōstat igitur a nullo posse restringi aut ampliari:añs patet/ꝯña pbatur quia restringere aut ampliare ptātem alicuius/superioris est.& cōfirmaē per illū.c.q̄uis di.21. Tertio p3/ quia si hoc esset maxie fieri posset a Cōcilio usi/sed hoc nō ut infra probabitur/igiē ꝯña p3 a fortiori & cōfirmaē per illud.c. inferior di.21. imo est articulus fidei diffinitus in Concilio Constañ. ēt quod ptās pape sit supma in eccl. Quarto p3/ quia in fundamento super qđ fundatur ecclesia nullus pōt tāgere augendo uel minuendo aliter tale fundamētum esset tenue uel superfluum/sed in papa fundaē eccl. & est ī ipso tāq̄ uero successore petri ut p3 ex premissis/ ergo nec ampliari nec minus restringi ab aliquo pōt citra deū quod est conclusio cōfirmaē per il. quod scribit Vigi.pa.dilectissimo suo frī Eleu. & in quo excellentia Ro. eccl. manifeste insinnaē. Nulli inquit uel tenuiter sciēti/uel pleniter sapiēti dubiū est/quod eccl. Ro. fundamentum sit & forma ecclesiarum (Ecce q̄ aperte cōcludit) a qua subiūgit oīs ecclesie principium sumpsisse

nemo recte credentiū ignorat/& confirmatur istud idem in snia per .c.omnes.22.di. ubi dicitur ꝙ qui Romane eccl.pri uilegio ab ipso summo oīum ecclesiaꝝ capite conatur resi- stere hic procul dubio in heresim labitur. Et precipuū oīum priuilegioꝝ datum a xpo est ipsa plenitudo ptātis notū est & sua potissima dignitas. Eadē est snia Nicolai pape cuidā Michaeli Imperatori scribētis sic Priuilegia sedis apost.nul- latenus possunt augeri/nullatenus minui/nullatenus infrin- gi/nullatenus cōmutari qm̄ fundamentū quod deus posuit humanus nō potest auferre cōatus & ꝙ dn̄s statuit firmum ualidūq; consistit.Illi igitur potissime peccant/ qui dei ordi nationi resistere temptant/ nec obmittendum esse uidemus hic ꝙ Greg.9.ait contra presumptionē cuiusdam Michaelis Constantinopol. Quisquis Ro. eccl. auctoritatē uel priui- legia euacuare uel diminuere nititur/nō hic unius eccl. sed totius xp̄iaitatis subuersionem& interitū machinatur cuius cōpassione uel sustentatione ulterius respirabunt filie a quo uis oppresse unica illa suffocata matre ad cuius refugiū ap- pellabunt ad quā refugiū habebunt: ipsa enim Athanasiū ipsa oēs catholicos suscipit fauet defendit & ꝓpriis sedibus pulsos restituit.hec ille. & multum egregie.Probatur etiam quia ipse est uicarius dei /ergo non nisi a deo pōt eius ptās astringi uel ampliari / ꝯña nota est/ & an̄s patet ex superio- ribus/& per ista patet error illoꝝ qui in hac parte Iersonem sequuntur opinantem in suis operibus contrarium.Hec pro ista parte conclusionis dicta sufficiant.

¶ Sed quod papa non subiiciatur legibus & statutis Concilioꝝ. &c.

Probatur nullus princeps subiicitur legibus quas ipse statuit/sed papa est supremus prin- ceps.Vn̄ uis omniū legum (ut supra dictū est) uigorē habet & firmitatē/ergo ipse non subiicitur legibus & statutis hu- iusmodi/maior patet/quia nullus statuit aut inducit arma ꝯ se/nec istud intendit princeps condendo legem seu aliquod statutum ad istam conclusionis difficultatē sequendo .b. Tho.in.2.2.q.98.ar.6. dico sub distinctione ꝙ sm quod lex

seu statutũ de sui rõe duo habet primo.s.quod est regula hu manorũ actuũ & a diuina & eterna lege regulata si iusta est & lex dici debeat. Scdo prout habet uim coactiuã/ & sic du pliciter aliquis potest dici subiectus legi. Vno mõ sicut re gulatum regule & isto mõ omnes illi qui subduntur pote stati subduntur legi quã fert ptãs. Alio mõ sic coactiue co genti & hoc modo hoĩes iusti & uirtuosi nõ subduntur legi sed solũ/mali leges ergo ille nihil possunt qa nõ hñt uim co actiuam/ut probatũ est superius de pape ptãte igitur legibus & statutis quibuscunq; p positionem humanitus traditã nõ subiicitur papa/quia nullus proprie de iure naturali colligi tur a se ipso & dico notantur humanitus tradite &c.propter legem diuinam que est a deo tradita quam tenetur obserua re papa/quia non est maior christo perfectissimo deo & ho mine qui licet foret impeccabilis nõ tñ uenit soluere legem sed adimplere & debet uiuere moraliter ac sapienter & sm quatuor uirtutes morales/presertim illas que Cardinales ap pellantur que sunt prudentia iustitia temperantia & fortitu do/ & dicuntur cardinales/quia circa cardines sic uoluitur moralis & fulget cũ quadam exquisita uetustate quecunq; dignitas aut potestas habẽs eas habet potissimos uirtutum habitus inclinantes ad actus omniũ alioꝝ uirtutum mora linm/& iste uirtutes a theologicis & oẽs leges humane ab istis oĩbus deriuantur/& ex illis si recte fuerint nutriuntur/ sed de istis alias dicemus. Nec propter transgressiones ipsa rum sicut nec leges diuine nisi propter heresim proprie sum ptã põt ab aliquo citra deum iudicari pro grauissimis tamẽ peccatis & eccl. totam scandalizantibus potest/ ut dictũ est supra caritatiue hortari/sic igitur princeps supremus dicitur solutus a lege/quia nullus i ipsum potest iuditiũ condẽna torium ferre si cõtra legem agat sicut ipse per iurisdictionẽ coactiuam in quoscunq; principes terre legitima exigente culpa exercere deponendo ipsos.&c.ut superius deductum extitit/tñ de bene esse seu quantũ ad uerã directionẽ & ut ex emplo suo persone simplices in debitum humane uite faci lius deducantur & leges & statuta sancta obseruent debet ea obseruare.& ius in.c.cum oẽs extra de const.ꝙ quisq; ius qđ in alium statuit ipse eo uti debet & dictum sapientis est

patere legē quā tu ipse tuleris/est enim super omnia statuta & iura positiua & notū est q̄ uis coactiua & actiua legis trā∙sit i inferiorē tanq̄ in subditū & passum & non in superiorē agentem. Et sicut in naturalibus ignis agit in aquā & non potest proprie agere in se ipsum/ipse .n. papa est agens sup̄mus in terris oium iurium positiuoꝝ informando illa per formam .s. uim obligatoriam/ que a lege eterna primordi∙aliter regulatur & oritur. Ipse enim papa multis uiris sapiē∙tissimis est semp fulcitus & circundatus sciencie & sapientie ꝑ totius orbis & christiane religiōis regimine & gubernio plenitudinem habentibus/unde ipse papa habet oia iura in scrinio pectoris sui/ distribuit illa sicut placet ei & dispēsat/ restringit/ ampliat/ confirmat/soluit/ dissoluit/ligat/capit/ relaxat/ claudit celum& aperit in uirtute clauium/ipse enim clauiger & ostii celoꝝ(quod est xp̄s)ipse est ostiarius & qui per ipsum renuit intrare fur est & latro alimonie spiritualis cibiq; animaꝝ nostraꝝ ipse pastor pascit &non pascit qn̄ & ubi uult esurientes replet bonis & diuites dimittit inanes & potentes de sedibus suis humiliat & exaltat pauperē facit & ditat/nam totius precii & thesauri celestis ipse thesaurarius & distributor & dispensator opulentissimus gladius/ quem Petrus predecessoripsius reddidit in uaginā/suus ē & potest eum euaginare bellum incitando contra infideles rebelles quoq; & resistentes eidem nullum habens in potentia forti tudinis parem in terris nec equalem/ omnia subiecisti Chri ste sub pedibus eius & principē mundi faciendo ipsum oīm terrenoꝝ ptātuum regumq; & principum regem & supre∙mum constituisti Imperatorē nullis alioꝝ legibus subditū sed oīum legū & iuriū superiorem & conditorem instituisti omnia uniuersaliter iudicans a nemine ipsum uicariū tuum in terris iudicari pmittis omnia iura positiua in scrinio pec toris & animi sui recondens/& q̄ fortius est papalē ipsam supremam ptātem malis etiam Pont. ut supra probatum ex titit/equaliter conferri disposuisti siue permisisti quā etiam uenerari timeri & honorari huiusmodi ptātem & officii gratia dignum fore superius insinuatum est. nisi tales hereti ca prauitate infectos liquido cognouerimus. Et hec de ista conclusione dicta sufficiant.

¶ Circa primum Correlarium huius tertie Conclusionis q Concilium uñis ecclesie nõ habet immediatã auctoritatẽ a Christo seu potestatem sine papa.

Arguitur primo auctoritate illa Deutoro.17.si difficile & ambiguum apud te est iuditiũ.&c. surgesq ad locũ quem elegerit dñs deus tuus/ueniesq ad sacerdotes leuitici generis facies quecũq dixerint tibi nec declinabis a dextris neq a sinistris. Vbi glo.hoc quoq in eccl. seruandum est/ergo sequitur q generale Conciliũ in loco quem elegerit dñs audiendum est in snia sua nec declinandum a dextris neq a siuistris.

¶ Secundo xp̄s dixit omnibus Apost. Math.18. Quecũq ligauerit in plurali/sed Ep̄i & prelati habent locũ apost. igr̃ ipsi possunt Conciliũ celebrare immediate a Christo potestatem accipientes.

¶ Tertio p illud eiusdem.c.ubi fuerint duo uel tres in nomine meo congregati ibi sum ego in medio eoꝝ. ergo uidetur q a presentia Christi Conciliũ capiat immediate ptãtẽ & non a papa.

¶ Quarto ex illo Io.xx. accipite spiritum sanctũ,quoꝝ remiseritis.&c.ergo Conciliũ sine papa &c.

¶ Quinto arguitur ex conciliis uniuersalibus primo ex octaua synodo in qua potiores Concilii congregati in damnationem Focii ita dixisse legunt.

¶ Sexto hoc uidetur etiam contineri in quodam decreto Concilii Constantien.

¶ Septimo papa mortuo uel capto a barbaris aut similiter ecclesia habet auctoritatẽ a xp̄o imediate/ igitur patet ꝯña. Nam aliter non sufficienter prouidisset ecclesia sue xp̄s / ergo &c. Et ideo aliqui tenent istud fide tenendum esse & subiiciunt ptãtem papalem ipsi Concilio.

Sed in oppositũ arguitur/corpus sine capite aliquid agere non potest naturaliter/igitur Conciliũ quod est corpus ni hil potest facere sine capite quod est papa/nihil inq̃ uitale.i. habens aliquẽ ualorẽ seu efficaciã & ꝯña patet a simili & cõfirmatur per Ysidorũ & per cõem me

dicorum sniam qm̄ omnes nerui & corporis sensus inde ini tium capiunt atq; ex eo omnis uiuendi causa oritur/ & ultra bene sequitur/ergo est contra ratione naturale/ergo potius contra fidem q̄,ex fide que contra ius naturale dependes ex diuino non est/licet bene super naturam tn̄ non contra. Secundo arguitur sic/talis assertio repugnat euangelio igit̄ nullo modo est admittenda ꝯn̄a nota est an̄s est ipsius xp̄i dicentis Io.ult.Symon Io.Pasce oues meas.dixit hoc Petro singulariter & Crisost.super hunc locum Petrus super om̄s qui filii sunt accepit ptātem/ ergo a papa Conciliū immedi ate recipit ptātem. Tertio arguitur per illud Io.x. Erit unū ouile & unus pastor/confirmatur/quia tunc Conciliū esset alius pastor/ergo non unus/hoc est repugnans dictis xp̄i/er go male dicitur.Quarto istud repugnat uni articuloꝝ fidei igitur/ꝯn̄a nota est/an̄s probatur/quia credimus unā sanctā catholicā eccl.Et cōfirmatur/quia ista unitas resultat ex una suprema ptāte papali/ ut supra etiā declaratū est / & deducit̄ pulchre ex.b.Tho.in.4.di.24.& habetur ex glo.Math.16.& eadē est snia Cypriani ad.5.presbyteros scribens/deus unus est xp̄s/una ecclesia/una & cathedra una supra petrū dn̄i uo ce fundata/aliud altare construi aut sacerdotiū nouum fieri preter unū altare & unū sacerdotiū nō potest quis alibi col legerit spargit adulteriū est/impium est/sacrilegiū est/ quic quid humano furore constituitur ut dispositio diuina uio letur. Quinto istud repugnat dispositioni diuine/ igitur ꝯn̄a patet/an̄s probatur per Pħm .3. politicoꝝ & .9. Ethi. q̄ suprema ptās eius non est in multitudine sed in uno totius multitudinis principe siue capite locata sit confirmatur qm̄ diuina prudentia hunc hierargicū ordinem sic disposuit & constituit potissime inter electoꝝ suoꝝ unū ouile & unum pastorem/sed q̄ in eccelesia sua sit tale regimen monarcicū optime probat.b.Tho.cōtra gen.c.76.& bene attestatur Iu lius papa in.c.nolite errare di.xi. Sexto hec assertio dero gat honori & priuilegiis eccl. apo.igr̄/ ꝯn̄a p3/ an̄s pbat̄ ex di.17.p to.& ex.c. consulimus.25. q.1.& ex.c. significasti de elect.& ex multis aliis locis. Septimo ista assertio subtra hit obedientiam debitam Ro.Pon.ex.iure diuino/igit̄ ma la assertio & falsa/consequentia patet/antecedens probatur

per.c./qui sunt di.8r. Vbi inquit beatus Greg. peccatū paganitatis incurrit quisquis dum xpianum se asserit sedi apost. obedire contemnit/& uide ꝙ multum nota in extrauaganti Bonifacii unam sanctā eccle.sedes apost. diffiniuit de necessitate esse salutis omnem hominem subesse Ro.Pon.qui autem se dimiserunt ab hac obedientia si qui illi sint i quo statu sint iudicent ipsi ex his. Octauo ista assertio manifeste repugnat diffinitioni sedis apost. & sanctorum doctorum sententie/igitur mala/ꝯña patet ex terminis / añs uero probatur ex .c .s. finisti extra de electio. ubi Pascasius papa dicit omnia uniuersalia Cōcilia per ecclesie Romane auctoritatem. & facta esse & accepisse roborem. dicit etiā beatus Tho.in lib.contra impugnan.re. Christi/ꝙ sine auctoritate Ro.Pont. & eadem interueniente Concilium congregari non potest. Conclusio hec assertio ab ecclesia tollit hierargicum ordinē ergo mala/ꝯña patet/ añs notum est supra immediate.& confirmatur per Dio. li. de ecclesiastica Ierarchia qualiter ista est ad instar celestis & triumphantis ecclesie ubi oēs actus depēdēt ab uno principe.s.deo.&c.Ex quibus manifeste patet nō ad uirtutem fidei pertinere ut aliqui errantes defecerunt & arbitrati sunt Concilium uniuersale potestatem seu auctoritatem immediate suscipere a Christo ēt absq; assistētia Ro.Pont.& assensu/quod est ꝯ ueritatem.

¶ Et ad rōes ante oppositū ad primā negatur ꝯña & ad auctoritatem dr/ꝙ nō est ad propositū quia nō loquitur de cōcilio generali/quia tunc nō erant in usu / sed potius facit ꝓ nobis/ut in arduis occurratur ad Collegiū Card. & ad sum. Pont. & glo.hoc indicat & hec solutio rite &bene corroboratur ex dictis Inno.in.c. per uenerabilē extra qui fi.sunt le.

¶ Ad.2. dicitur simpliciter negando ꝯñam nec illa auctoritas facit ad propositū.Tū primo/quia xp̄s locutus est Petro non collegio cōgregatto sed singulariter.Tū scđo/quia ibi erat Petrus cui dicit in celis & non in celo ad denotandum excellentiam Petri super ipsas .Tum etiam/quia hoc nō fuit absente Petro;/Tum etiam/ quia ipsi primo & singularius dixit. Tibi dabo claues regni celorum/tum etiam dicitur ꝙ data fuit potestas eis ordinis & non plenaria iurisdict. sicut Petro/quē singulariter & pastorē & principē eoꝝ cōstituit

Petro/quem singulariter & pastorem & principem eorum constituit & in exercitio ptātis iurisdict. uirtute clauiū indi gebant quas solummodo Petro & nō Collegio seu Conci lio contulisse legimus/& si bene respiciatur dicta auctoritas ut constat/plus pugant contra aduersarios & magis pro nobis est militans/preterea soli Petro dixit xp̄s/propterea pro te oraui Petre ut ne deficiat fides tua tu aliqñ conuer sus confirma fratres tuos. Hanc orationē non ascribit con cilio nec minus confirmationē alioꝝ.ut plenius in respon sione tituli questionis dicemus.

℄ A tertium dicitur ꝙ ex illa auctoritate & ex ratione non potest argui ꝙ ideo conferatur/talis ptās iurisdict.quia tūc in qualibet congregatione mulieꝝ siue uiroꝝ daretur ista potestas/ꝙ afferre esset absurdū & incidere in errorem ual dentium/qui omnes sanctos homines claues ecclesie habe re presumpserunt.

℄ Ad quartum dicimus sicut ad secundū. Ad quintū nega tur ꝯña/quia ex uerbis illius synodi nō potest haberi ꝙ illā ptātem immediate habuerunt a xp̄o/alioquin cū omnis po testas sit a deo ſm apost. oīs talis esset immediate/quod nō est uerum.& sic cōmittitur fallatia figure dict.

℄ Ad sextū negat̄ ꝯña ut declarabitur in sexta cōclusiōe.

℄ Ad septimū uero que maxima aliquibus esse uidetur ne gatur assumptū immo melius prouidetur sic ecclesie nā ual de laboriosum & graue esset si in similibus semper conuo cari oporteret generale Cōciliū & ideo sancti patres merito prouiderunt ut notatur in.c. ubi periculū. Idem quoq; li.6. ut citius cōcurrant Card. ad electionem & creationem Ro. Pont.In quoꝝ collegio ut in radice persistit/ tunc talis ptās nec habet illā plenissimā ptātem nisi ſm quid de quo aliqd supradiximus/& in quolibet magis dicemus. Et hec de pri mo Correlario tertie conlcu.. dicta suficiant. Secundū uero correlariū satis superq; satis ex premissis corruit & constat esse uerum & magis infra dicetur. &c.Et ulrta quia christus specialiter singulariterq; locutus fuit utens isto sermōe sin gulari& īdiuiduali xp̄s:pasce.Tibi dabo/& ego dico tibi/qa tu es Petrus & super hanc petram/ & ter examinauit ipsum Petrum Io.21. quando sibi ecclesiam cōmisit dicēs trina in

terrogatiõe facta pasce oues meas q̄ nõ fecit collegio neq̄ ecclesie. Et rursus Petre pro te oraui ne deficiat fides tua/& tu aliquando conuersus confirma fratres tuos. Vnde ex his uerbis que in euangelio passim & expresse cõperiuntur ex hac immediata locutione quã nusq̄ ecclesie nec cuiq̄ collegio legimus fecisse. Et uniuersaliter dicendũ est nihil posse collegiũ Card. papa mortuo nisi q̄ ẽ eis per statutũ eiusdẽ predecess. cõmissum. & Io. 14. Christus dixit Apl̄is sine me nihil potestis facere constat ipsi Petro / & per ɔ̄ñs cuilibet uero successori suo ptãtem eidem & nõ Concilio xp̄m contulisse satis manifestat/nam ut constat ex ui sermonis non important nisi singularem & immediatam uni indiuido .s. Petro ptãtis amplissime collationẽ & quecunq̄ conditiones indiuiduales / & effectus collationis hmõi continuationem perscrutaris nõ aliud recte si iudices lector quicũq̄ fueris sapiens comperies q̄ Petro, & nõ Concilio hanc immediationẽ xp̄m operatũ esse. Et uoluit immediate ipsa diuina prouidentia ipsum Petrum & primum & supremũ esse uicarium suum in terris/& non sic collegiũ aut uniuersale Concilium/quare friuola est aliquorum & aduersariorum opio eorum presertim ipsum uicariũ Christi & sum. Pont. alteri in terris subiectum fore existimarunt a quo posset etiam citra heresim proprie sumptam iudicari & male.

¶ Sequitur quarta Conclusio.

Hec conclusio licet emanat ex predictis & auctoritatibus xp̄i immediate deductis quibus firmissimã fidẽ adhibere necesse est/& fuerit iam circa unitatẽ ecclesie unius principis qui est papa supremã ptãtem in ecclesia ipsa habere esseq̄ fundamentum super q̄ ecclesie uniuersalis edificium erectũ est credamus atq̄ ideo unam sanctam catholicã & apost. &c. fidesq̄ ipsa hanc eduerunt sñiam/& ut ex superioribus manifeste constat illam supremam papalẽ ptãtem a nullo posse citra deum restringi aut ampliari/nullumq̄ habeat superiorem nisi ipsum nihilominus ut luce clarius istud etiam atq̄ etiã dignoscatur hanc nostram positionem sic extollere nitimur ut dicamus

iuxta sanctorum patrum traditiones hanc papalem ueri & indubitati pape ptātem oēm creatam post Christi potestatē aliquo modo superare/& per ɔn̄s illā Concilii uñs que creata & manifeste dinoscitur extendens se ad celestia/ terrestria & infernalia ut de ipso papa possit illud ps.8. de Christo dictum.Omnia subiecisti sub pedibus eius oues & boues uniuersa insuper,& pecorum campi uolucres celi & pisces maris & abs te quia ipse uices Christi gerit & est eius uicarius quo ad celestia uolucres quod ad infernalia dicit pisces maris p uolucres celi designat angelos bonos & malos habetur in euangelio & qūo papa clauiger celestis Concistorii claudit celum affectum malorū angelorū & malignorū spirituum complet in hoc quomodo aperit seu inducit aliquos ad penitentiam gaudent superiores & celestes spiritus/ quia scriptum est in euangelio/gaudium est angelis super uno peccatore penitentiam agente &c.& quia de hac suprema potestate multa diximus in superioribus reliq̄ circa hāc ꝓpōnem in penultimo Correlario dicturi simus ad ultimam partem istius quarte conclusionis transeundo / illā contradictionis assertionem comprobamus sic. Omnis illa propositio que infert unam copulatiuā de partibus sibi inuicem contradicentibus est impossibilis sed dicere papam habere plenitudinem iurisdict. etiam coactiuam sicut Christus & illam non posse ad sui libitum exercere est inducere unā copulatiuam de partibus sibi inuicem cōtradicen. ergo talis positio est impossibilis/ɔn̄a patet quia in tertio prime maior est pbī in lib.priorum/nec in bona & uera logyca dari potest instantia/ minor uero ꝓbat͛ aliquē hr̄e plenū posse ambulādi est uerū & idē nō posse ambulare est uerū/est ꝓpō copulatiua / quia constat ex duabus cathegoricis coniunctis per istam copulā &/& tamē impossibile est esse sicut per ipsam significat͛ esse quia dixit idem uerum esse & nō uerum respectu eiusdem/& in eodem tpe/ergo omnino a simili arguendo eodem & pari modo arguendo papam habere plenum posse seu iurisdic. coactiuā & papam nō potest illam exercere/ sicut dicere papam habere plenum posse iudicandi est uerum & papā non habere plenum posse iudicendi est uerum / & confirmatur/ quia habere plenum posse/ ergo habere posse bene sequit͛/

quia arguitur ab inferiore ad superius affirmatiue non potest ista calumniari ꝯña'/quia termini tenentur eque ample eque restricte & sunt eodem modo supponentes quare talis asertio si esset uera primum principium destrueretur nec deus ipse potest facere ꝙ implicat contradictionem propter imperfectionem rei que non est factibilis & non sui/sed ꝙ Christus ipse habuerit potestatem coactiuam & talem iurisdictionem patet/quia omnipotens / quia perfectus deus & perfectus homo / & potuisset adduxisse multas legiones angelorum ad plene exequendum illam & in prelatos & in alios & oblatus est/quia ipse uoluit circa ꝙ diximus multa in superioribus ac in declaratione prime Conclusionis/ & qualiter noluerit ipsam exequi ibi notabis. Habet igitur papa plenissimam potestatem iurisdictionis etiam coactiuã & ipsam loco & tempore in quo suumq; potese ad libitum exercere & ad nutum quando & ubi uidetur sibi faciendũ. & in quibusuis placuerit sibi. Et hec dicta sufficiãt pro tota ista quarta Conclusione.

¶ Sequitur primum Correlarium huius quarte Conclusionis.

Pro quo sciendum est ꝙ per necessitatem in proposito intelligimus/ & pro nunc illam/ que lege carere quodamodo uidetur / scilicet in casu quo aliter honor sublims sedis apostolice & principalis potestatis preeminentia conseruari non posset / & ne dum ecclesia ipsa uniuersalis sed fides pateretur detrimentum aut grandem alterationem & apostolica sedes ruinam aut quando secus status supremi Pontificis decenter stare & uiuere/ non posset propter ꝙ non reuerentur illum sed potius suam auctoritatem opinio uulgi & simplicium contemneret alios reges & potenter opulentius & in familia longe opulentius uiuere propter ꝙ debita fidelium obedientia in simplicibus maxime attenuaretur uel scysma aliquod dãnosum quod & grauissimum omniũ peccatorum existit & periculosum nimis noceretur aut papa captiuaretur & multũ a magnatibus eidem subditis deprimeretur aut ad corũdem notoriã rebellionem & resistentiam illicitam & iniustã afr resistere

non possēt etiam auferentes bona ecclesie directe pertinēti impedire non possēt/nec minus paganoꝝ & infidelium ad uersitatem contra ecclesiam & fideles Christi auferre nō ua leret in similibus ut sibi prouideat/etiā accipiendo pro offi ciorum & beneficioꝝ collationibus aliquā pecunie alimo niam & maxime non taxatam sed incertam a multis & di ctis necessitatibus dūtaxat occurrentibus uel aliqua illarum non uidetur indignum sed magis pium esse putamus/& ut sic non intendit.b.Tho. ꝙ papa cōmittat simoniam/ uel su mit ualde stricte prout cōprehendit uenditionem rei mere spiritualis ut gratie & sacramentoꝝ que dependēt ex expre ssa prohibitione iuris diuini siue diuine legis/de qua ego ī proposito non loquor sed solum intendo cōclusionē meā esse ueram de simonia iuridica & que a iure positiuo depen det seu cauetur ex eo & solum dictis causis occurrentibus/ quia idem iuuaretur a seipso uel per seipsum sicut bonum est uendere calices pro erectione templi uel altaris ut missa ibi celebrari possit & sacrificium in salutem uiuoꝝ & de functoꝝ/propter ꝙ nihil acceptius deo esse potest nec cha rius ipso sacrificio altaris uel missa. propter ꝙ etiam uiuen tes ipsa beneficia construunt & fundant capellas& ecclesias ac alia loca pia sedis apost.gloriam & conseruationē& aug mentum explicite uel implicite intendentes cum sit oīum aliaꝝ prima siue caput/defensionemq; & manutentionem precipue cupientes & nullis tpibus deprimendā sentiunt.Et idem de officialibus dicte sedis apost.opinandū est. Ex qui bus duo inferuntur.Primū istud non esse simpliciter cōtra uoluntatem instituentiū/patet.quia de necessitate salutis te nētur nolle ruinam uel detrimentū apost.sedis seu ecclesie uel fidei/ergo uolunt istoꝝ augmentū & honorem / patet ꝯñ1 per locum a contrariis.Vnde bene sequitur/ nolo mor tem peti quem amo siue colo/ergo uolo uitam . sed de his magis alibi dicemus deo dante.Vnde papa nulli facit periū dicium/& presertim illis qui ex suis sic instituentes pro ec clesie uniuersalis incremento cuius caput est papa interpre tatiue saltem hoc faciunt & tradunt que sua sunt ecclesie cū ius membra existunt & corporis mistici cuius caput est ue rus & indubitatus papa. Secundū contra naturam esse uide

mus membrum caput non iuuare & conseruare/ quinimo sensus aliqua desuper in premeditata & celeri peripientes ruinam aut alicuius lapidis casum quodam instinctu nature etiam non considerante spiritu proclipeo manũ super caput subito apponimus/ut sensualitas/ absq intellectu sicut primum & principale membrũ custodire studet. Ista enim naturalia esse censentur & ideo sunt immutabilia & non alteranda .s. di. per totum/& infra de iu. natu .§. sed naturalia qp & serpentes faciunt intercludunt & retrudũt caput intra caudam & totum corpus ut incussum ipsum precipue & presertim custodire possint xp̃s dixit apostolis estote prudẽtes sicut serpentes & simplices sicut columbe / ac si diceret cum omni humilitate & pacientia pro defensione & honore capitis quod est xp̃s corpus ad omne supplicium & flagella exponite cum subiungit/ tradent enim uos in Conciliis & flagellabunt uos. Ex quo sequitur/qp si corpus nostrũ pro defensione sedis apost. & capitis quod est papa exponere debemus a fortiori bona ipsa comparalia que pro capellis & beneficiis elargimur ꝓ uiuo capite & papa & eccl. uſi ac fide causis prefatis eminentibus gratis exponi uelimus dignum est/& si dicatur contra non est faciendum malum ut inde bona sequantur. Rñdendo negatur presuppositum/immo ex bono & in eadem specie boni maius idem bonum fit/& sequitur ideo fore melius/ & talis applicatio per ipsum Ro. Pont. facta est boni ad bonum & liciti ad magis licitum honestumq & necessarium. sed hec applicatio i capite solum & non in membris inferioribus est promissum .i. si papa istud sic facere potest hoc inferioris prelati nequeunt absq simonie labe exercere/ quia papa est dñs absolutus & dispensator uſis omnium bonorum ecclesie / alii uero sunt speciales & particulares dispensatores & ministri ipsius & neq possidere talia possunt nisi haberent potestatem ab ipso papa deriuatam aut hoc uellet expresse uel subintellecte. nec papa dispensaret cũ eis ut possint cõmittere licite simoniam. Sed dices contra simoniaca heresis ceteris est damnabilior / igitur a papa est uitanda/ ꝯña uidetur nota. añs ꝓbat. i.q.i. Scđo simonia a Petro prio fuit dãnata/ergo a pa. debet poti⁹ ẽt dãnari q̃ cõmitti/ꝯña p3/añs p3

L

per illud actuum .8. pecunia tua/ait petrus tecum sit in pdi tionem. Tertio dānati a deo sunt qui emunt & uendunt spiritualia iuxta illud ꝙ contiñetur.1.q.3. Quarto xp̄s eie cit ementes & uendentes de templo ad denotādū istā labē fore ab ecclesia eiciendā/ergo & uicarius xp̄i papa istud fa cere debet. Quinto cepit Iesus facere & docere / ergo si ipse faciat qui gerit uices eius/ ceteri prelati facere possunt patet ꝯña quia facta sua immitari debent qui gerunt uices apostoloꝝ & sicut apostoli xp̄m pre alios immitabant͂ cū oīs uite xp̄i actio nr̄a sit instructio & ꝙ agitur a prelatis fa cile traditur a subditis in exēplū & Augu. de Anco. in sua summa de ptāte pape & multorū doctoꝝ cū eo qui tenent hanc opinionem ꝙ papa non pōt cōmittere simoniam eo quia ipse legibus noscitur esse absolutus saltē positiuis/ er go ab ipsis ligari non potest & ideo simonia que deriuatu ab illis & non a lege diuina seu naturali/ non cadit ī papa qui est super illas & ut superius dictū est / nam princeps est solutus a suis legibus & statutis ut .l. princeps .ff. de leg. nam princeps pex propria lege non ligatur/ ergo a fortiori nec papa a simonia hm̄ōi alligari non pōt & ꝙ fortius est receptio pecuniarū pro hm̄ōi collatiōibus beneficioꝝ &c. in ipso nullā diformitatem si fiat ex causis p̄missis impor tare uidetur immo est actus licitus in eo/in aliis uero semp malus peruersus & iniquis. Vn̄ si episcopus statueret ꝙ lu dens ad taxillos solueret decem talenta certū est ꝙ ille nō ligaretur tali statuto ut bn̄ notat Io. And. in.c. cui licet de re iudicata li.6. ꝙ pape placet legis uigorē habet/ puto aūt motiuum eoꝝ & fundamētum fuisse quia benefitia & apo stolice curie offitia non simpliciter mere spiritualia esse ui dentur quia offitia hm̄ōi emere laicis & secularibus exerce ri quandoꝗ uidemus & benefitia fundant͂ ab ipsis mere se cularibus iuspatronatu retinētibus cui propterea papa nō uult cōiter nec intendit derogare nisi ꝯm partem & que ī bullis & litteris aposto. dicitur pro medietate dispensatum & uidimus sepe istud in cur. praticatum / & similiter dant͂ ab ipsis fundatoribus bn̄ficiorum pro substentatione uite bona temporalia nā aliter deseruire non possunt & dignus est mercenarius mercede sua / & nō propterea ut sacrificet

ibi seu propter sacramentum simpliciter sumptum/uel si sic est partim pro uno & partim pro alio. S. ut sacrificetur ibi & celebretur & partim pro uictu tunc habet etiam propositũ quia non est mere spirituale sic ille qui tradit unũ Iuliũ uni pauperi sacerdoti ut celebret unam missam pro eo dat sibi pro actu celebrationis uictum illius diei/non tñ ideo intendit emere Christũ in illa missa deo patri oblatũ/ quia tunc esset talis collatio simoniaca & magnũ peccatũ/similiter de edificantibus & fundantibus beneficia ecclesiastica dicendũ esset/sed dices ergo ipsi patroni ipsa beneficia ẽt uendere possunt negatur consequentia/quia quod semel ecclesie dedicatum est in alios usus transferri nõ potest /uerum si patrõi sint constituti qñq in paupertate & inopia dignum est ut beneficiati prouiderent eis ꝑm quod possunt & ualent & ultra lege caretur ut non uendatur beneficiũ que papam non ligat & qui est dñs absolutus temporaliũ & spiritualium & ut est dicendũ ad argumenta que possent fieri de aliis prelatis ecclesiasticis q oẽs sunt pape subditi & iferiores & legibus subiecti possunt. Secundo mõ capitur spirituale simpliciter seu prout est merũ spirituale ut est gratia & diuina que a solo deo confertur iuxta illud gratiam & gloriam dabet dñs res sacramenti sacramentũ in se formaliter sumptũ &.ss.& hmõi que gratis conferuntur a deo & gratis a creatura conferri debent/nã si dñs est largus seruus nõ debet esse tenax.& istud uendi seu trafficari nõ solũ diuine legi repugnat/sed etiam ipsi nature rei cum entis spiritualis ad corporale infinita sit distantia & rei spiritualis ad corporalem nulla uideatur esse retributio congrua/sit insuper papa creatura rõnalis & diuine legi & ipso deo cuius uices ꝑiter in terris subiectus hac labe simoniaca papa si talia uẽderet aut uellet uendere condẽnaretur & grauiter peccaret sicut & quicunq alius/quia nec diuinarum gratiaꝝ est ipse conditor nec sacramẽtoꝝ institutor/licet bene dispensator & uſis minister sit istud tñ non aufert eidem legis diuine obligationem/& ꝑm Inno.in.c.quotiens de simonia/ꝙ qñ dicitur heresis simonia capiẽ isto scdo modo & non aliter nisi large seu largissime capiendo heresim nec pro tali crimine potest deponi.S. ꝑ simonia scdo modo sumpta prout inferius suo

loco latius deducetur/Si aũt in aliquo enormissimo & notorio crimine totam ecclesiam scandalizante esset pertinax & obstinatus & penitus post debitas monitiões ut dictũ est supra & simpliciter in corrigibilis comperiretur secus esset quia in tali casu non aliter q̃ propter heresim ꝓprie sumptã q̃ ex eo incurrisset posset ꝑm aliquos iudicari quibus in hac parte(salua eoꝵ reuerẽtia)nequaq̃ assensio/quia talẽ casum formalem heresim in se nunq̃ probabunt & eo mõ presertim quo loquor de heresi in proposito/& puto sic intelligi ille textus ualde notabilis & cõis.s. si papa .40.d. & sic etiã intelligunt doctores sancti & potiores expositores eiusdẽ/ & hoc prouenit fortasse in illis ex ignorãtia moralis & theologalis scientie/ quia non recte distingunt inter uitium & uitium/ & lepram & lep. quia inter hec est distinctio & specifica & sicut maximus error esset asserrere gulã formaliter fieri posse inuidiam/ uel auaritiã omicidium/ sic in proposito peccatum quodcunq; contra mores bonos & nõ directe contra fidem sicut talis incorrigibilitas posse in se & formaliter fieri heresim uel in grauitate equari illi est impossibile Et ideo inquisitio iuridica nõ sic procedit cõtra incorrigibiles ĩ quibusuis aliis criminibus sicut facit aduersus hereticos quos tradit curie seculari igne& cito cõburẽdos.(& iterũ pasce illoꝵ loquar)q cũ magno uerborum strepitu;& processu prolixo multa folia & cartas occupantes / nituntꝰ probare ꝙ nec probabile esse uidetur/ꝙ duo formaliter specie distincta/ propria & formali ratione in altero permanẽte/ unũ fieri aliud/ uel ut asinum posse fieri capram etiã per diuinam potentiã. Vñ isti tales uolunt plus sapere q̃ deus de potentia ordinaria põt facere / sed de his latius infra dicetur. Itaq; simonia secundo modo sumpta licite põt cõmitti a papa & ut prefertur. ¶ Pro quo sciendum est ꝙ heresim capimus in proposito quadrupliciter.s.largissime/large/ proprie/& propriissime siue strictissime/ ꝓut uario modo locuntur doctores de ea quia er

rare facit a lege uel preuaricatur aliquis eam per aliquem actum uenientem cõtra precepta decalogi uel ecclesie per quem auertitur hõ a deo bono infinito & conuertitur ad bonũ infinitum sic incurrit heresim quicunq; peccans mortaliter / nã si cũ ea desce

deret dāpnaretur eternaliter/ & sic quodlibet peccatū mortale dicitur heresis primo mō. Secundo modo dicitur heresis oīs iniuria uel uiolentia facta rei sacre uel spirituali aut alicui sacramento/& sic capit Aug.23.q.4. qñ dicit forte in populo dei stat iuxta te auarus uel raptor quē nosti talem & infidelis est a fide sacramentoꝝ deuius/nō tamen potes eū de eccl. pellere ꝑ heresi. Tertio mō capit idē Aug.24.q.3. in .c.qñ dicit.n.heresis siue hereticus est qui alicuius tp̄alis & maxime glorie principatus sui gratia falsas ac nouas opinionee uel gignit uel sequitur nō tamen in cōtemptū fidei uel sacramētoꝝ pro quo nota .c. cū oēs.1.q.1. Quarto mō heresis est puodlibet peruersum dogma contrariū directe fidei ꝙ quis pertinaciter nutrire uel defendere in eccl. nitiť/ & uult eā & sic capit eā .b. Tho.in.2.se.q.11.ar.2. & propter istā solū pōt papa iudicari ut.79.di.c. siquis & qui non recipit ptinaciter sancta quattuor Consilio/uel aliquē de articulis fidei in simbolo expressum/ut est bonus tex. in.l.fi.C. de sum. tri. ¶ Et rōnes ante opositū. Prime quattuor ꝓcedunt de heresi/ secundo mō sumta & non de aliis & qm̄ Papa est dn̄s absolutus &c. Ad quintā diciť ꝙ licet xp̄s nō fecerit.Hoc prouenire potuit ex duobus. Primo quia non aderet materie. Et non dum nec talia officia nec benefitia erant instituta/tum secundo quia nō indiguit nec tales casus ocurrerunt qm̄ non dum erat auctus numerus fideliū sufficienter/ nec ita quo ad dignitates ecclesiasticaꝗ bona ita non erat ecclesia apostolica exaltata/ propter ꝙ nec Petrum hoc fecisse legimus. tum etiam tertio qua sacerdotes templi non credebant in eum/ imo congregati sunt principes sacerdotum & seniores templi contra ipsum quē secundum apostolum si cognouissent eum esse deum non crucifigissent eum /& auctoritas adducta in opositū/ intelligitur circa ea que cōcernebant obseruantiam diuine legis & preceptorum ipsius. Orabat xp̄s ut ipsis daret exemplū oradi. Vnde documentū summimus ut ad reprimendū carnis desideria & eiusdem cottidianum stimulū debeamus orare & uigilare & ad hoc ortatur nos ecclesia in cōpletorio dicēs fratres sobrii estote & uigilate in orationibus/ & ideo instāte hora passionis dixit/ uigilate & orate &c. Vnde multa

Christi l3 potius admirari q̃ immitari sicut condere legem & sacramenta instituere uel facere miracula propria uirute ieiunare quadraginta diebus sine cibo sicut ipse fecit & sic de multis xp̄i operibus que licet potius admirari q̃ immitari. Nec uniuersaliter est uerū illud q᷑ agitur a prelatis facile traditur a subditis in exemplū/nam dn̄ari & preesse est p̄latorum subici uero & obedire est subditorū/& sic papa facit illud & pōt rationem dn̄ii supradicti q᷑ non habēt subditi/ ideo non facile tradi debet a subditis in exemplū/& si scandalum patiant̄ stantibus predictis hoc est passiue & nō actiue. Dicendū est illis sicut xp̄s dixit Petro dicenti ei. Scis quia scandalizati sunt audito hoc uerbo &c. Cui r̄ndit xp̄s sinite eos quia ceci sunt & duces eoꝝ. Ceci quia non uidēt neq̃ prespiciunt supremi dn̄ii Ro. Pont. sublimitatē. Scandalum aūt passiuū non est uitandum ꝯm Hiero. propter ueritatē sane doctrine & sanctitatem uite. Vn̄ satis puersum est in subditis q᷑ etiā malam uitā prelatorum suoꝝ immitari contendunt. Nam si prelatos tuos & superiores tuos (in quibus non minor substantia dignitatis ideo persistit) sese in fluuium percipitari/fatuus enim & stultus eris si ipsos prosequaris imiterisue. Si ergo in malis corporalibus ipsis assimilari renuimus longe magis sp̄ualia quidē mala que ī ipsis q̄nq̃ prespicimus (quia ibi cautius est agendū ubi de aīa agitur) magis ac magis fugiamus dignū & iustū ē nam ea facere sensere debet quilibet quandoquidē bona aīe longe meliora sint q̃ ipsius corporis alimēta. Et hec dicta sufficiant de isto Correl. ut imitemur que bona sunt mala aūt foras mitamus / ac diuino iuditio relinquamus/ubi de factis propriis & non alienis summus utiq̃ reddituri strictā rationē/& unus q̄sq̃ ante tribunal xp̄i ꝓpriū onus portabit Et loripedem rectus/ derideat ethiopem albus.

¶ Circa scd̄m Correlariū quarte conclusionis.

Pono istam propositionem fundamentalem bimembrem & dico cum egregio doctore Aug. de Ancona qui in summa sua tenet/ quam fecit de potestate ecclesiastica. s. per simoniam scd̄o modo sumptam pape electio nō pōt uiciari sic q᷑ p ip̄m sit papa depo-

nendus. Secunda pars est ꝙ electio Ro.Pont.non debet si-
cut alie examinari deinde inducam inconueniens maximũ
ꝙ sequeretur in Correlario contentũ .s. secus fieret/pecuniã
tñ interponere illicitum& pctm̃ est/non tñ ipsam electionẽ
eneruans aut uicians·Prima pars probatur electus a duabus
partibus Cardinaliũ absq; ulla exceptione sum.Pon. existit
ergo per simoniam non est ideo deponendus.ꝯña nota est.
quia dixit sine ulla exceptione/añs uero est textus expressus
in.c.licet extra eo.ti. Dico tñ ꝙ electio hmôi potest tribus
mod:s impediri. Primo ex parte electi ut si sit notorie here-
ticus heresi tñ quarto mõ sumpta sic ꝙ manifesta uotorieta
te hmôi heresis non indigeret clamore accusatoris. Vnde
ipso facto talis esset depositus/quia ipse solus habet de he-
resi iudicare & determinare/ut alias dicetur.Et qm̃ talis ele
ctio nõ caderet super materia debita. Et confirmatur ista rõ
per illum tex·sepe allegatum/si papa.40.di. ex parte cause
ipsius forme utpote si esset electus a paucioribus q̃ duabus
partibus Cardinaliũ/tunc enim nisi maior concordia inter
cesserit nullatenus est assumendus in Ro.Pont. quod patet
per dictũ.c.licet eo.ti.&.69.di.Tertio uitiatur ex parte cause
agentis .s. eligentium ut si intronizaretur per seditionem
& per potentiam laycalem/talis autem ne dum non est ut
apostolicus habẽdus sed ut inuasor & destructor totius xp̃i
anitatis & perpetuo anathemate cum suis auctoribus & cli-
entulis conciliariis & fautoribus sequacibusq; cunctis here
ticus esset.Et bene notatur in.c. in nomine dñi.23. di.
Et si dicatur contra ponatur casus ꝙ eligatur aliquis extra
Collegium qui sit coniugatus & intronizetur/posito tñ ꝙ
haberet mulierem quam realiter crederit mortuam esse/ &
mulier uolo ꝙ petat debitũ.Dicitur ꝙ debet mulier in hoc
casu hortari ad perpetuam cõtinentiam/ubi aũt nollet nec
cõmode fieri aĺr posset tenetur sibi reddere debitũ/ quia cõ
tinentia clericoꝝ est de iure positiuo.Verum quia antiquis-
sima & laudabilis ecclesie consuetudo hec nõ admittit san-
tius esset papãtui potius renuntiare dicta muliere petente &
omnino debitum requirẽte/sed de his magis diceť in quot
libetis/& talis redditio debiti est de iure naturali & diuino/
& ꝙ deus coniungit sic/homo nec papa ipse seperare non

potest. Verum si scandalizarentur in hmõi restitutione debiti/dico ꝙ esset scandalum passiuum & nõ actiuũ. Sed contra/heresis uitiat electionem talem sed simonia est heresis/igitur. Distinguit maior uel heresis primo aut scdo uel tertio modo captis/& sic negatur uel quarto modo & sic conceditur. Et nota ꝙ etiã ẜm dictũ doct. si electio fieret in terra interdicta propter legittimam causam nõ esset propterea mittenda preterea potest dici ꝙ papa cõmittit simoniã sed non cõmittit simoniam papa nam in prima appellat & dicit illum Card. aut alium qui est uel erit papa/ in secũda uero alr appellat dicit illic posse cõmittere simoniã qui iã formaliter est papa ꝙ non est uerum ut supra probatum est/ & istud est in ui appellationis propter quam logici admittunt istam prolatam ab aliqno qui uerberauit tpe pueritie illum qui nunc esset papa & nõ tunc/tunc ista est uera papam uerberari sed hec est falsa uerberaui papã / quia in prima appellat ipsum sine papatu/in secunda uero cũ papatu uel sub forma papatus. Vnde posito ꝙ aliquis electus ad papatum cõmittet simoniam in ipsa electione/quia non dum erat papa Iste due stant simul/papa cõmisit simoniã & nullam simoniam cõmisit papa/sed de istis subtilitatibus parum curant iuriste/ideo pronunc transeo ad ulteriora/ dicendo ꝙ in rigore logices/& in tali casu cõmuni ꝙ nullam cõmisit simoniam papa. Sed contra secundã partem predicte propositionis fundamentalis/arguitur sic. Christus examinauit Petrũ ergo electio pape est examinanda/añs patet Io.21.&.23. di. .c.qui eṗs/ꝯña nota esse uidetur/quia papa est successor ipsius Petri. Rñdendo negatur ꝯña/nã ẜm Aug. super dicta examinatiõe/ideo Christus examinauit Petrũ de trina dilectione/quia trine negationi eius uoluit ꝙ trina confessio responderet/non igitur ex hoc sequitur ꝙ debeat fieri examinatio/nisi fortassis a Christo solum/quam habet solum superiorem in terris/& non ab aliquo neqꝫ a Concilio in eis cuius quidem iuditia nobis & innotissima & abissus multa & ideo istud remittendum esset deo iudici quem nullum latet secretum & apud quem nulla est uicissitudinis cõmutatio/& qui nõ uoluit alium preter ipm papam nõ habere ĩ terris superiorem nisi ab eodẽ per heresim strictissime sum-

ptam & manifestam esset alterius. Et nota ꝙ quando dico in processu huius operis papam propter heresim posse iudicari & depoui/intelligo semper de heresi quarto mō sūpta
❡ Secundo probatur secūda pars predicte ꝓpositionis fundamentalis sic/illa electio nō pōt examinari/ cui nō potest aliquam exceptionem fieri/ sed electio pape est hmōi/igit. ꝯña patet/minor uero probatur per dict .c. licet extra codē titulo.& confirmatur/quia qui totū eximit nihil exceptiōis dimittit/ꝙ intellige nisi heresis sit (ut prefertur) capta. Nota tñ ꝙ multipliciter aliq̄ electio uenit examinanda. Primo ex parte cause efficientis.Secūdo ex parte forme. Tertio ex parte materie. Dico igitur ꝓ primo modo ipsi electores q sunt causa efficiens hmōi electionis debent acuratius & maturius ac studiosius ipsam electionem & circa formā & circa materiā examinare q̄ quicūq; electores/ primo circa materiam quam requirunt bene dispositam .s. ut personā eligant ydoneam pro regimine totius ecclesie.&c. Secūdo ꝙ seruetur forma in iure tradita / & ut predictū est/ nam sicut sacramenta requirunt determinatā materiā & formā/sic electio pape/& sicut ipsa materia & forma sacramentoꝝ non pōt ab aliquo nisi Christo alterari sic nec pape electio predicto modo facta a nullo pp nullū crimen potest uiciari nisi ob heresim(ut sepe diximus)& semper ipsā quarto modo sumptam exceptā habere uolumus quando dicimus ꝙ pp nullum crimen potest papa deponi aut in terris iudicari. Preterea si electio pape esset examinanda hoc esset maxime per superiorem/sed nullum habet talem in terris/ igitur. Et confirmatur / quia sicut se habet spirituale ad materiale si quodamodo se habet papa in ordine ad subditos. Sed materiale naturaliter non agit in spirituale examinare est agere/ergo non potest a subditis examinari/& confirmatur per Apostoli sniam quia spiritualis homo omnia iudicat & ipse minime nisi a deo qui est spiritus iudicatur & examinatur iuxta illud eiusdem Apost.1.ad Corrinth.2.animalis homo non percipit que sunt spiritus dei quia spiritualiter examinatur/istis igitur partibus predicte fundamentalis ꝓpōnis premissis pro lucidiori deductione dicti inconuenientis dendum est quid per claues & per caput & per corpus misti

cum iportetur. Per claues aūt quantū sufficit in proposito intelligitur duplex ptās .s. spiritualis & tpalis quā sup oēs habet ipse papa ut dictum est. Intelligitur etiā ptās ordinis & iurisdictionis quinimo incollatione istarum clauium fuit data Petro &perconsequens cuilibet successori suo facultas claudendi celum & aperiendi/ dicente xp̄o eidē/ tibi dabo claues regni celorum. Et licet denominēt a nobiliori effectu .s.a celorum apertione/nihilonminus inferni porte per ipsas aperiuntur per censuras suas iustas, & clauduntur per absolutionem a peccatis. Vñ xp̄s subiungit & porte inferi non preualebunt aduersus te. Manifestū est aūt/ q̄ iste claues nō conferunt nisi uero & indubitato pape. Vñ bene sequitur demonstrato aliquo sic per simoniā electo hic non est papa ergo hic non habet ptātem claudendi & aperiendi celū uel infernum. Vel sic iste non habuit claues/ ergo non potuit aperire celum nec cludere infernum/ p3 ɔña adestructione superioris adestructionē inferioris negatiue. Sicut bene sequitur non est aīal istud/ ergo non est capra. Similiter iste non mouetur /ergo nō currit/ nec datur instātia. Sed caput dicitur dupliciter.s. comuniter & proprie/secundū q̄ communiter accipitur/aut dicit enim solam excellētiā perfectionis/ & hoc mō oē q̄ est perfectissimum in quacunq; natura dicitur caput/ sicut leo inter bruta aīalia/ ut dicit solam rationem principii & hoc mō oē principium uie dicitur caput sicut fons est caput & origo fluminum. Sc̄dm aūt rōnē principii tota trinitas dicitur caput xp̄i/ ſm q̄ homo ut habet ex auctoritate illa .i. ad Cor.ii. caput xp̄i deus / modo Iy deus non supponit pro sola persona patris sed pro tota trinitate/ a qua sicut ab humanitate xp̄i oīa bona deriuant & cui humanitas xp̄i subiicitur Et quia tota ipsa trinitas in accione ipsius concurrit(qm̄ opera trinitatis adextra ſm .b. Aug. & ueritatē sunt indiuisa) Dicitur etiam isto modo & totius eccl. caput quia ab ea omnis influentia boni descendit & emanat. Secundo modo dicitur caput proprie prout cū rōne principii dicit conformitatem nature cū eo cuius dicitur esse caput / & sic non pater nec spūs sanctus nec tota trinitas sed solus filius dicitur esse eccl. caput quia ipse solus incarnatus est .s. Iesus xp̄s factus homo similis

nobis in natura humana. Pater tamen dicitur caput xp̄i propter conformitatem nature diuine quia est eiusdē nature seu essentie cū ipso solus tamen filius in similitudinē hominis factus/inuentus est ut homo ad Eph.2. Vñ sciendum est q̄ sm .b. Tho. in .3.q.8.ar.5. Caupt in alia mēbra influit dupliciter/uno mō quodā itrinseco influxu pro ut motus seu uis motiua & sensitiua a capite deriuatur in alia mēbra. Alio modo sm q̄ dicit quandā exteriorem gubernationē pro ut .s. sm uisum & alios sensus qui in capite radicantur dirigit homo in exterioribus actibus. Interior aūt influxus gratie non est ab alio nisi a solo xp̄o / cuius humanitas ex hoc q̄ est diuinitati cōiuncta habet uirtutem iustificandi. Sed influxus in membra eccl. quantum ad exter orē gubernationē potesta aliis cōuenire. Et sm hoc aliqui alii dicūt capita ecclesie iuxta illud Amos.6. optimates capita populorum. Ista tamen capita distinguntur a xp̄o. Primo rōne loci quia ipse est in oī loco. Alii aūt homines dicunt quātū ad aliqua loca specialia capita/ ut episcopus in sua diocesi est caput &c. Distinguitur etiā rōne status/qa papa quādiu uiuit solum est caput. Etiam distinguitur rōne status/ quia xp̄s caput comprehesorū & uiatorꝫ est/papa uero solū uiatorum & eorꝫ que sunt sub dñio & ptāte eccl. militātis xp̄s uero & militantis & triumphantis caput existit/ ut dictum est. Verum inter omnia capita uiatorꝫ in terris ipse papa uiuēs solū dicitur esse caput supmū & maxmū & quo ad gubernationem exteriorem omnium membrorꝫ. & de isto capite loquitur & intelligit nostra cōclusio/nā manifestum est q̄ non influit nec influere potest aliquam uirtutē in mēbra ecclesie xp̄iane & catholice nisi uirtute quā a xp̄o imediate habuit mō certū est q̄ ista ptās seu uirtus nūq̄ dat nisi ueris & indubitatis Ro.Pont. seu papis istis suppositis tanq̄ ueris argu. sic demōstrādo: tp̄s in quo talis putatiuus papa reasr nō est papa quia p simoniā electus in eccl. manet in hoc tpe/& in hoc tpe hec eccl. nō habet papā / ergo hec eccl. ē aut manet sine capite/ꝯña pꝫ/qa resolutorie & itertia figura. & confirmat/qa papa est caput p̄misse note sunt & p corpe mistico nihil aliud intelligunt doctores sancti prout ex ipsis colligere potui nisi ipsam eccl. seu cōgregationem fideliū. Verū est q̄ aliqui dicuntur membra ꝓpria ꝑut sunt

illi qui habent fidem formatam & existentes sine peccato mortali/alii aũt fideles fidem mortuã habent qui ĩ peccato mortali existunt/ nam fiedes sine operibus mortua est. Dicuntur enim mẽbra huius corporis large tamen. Qui uero nullo modo sunt per fidem huic corpori cõiũcti non dicũt membra eius ut infideles & pagani. Propriisime uero electi & predestinati ad uitam eternam / illi uera membra huius corporis mistici existunt/sed de predestinatis & electis magis dicetur alias. Manifestum est aũt ꝙ hoc corpus misticũ tunc esset monstrũ quia quo ad hoc esset sine capite/ igitur inconueniens deductum in Correl. est manifestum. Sed cõtra istud arguitur multipliciter ad tollẽdũ tale incõueniẽs Primo improbando illam cõsequentiã est hoc corpus sine tali capite/ ergo est sine capie / quia argu. addicto ꝭm qd ad dictum simpliciter. Secundo papa mortuo idem incõueniẽs sequeretur ergo nulli decedentes illo tunc intrarẽt paradisum ꝙ est falsum. Tertio idẽ sequeretur tpe scismatis ubi aliquis crederetur uerus papa/qui tamẽ nõ esset/ igitur. Quarto ar. sic/ pono casum ꝙ papa sit apostaticus & nõ uerus papa/ & rursus alius papa succedẽs illi esset similis & sic consequenter usq ad finẽ mundi tunc oẽs essent damnati/ patet quia nec celum aperiretur & clausus non esset ĩfernus & sic xp̃s nõ esset cum sua ecclesia usq ad consumationem seculi/pro ut promisit & dixit hoc est falsum & maius incõueniens/igitur. Quinto uolo ꝙ papa putatiuus sit in heresi oculta uiuens nec intendat aliquid facere ꝙ ipsa ecclesia iubet & intendit/ tunc idem propositum ꝙ tota ecclesia esset decepta & oẽs essent damnati que oĩa sunt maxima incõuenientia/ igitur cõclusio uel Correl. est falsũ. ¶ Pro solutione istarum rõnum que sunt satis apparẽtes & comunes cũ illis que dixi supra/ prepono primo ꝙ credere unam sanctã cathol. & apost. eccle. esse articulum fidei & ꝙ eiusdem unitas consurgit ex unitate capitis ꝙ est papa quem credimus uerum & indubitatum papam esse supremũ pastorẽ ĩ terris & uicarium iesu xp̃i/ & quatenus ipso soluẽte debite reputemus nos solutos & ipso ligante/ ligatos/ & maxime ordine clauium (quem alius uerus seruaret) etiam obseruato/& ꝙ talis non sit realiter nec uere papa/ ꝙ facere aut ꝑmittere

deus poteſt/ quia mete libere agit a dextra/ & quãdoq; permiſit mulierem in papatu aparenter regnare. Secũdo ſuppono q; per plexitas ſaltem conditionata (ut multi docto. res tenent) cadat aliqnando in his que dependent ex lege diuina aut fide. Tertio q; quis poteſt per errorem inuincibilem adherere alicui falſo repugnanti alicui fidei articulo eidem ſubtiliter predicato ab aliquo ſuo curato uel prelato ydiota uel heretico ut eſſet aliqua ignorans & ydiota perſona & ſimplex que crederet fortaſſis patrem in diuinis eſſe filio priorem aut ſeniorẽ aut tale quid qñq; inpictura ſanctiſſime Trinitatis contingere poſſet q; aliquis extimaret patrem uirum & homiem eſſe/ immo fateor me cõperriſſe ſemel in montaneis predicando/ quandã uetulã ſimplicẽ xpianam centum & ſex annos attingentẽ que ſerioſe queſiuit mihi q; mirabatur ſolũ de uno quare in eccleſia depingebãt ſub tali forma.ſ.tri. cũ eſſet mulier/ q; cũ inueſtigaſſẽ acuratius/ dixit & aſeruit ſe eſtetiſſe & permanſiſſe in hac opinione per centum annos/ q̃ cum increpaſſem uehementer ad catholicã fidem & ueritatẽ/ cito conuerſa ad cor humiliter annuit uerbis fidei & catholice ueritati/& cum fletu & ſingultibus contrita uehementer egit gratias dño Ieſu xp̃o qui per me dignatus fuit ipſam cõuertere ad eũ & ad lumẽ fidei ſic peruenıſſe ualde conſolata permanſit/ & paululum poſt expirauit ad xp̃m & glorioſo fine quieuit in eodẽ. Vñ pie credidi & exiſtimaui xp̃m expectaſſe hmõi ſimplicis p. ſone conuerſionem ante q̃ moreretur & fuit iſtud in Villa Solſone in dioceſi Vrgeñ. in Iſpania. Quare in iſto nõ uidetur eſſe difficultas. Quarto ſuppono q; uerriſſimũ eſt q; ſola ignorantia inuincibilis generalr in his que fidẽ cõcernunt uel ſunt circa ipſam & preſertim circa iſtũ articulũ credo in unam ſanctã & apoſt. eccl.nõ eſcuſat &c.Nã & ad hunc articulum fidei ſi cotingat dubitare de aliis articulis fidei cõmuniter & quaſi quodã inſtinctu nature oẽs cõfugiunt illico dicẽtes credo in eccleſiã ſanctã &c. Et in ipſo oẽs mori & uiuere uolumus/nam nec Aug.credidiſſet euangelio ni ſi compulſus eſſet per ipſam ut ſupra dictum eſt licet alios explicite non ſciat ad ſaltem hunc articulum eſt de neceſſitate ſalutis cuilibet fideli tenere & firmiter credere ſi.

militer & sexto suppono quõ res aliqua uel factũ est in ore multoꝝ & publicatͣ ab illis undiq; ad quos potissimum & principaliter & maxime expectet faciuntq; & debent nõ potest tale factũ non sciri implicite uel explicite & cognosci & intelligi & tpe debito procedente quod est uerũ iuxta illud xp̃i uerbum in ore duorum uel trium stat omne uerbum ut ad dicta duorum pene temporales ſm iustitiam merito infligantur. Septimo suppono ꝙ Collegium Cardinaliũ & (ut moris est) publicet illum papam qui esset per notoriam simoniam electus ꝙ istud pluribus esset manifestum / ipsum Collegio coniunctim uel diuisim eum quem sic elegerunt predicarunt ut papam & colerent ut talẽ simoniace fore & esse electum tamen referantibus ita ꝙ cũ notorietate pape notoria esset talis simonia uel ꝙ post referaretͣ & successiue nota fieret omnibus uel maiori parte hominũ / istis p̃suppositis & nõ nisi ut magis ac magis ueritas predicti correlarii elucescat/& sic uerissimũ inconueniens ꝙ pro inconuenienti ducitur/tunc respondetur ad predicta argumenta in his tamen sicut in aliis & in omnibus eccle.apost.saniori sententia semper salua.

❡ Ad primum negatur ꝯñ quia fit denominatio a nobiliori & perfectiori aut principali/nã papa (ut dictum est) est uiatoꝝ immediator corporis mistici immediatũ caput ut dictũ est.& pro tali tentũ & reputatũ ab oibus & per caput totius ecclesie cõmuniter ipsum intelligunt omnes fideles terre/qui & sunt membra corporis mistici cui consuetũ est. Sed contra quia illa ꝯñ non hẽt locum'/nam in proposito ubi corpus simul habet plura capita/igitur minus bene arguitur probatͣ assumptũ per superius dicta quia habet xp̃m &c.& quelibet diocesis hẽt suũ caput.s.ep̃m/ negatur assumptum & ad probationem dicitur ꝙ licet habet plura capita in specie non aũt in genere & papa per respectũ ad christum est caput inferior & membrum per respectum ad alios uiatores fideles est caput similiter ep̃i respectu ipsius pape sunt inferiores respectu diocesis & subditorũ sũt superiores & capita nec est inconueniens unum & idem esse caput & membrum seu superiorem & inferiorem respectu diuersoꝝ/ut p3 naturaliter in arbore porphiriana in speciebus subalternis.

sed contra destructa specie destruitur genus/ ergo destructo capite q͂ est quasi species .s. papa mortuo destruitur superius genus negatur añs/ quia genera sunt ingenerabilia & incorruptibilia s̄m p̄h̄m .1. li. post. & presertim in ꝓposito ubi xp̄s manet ineternū & mors illi ultra nō dñabit/ sed qa relatiua posita se ponūt pemipa se perimūt & destructo uno corela. destruitur reliquū s̄m p̄h̄m in p̄dica. relationis .s. destructo aliquo superiori destruitur superioritas ipsius ad alios ut destructo patre destruitur paternitas ad filios. Verum tamen sicut inter species subalternas alique sunt aliis & superiores & perfectiores in actu uel potestatiue ut species quam constituit differentia substantie .s. incorporea est nobilior & perfectior speciebus corporeis/ sic papa quem prima substantia & prima causa que est deus īmediate cōstituit aliis oibus inferioribus capitibus tā ecclesiasticis q̃ tpalibus/ est in ptāte & dignitate nobilior & perfectior per respectū ad ipsos/ & sicut genus generalissimū dicitur uniuoce de oibus perfectis speciebus contentis sub ipso/ ut animal de oībus ueris aīalibus & depictis analogice seu equiuoce/ sic caput qd̄ est xp̄s de ueris fidelibus & electis dicitur quasi uniuoce de imperfectis reprobis & existentibus in peccato mortali quasi de fictis xp̄ianis dicitur equiuoce caput taliū membroꝝ/ ppea hortatur nos apostolus dicens. Perfecti estote. Ad .2. negatur ꝯña/ quia tunc caput qd̄ est xp̄s influit ad oīa mēbra intrinsecus que sunt necessaria ad salutē & supplet sede uacante uices ipsius pape defuncti sed q̄tū ad gubernationē exteriorē ad soluendū uel ligandū p censuras & concessiones priuilegioꝝ & talia hmōi notū est q͂ xp̄s istud nō facit seu exequitur nec minus ip̄m collegiū Car. nisi forte s̄m quid & ī quo pmanet ptās pape sicut in radice fructus quia ex ipso nascit seu oriri debet papa p electionē uidelicet qua electione debito modo & ut predictū est facta de aliquo tunc & fructus tā supreme preeminentie pcipit & thesaurs xp̄i per clauium ptātem undiq͂ dispēsatur & distribuitur & ordo huiusmodi clauis seu potestas a nullo alio citra Christum pōt restringi aut āpliari sicut nec oēs sp̄es subaltene uel specialissime pn̄t generis generalissimi auferre potestatem predicandi de

ipsis aut minuere illam.& nota istam similitudinem que ui
detur satis notabilis in proposito.& aduerte ꝙ de tali capi
te quod est Christus non intelligitur tale Cortelariū sed ꝑ
cise de capite cōiter capto/& quod est papa a quo non uult
diu esse desertam xp̄s suam sponsam ecclesiam / non enim
uult ouile suum diutius sine pastore esse propter ꝙ ex lauda
bili & approbata .ff. consuetutide est ꝗ. Cardi. cito confu
giant & concurrunt ad electionem Pon.& cum certis penis
& abstinentiis & in angusto loco congregati citius per ele
ctionem facere compelluntur. que electio si nō conuenisset
aut fieri non posset aliqua legitima causa concurrente/tunc
puto ad ecclesiā uniuersalē ptātem eligendi papā/ fore ip̄o
facto deuolutam. ¶ Ad tertiū dicitur ꝙ tale inconueniēs
posse sequi contingit dupliciter aut per ignorantia crassam
seu affectatam passionem aliqui uellent recipere illum in
uerū papam quem sciunt non esse papam.& tunc tales non
excusantur & sunt scismatici & sine capite etiā quod est xp̄s
sed quid de simplicibus & ediot.qui simpliciter credūt ma
gnatibus & ptātibus & prelatis suis & gesta ipsoꝝ seu cul
tus cito transeunt in malum exemplū ipsoꝝ & firmiter cre
dunt ipsum esse papam. Dicendum ꝙ si assentiendo contra
riis fidei que inuincibiliter credunt & opinantur esse fidei &
deus istud permittat ꝙ ne dum excusantur sed etiam me
rentur ex tali assensu/nel pius caedendum esset ꝙ tales sal
uantur ex recta intentione & simplice uoluntate quam ha
bent sic ꝙ si scirent illum non uerum papam non ut uerum
coluissent/& ideo in uoluntarium actum habent interpreta
tiue & xp̄s misericorsqui non uult mortem peccatoꝝ & q
est tunc supremus potest ex quadam singulari prerogatiua
seu priuilegio illum cōcenssum acceptaret etiam ad salutē
hoc puto saluo melioris sn̄ia pro nunc esse cēsendū & dicē
dum/nam dicere ꝙ deus istud non permisisset infaciente ꝙ
in se est & ignorantia inuincibilis aut poplexitas ꝙ nulla
tenus cadit in similibus fidem & legem diuinam concer
nentibus/hoc est difficile ad sustinēdum cum uariis tp̄ibus
fuerunt plures pape putatiui & durāte scysma existētibus
illis per annos ferme.xl. & tamen manifestū esse dignosci
tur tam ex traditionibus. Rō ponitur ꝗ ex fide ꝙ sicut unus

deus una fides unũ baptisma sic unus papa/manifestũ est aũt ꝙ tales qui fuerant sub illis firmã fidẽ erga illos sigillatim habentibus & non sub illo qui tunc erat uerus papa fuere/ ideo dãnati/satis durũ esset & impiũ esset asserere sed excusantur per ignorantiam inuincibilem/& tñ istud deum permisisse notum est/sic etiam foret crudele & impium omnes a sacerdote nõ baptizato adorantes hostiãm quã talis con secraret nõ ideo essent idolatre dato ꝙ istud inuincibiliter per ignorantiam agunt/sed excusantur & in tali casu dicunt sancti doct. ꝙ supplet defectũ hmõi sũmus sacerdos & eternus xp̃s/cuius uirtus non est alligata sacramentũ que ipse condidit & instituit/sed potius ecõuerso/& si dicatur cõtra quia tunc aliquis assentiendo falsis & fidei repugnantibus posset mereri premium martirii/quia posset mori & uelle efficaciter talem fidem sustinere. Ad istud dicunt aliqui ꝙ tunc deus prouidisset ei sic ꝙ haberet ueram notitiã de opposito. Alii uero dicunt ꝙ non ideo quia assentit conclusioni pratice falso sed quia assentit premissis uel scit premissas sufficienter esse ueras/ut in casu quicquid p̄latus p̄dicat mihi & declarat de sacra scriptura uel alioꝝ tenet uetula simplex credere/sed predicat prelatus aliquid contrarium fidei/ igitur meretur/ergo talis propter assensum istaꝝ premissarũ simpliciter in casu posito de sacerdote non baptizato qui non potest conficere sacramentũ propterea quia deficit sibi fundamentum nostri doctores tenent cõiter dicendũ fundamentũ aliorũ sacramentoꝝ esse sacramentũ baptismatis posset argui tunc sic u3 & ꝙ aliquis credens ibi esse xp̃m moreretur sup hoc/his nõ obstantibus puto pro nũc (salua sñia melioris dicentis) ꝙ iste mereret/sicut assentiẽdo ueris articulis fidei propter uirtutẽ premissaꝝ deo pmittente (qui nõ ẽ acceptãs meritum hominis ex condigno operationis sed sicut sibi placet) stare in tanta constantia & nõ reuelare oppositũ/nec tamen istud uideret esse implicite neq3 formaliter contra fidem/quia haberet talis istam fidem explicitam. s. credẽdo in unam sanctam ecclesiam propter ꝙ impli caret in uoluntarium aliqđ quia interrogatus hunc articulum nõ negaret immo affirmaret ipsum nec ẽ possibile deũ posse falli aut fallere decipi uel decipere / nec ideo sequitur

fidei formaliter posse subesse falsum sicut nec lumē tenebrā esse quia/hoc implicat contra dictionē. ¶ Et nota ꝯm Rober ol cot super .1. sen. non oīs herror etiā in his que fidei sunt est peccatum infidelitatis uel heresis/ quia posito ꝙ aliquis ingenerali uelit credere oīa que .ſſ. reuelauit ecclesie fore credenda/& sub hac fide credat erādo cōtineri quoddā oppositum alicui articulo subtili/ ad cuius fidem explicitā non oēs tenentur & per consequens si adhereat illi habens tamē promptum aīum credendi/ ea sola que ecclesia credit/ talis non est hereticus nel infidelis. Vñ Vincen. istor. in.2. parte speculi/ narrat alegando Elinandum epm de quodā alio epo Asie/ qui dicebat papias/ qui fuit auctor hereticorum/ qui dicuntur chiliaste .1. milenarii/ illis ꝯm Papiā dixerunt ꝙ homo per mille annos foret cū xpo in uita corporali & frueretur corporis uoluptate. Et tamen non opstante ꝙ iste Papias sic erat istorum auctor/ nō inter erethicos sed inter sanctos in martilogio computatur similiter Hyreneus lugduneñ/ & Victorinus Pictaueñ. quoꝝ utriq; predictum Papiam sequuntur. Gloriosi tamē martyres exstiterūt similiter.b. Cyprianus de hereticis rebaptizandis/ errauit. Isti ergo herrores predictis sanctis non imputātur qa nō expertinatia sed ex simplicitate errauerunt. Ex quo manifeste hēt ꝙ non facile sed cum magna potius maturitate & prouidētia aliquis ut hereticus censeri debet. Ad quartum dicitur ꝙ casus si per ipsum deū permitteretur ꝙ per ignorantiam inuincibilem tales excusarent. Sed aliter & melius dicitur ꝙ lege ordinaria stante hoc implicat contradictionē nam xps dixit ego uobiscum sum usq; ad cōsumationem seculi. Et in tpe passionis sue non euacuari se d fidē in beata uirgine/uoluit preseruari. Ad quintum ꝙ dato ꝙ deus hoc pmitteret ipse suppleret tunc effectum necessariū ad salutē / & p ignorantiam iuuincibilem excusarent/ sed de his alias subtilius dicet. Vñ ex predictis oībus p3 nostri Correl. ueritas & oppositum dogmatizantiū & opinantiū uanitas. Cum his tamē stat ꝙ electotes simoniacā culpam committerent seu heresim secundo mō sumptam & grauissime peccarent propter prehēminentiā q̄ elector propterea attingere habet ut deus ideo efficiatur in terris. Quare eternū ipsum deum

(cui de oibus reddicturi summus ratione / & quem nullum latet secretum& apud quem nulla erit in die iuditii persona rum acceprio) magis ac magis pre oculis habere tenentur. An uero aliqui qñq; in Ro. Pont. sic electi fuerint non est nostrum dicere nec minus iudicare. Si sic seu aliquã de circunstantiis electionis ad bene esse requisitis/ uitiarunt. Nõ tamen esse substautiale seu ipsius essentiã electiõis/ideo destruxerũt/quin minus sit papa sic electus/q̃ fuerit beatus Petrus/quo ad ptãtē & dignitatẽ papalẽ/ꝙ si secus existimet sic electi si multi fuerunt predecessores.S.D.N. I V L I I ueri & in dubitati pape.2.prefatum incõueniens in dicto Correl. inductum/ uitari minime potest. Et si dicatur ꝙ talis uenit declarandus / quia quo ad deũ non est papa/ idẽ omnino uidetur esse iuditium/ cũ eadem sit ratio oppositorũ/ sicut dicitur de excõmunicato quo ad deũ/ qui non erit excõmunicatus quo ad mundum neq; quo ad iuditium humanum & contentiosum/ & e cootra. Sed deus uidẽs ipm non esse papam non cõfert ei claues/ sicut iniuste excõicato non ideo aufert ei paradisum. Et rursus aliquẽ reputamus sanctum/ qui apud deum erit damnatus iuxta illud non o is. qui dicit mihi dñe dñe intrabit in regnum celoꝝ. Et multi adorantur in terris/ qui cruciantur in inferis. Et utrũ odio uel amore aliquis sit/ teste apost. nemo scit. Et rursus si cõstitueretur eccl. uel Conciliũ uſe superior cuius oppositum supra dictũ ẽ & insta patebit.Foret multum negligẽs in differendo talem declarationem/ & sic eccl. uſis posset errare uel decipi ꝙ nõ est dicendũ etiã ſm aduersarios. Qui incidunt incillam cupientes uitare caribdim.Et ultra cum papa possit conteri & in foro interiori penitere occulte & nobis nescientibus. Quaia cor contritum & humiliatũ deus non despitiet. Igitur illud an sit papa uel non apud deũ non est nostrum prescrutari/ quia deus posuit in potestate sua. Vñ hoc esset uelle diuinare/ aut plus sapere q̃ oportet. Vltima uero patticula huius Correl. de se est manifesta tam in moralibus q̃ in naturalibus ex uitiosis enim & pernitiosis fieri tandem studiosos & sanctos ex exspinis rosa; orriri & fructus & sicut ex spinia rosam genuit iudea Mariam. Ac ex tẽplis paganoꝝ eficiũt tẽpla xpi&c. Et sic ex iniquo pricipio

conflata sit qñq salutaris religio. Vñ cõtingit ex indebita ellectione optimum pontificem & extreuũ totius eccesie fauctorem protectere & ducem oriri. Quare mẽs opinãtiũ oppositum/ non est eficax sed potius friuola & innanis & uana. procedens fortassis potius exambitione humana & sic est finis totius Correl.

Sequitur Quinta conclusio.

Circa huius declarationem/ & quia sepius de Cõcilio locuti sumus & locuturi in posterum ideo iqsũ recte difiniri dignũ prius duci. Est enim Concilium uñis eccl. cath. congregatio maiorꝝ prelatorũ eccl. aucto. Ro. Pont. speciali/ conuocata ad aliquid cõi intentione solẽniter tractandum in religione xp̃ana / papa ipso in Consilio presidente uel aliquo loco sui. Et hec difinitio est bona & oẽs conditiones requisite eidem cõueniunt ut patet recte intuenti illam. Ex quo patet ꝙ illa diffinitio quã aliqui assignant .s. ꝙ Conciliũ est societas fideliũ in unũ propositum & propter unam intentionem congregatorꝝ est insufficiẽs cũ cõueniat aliis a diffinito ut pote cõgregetioni fidelium secnlarium.&c. Tangitur enim & causa efficiens & auctorizans Conciliũ tangitur causa formalis .s. ex cõmuui intentione. &c. tangitur causa finalis.s. in religione xp̃iana tangitur & ritus cerimonialis cum dicitur solemniter/ tãgitur director cum subdit papa. &c. Ex quo sequit alia Concilia uñia ecclesie alr celebrata esse conciliabula aut conuenticula potius appellanda maxime absq Ro.Pont. consultatiõe si fiant/& hoc quod potissimũ esse censetur deficiat/ ꝙ autẽ Conciliũ sum. Pont. distulerit diferẽdũq duxerit ad aliud tp̃s hoc posse& potuisse oĩa iura testantur maxime ubi suo tpe nõnulla p̃liorum & bellorꝝ intra Italiam & contra ecclesie Ro. bona excitata fuere impedimenta multa quibus & paci xp̃ianitatis primus Ro.Pont. etiã per realem & personalem assistentiam esse intentũ & prepeditissimum in illis cum multis laboribus & suppliciis quasi usq ad martirii assumptionẽ ꝑ ecclesiast ca libertate necesse fuit nr̃is oculis prohdolor ac nostra tempestate uidimus quare tot & tantis periculis eminentibus & ad omne scysma uitandum di-

stulit sicut & distulisse potuit Conciliū consulte & legitime ad aliud tpˢ/ nam si inceptum & cōpletum per ipsum papam dissolui & reprobari potest sicut sibi placet & legitima occurrente causa ut sepe & in dicta sum. Tu.cre. factum rite legimus/cuncta quoq; iura ad nos a sanctis patribus diuinitus emana ta ista fieri permittant & iubeant sic esse de facto & fieri debet proculdubio admirari nemo/qn̄quidē sctām & religiosam mentem. S.s. Concilium si dici possit Concilium pisanū nuper damnatū Romanū & lateraneñ. rite undiq; tetrarꝝ & inter principes oēs tpales per suos nūtios cōsultum pro predicto tpe manif- stū uoluit & publicatū unde recte si pensemus que gesta sint tpe Iulii .ii. Pont. Maxi. ipsa sedes apost. & Ro. eccl. plusq̄ a multis annis & tpibus alioꝝ Pont. uenit profecto & extollenda & admirāda plurimū. Quorum omniū & Bononia & Ferraria ac Ro. urbis iustitia & pax religiosissima efficax ac oppulentissimū perhibent huius rei exemplum & testimoniū in ostiū & aduersariorum dicte ecclesie Ro. & apost. sedis sempiternum dedecus damnūq; spirituale & opprobriū nullis tpibus e mentibus & memoria bonoꝝ xp̄ianoꝝ delendū quā nunc Ferdinando serenissimo ac catholico rege Hispanie catholice ecclesie fauente cum effectu cuius fedus felix faustū & diuinitus consultū publice & solenniter & in templo diue uirginis gloriose de populo .6. septem. 1511. in Vrbe cum Pont. Max. & totius celeberrimi collegii ꝝ. Card. assistentia deū omnes laudantes audiuimus nostris auribus cum gloria & letitia magna christianoꝝ efficaciter publicatū & circa hāc dilatationis Concilii causam legitimā satisq; condignā nostro iuditio sacro sancte Ro. eccl. correctiōi illud in oibus humiliter submittendo in hoc opere & in dialogoꝝ nr̄oꝝ prohemio non nisiq; uidimus & audiuimus testamur omni adulationis labe secluso/& hoc badum tentādū hoc opusq; dictādū nisi zelo domus dei & sedis Petri si me nō cogisset hanc prouintiā & hac tēpestate nostra (q̄uis a multis rogatꝰ fuerim) minime assumpsissem ac nisi ipsa catholica ueritate (cuius professor indignꝰ sū) me plurimū impelleret & clementissime eccl. ro. & .s.d.n. pape benignitate fretus ac suffultus a solo sponso eccl. qui est Christus iesus testimoniū

conſcientie mee bonorum oīum & ſapiētie largitore/ mercedem ſperans (cuius gratia ſum id ꝙ ſum minimus & inutilis ſeruus eiuſdem/ ac alioꝝ doctorum eccl. poſtremus). Et quicquid ſcripſimus ſi rectū eidem attribuat oro. Si defectnm patiatur (quia nuſq̄ eſt inuenire perfectū niſi in illo) queſo ut ſaltē ex recta intentione ſimpliciq̧ & humili ſpū id emanatum credatur/ ac gratis & abſq̧ ula ambitione honoris mundani/ hoc opus & editum & oblatum cenſeant oēs lectores obſecro. Sed ad eā partem concluſionis/ que aliquid difficultatis habet ulterius ꝑgrediamur dignū eſt

¶ Quod dempto hereſis crimine propriiſſime ſumpte pape poteſtas etiam ab ipſo Concilio uniuerſalis eccleſie non poteſt addimi.

Et breuitatis gratia ut idē ſepius nō repetamus ſupponimus illam diſtinctionem q̄ in materia ſimonie & in Correl. proximo de hereſi poſuimus/ q̄ in propoſito non aliter aſſummo q̄ ultimo mō. Verum ut clarius ueritas nr̄e concluſionis eluceſcat/ ac ut ſub tilius elimetur rubigo ementibus aliquorum aduerſariorū argumenta ipſoꝝ primitus uentilari cenſemus.

¶ Et primo argu. ſic/ grauius peccat fidelis q̄ infidelis pp ingratitudinem q̄ habet de ſua uocatione. ergo papa poteſt deponi propter aliud crimen etiā ſi non fuerit infidelitatis añs p; ad Heb. 10. ꝯña probatur p illud Deut. 25. pro menſura peccati erit & plagarum pondus. Secundo ar. ſic hereticus nullis prauis moribus infectus/ iudicandus nō eſt/ ergo nec papa pro hereſi/ ꝯña uidetur nota & añs ſm Augu. 6. q. 1. de tali dicentem non audeo percipitare ſnīam. Tertio ar. ſic a fortiori Concilium uſe non iudicauit Marcelinū papam in hereſim lapſum & conuictum ſed college dixerunt ei. Noli audiri in nr̄o iuditio/ ſed collige in ſinu tuo cauſam tuam/ qm̄ ex te iuſtificaberis/ quia prima ſedes non iudicabitur a quoq̧. ergo nec papa etiam heretieus illo modo poteſt ab aliquo iudicari. Quarto ar. ſic & aliter/ epiſcopi criminibus inuolui deponendi ſunt/ ergo & papa qui eſt ſummus ipſorum/ añs eſt glo. 1. ad Thimo. 3. ꝯña patet a fortiori. Quinto paſcere oues eſt credētes in xp̄o ne a fide deficiant confortare & exemplum uirtutum/ cum

uerbo predicationis in pendere/ ergo papa criminosus de bet deponi/ ꝯña uidetur nota/ & añs ꝯm.b. Aug. super illo uerbo Io. .21. pasce oues meas. Sexto ar. sic qui crimē aliquod defendit & se de illo corrigere non uult subuersus est & proprio iuditio condempnatur/ergo si papa est in crimie notorio & in illo incorrigtbilis inueniatur ipso facto est depositus ꝯña pꝫ añs est Apost. ad Thi.3. ¶ In cõrrariũ est q̃ scribitur .41.di. Si papa/ textus tritus & ualde cõis/ac ubi ē expressa cõclusio/ꝯm cõmuniorē uiã sanctoꝝ expositorum /q̃ proposse imitari conamur. Vbi dicit q̃ in p̄senti uita culpas pape nemo redaguere presumat mortaliũ. Quia cũctos ipse iudicaturus/ a nemine iudicandus est/nisi depehendatur a fide deuius. pro cuius perpetuo statu uniuesitas fidelium orat. Vñ dico conformiter ad doctrinã sacram & euãgelicã (a qua absit ut deuiare putē aut minus credã) q̃ sicut homo mortuus non est homo/sic papa hereticus non est papa sed depositus. Sed dices ponatur q̃ istud fuerit occultum fidelibus & eccl. sequeretur q̃ tunc credentes in eũ & inunitatem eccl. emanantē ab eo/ deciperetur & erratet. & defraudaret ut supra/d simonia dicimus/q̃ excusant pp ignorantiam inuintibilē. Sed quid qñ esset plene notoriũ & nulla tergiuersatione ocultari posset/debet nedũ ut papa nõ coli sed ut alter antixp̄s ab oĩbus p̄sequi & in pugnari. Sed quid agendũ qñ res uertitur in dubium/ sic q̃ ab aliquibus dicitur & ab aliquibus affirmatur. Hic duo michi occurrũt reliqua iuris & legumperitis dimittendo/q̃ si audiatur ab aliquibus grauibus personis probis & honestis & qui testifiicent de uisu/ & quarum nulla interest/& quatenꝰ sint plures quia non in unius sed inore multorũ stat omne uerbum. Debet istud caute & secrete aliquibus de collegio ꝝ.Cardi. denunciare seu reuellare/ & ubi uiderũt ipsũ papã inocculto uel alias in fidei cõtemptũ & blasfemiã aliquos cultus iudeorum & paganoꝝ & iuxa eoꝝ ritus obseruare & taliahmõi facere que totius religionis xp̄iane obprobria existunt. Aut pertinaciter aliquem expressum fidei articulũ & in cimbolocontentũ negat & in parte negatiua non obstante determinatione eccl. in contrariũ stare uult & intendit p̄seuerare etiã cõtra sacramēta eucharstie & sacro sancte

m:tris eccle. sacramentoq; tunc sub pena damnationis etet ne sic scientes reatũ tam prauum debent reuelare & nullate nus habere occultũ ꝙ est in totius ecclesie & religiõis xp̃ia ne periculosissimũ & grauissimũ detrimentũ/quippe & si ta lis reuelãs hãc ueritatem & ꝓpterea subiret quodcunq; sup plicium aut mortem ipse meritũ martiris: inter cõprchen sores non obmitteret / & notanter dixi in singulari / & ut sic quia non sufficit audire in uñi seu in cõi hic quia est ali quibus aliis grauissimis & notoriis criminibus ẽt simonia dato ꝙ illã cõmittere posset errat in fide aut male sentit de ipsa aut talia hmõi dicere uel audire / quia licet hec faciant ipsum papam criminosum & peccatorẽ reddant si uera sint non tñ reddunt ipsum hereticũ. Dico preterea ꝙ ẽt si hec ue ra essent tales loquaces grauiter peccant ponẽtes os in celũ & qm̃ nullum habet in terris iudicem pro aliis criminibus & multũ redarguendi sunt nisi admonentes & ut supradi ctum est/ quia si detrahere proximo/ qm̃ magna iniquitas est detractio/nõ licet cuiq̃ sine graui peccato/a fortiori pon tifici max. & caput naturale posse a mẽbro incuti aut uerbe rari dementis/& contra naturam est/ quippe cum scriptum sit non maledicas surdo in occulto/& rursus xp̃s dicat si qs hoc dixerit patri suo & principi orbis & Pont. max. racha uerbum iniuriosnm & in contumeliam alicuius dictum in telligit. ❡ Secundo principaliter.dico ꝙ nõ facile creden dum est istis qui sic cõiter papam inculpant ut prefertur qm̃ scriptũ est qui cito credit leuis est/& hoc faciunt aliqua pas sione animi cõmoti/& quia egre ferunt gesta aut iustitiam ipsius.& rursus isti non sunt effectus aliquid facientes in iu ditio contra papam nisi precessissent uel subsequerentur ali qui speciales actus & singulares & super sectam materiã/ ut dixi & qui fuissent euidenter uisi & auditi & per legitimas & multũ ydoneas personas/pluresq; sint testes requisiti & maturius ac diuturnius & cautius examinati & cõsultius ꝙ ſm iura ut in.c. qualiter extra/de accusa. in aliis prelatis ob seruari precipit / presertim si fuerit occulta heresis/ cecus si notoria esset id in prelato prelatoq; & in dño dñantiũ ma xime obseruari debere/preterit ꝓculdubio neminẽ est enim quoddam use in mundo signum omniũq; iuditiũ in manu

habens & cum gladiis sue eximie iurisdictionis & potētie iustitiam generaliter & specialiter dispensando & distribuendo seu administrando nequaq̄ potest omnibus complacere & humanam hominū fragilitatem multifarie peruerti certum sit/& istud detestabile crimen heresis propter ꝙ solummodo iudicari potest/ Debet quoq; in eo specialius ꝑ longe cautius & maturius in iuditio consultissime omnes prorsus accuratissime examinari/& omni passione postposita & in uniuersali Cōcilio ecclesie Christi iudices quia de iudice omnium iudicari debent intendunt & deum pre oculis precipue habentes quia suum locum tenentem & uicariū ad condemnandum procedunt sic/ut declarant eius Christi uices non habere quam apud deum etiam post crimen tale cōmissum non habuit ac proposui sublimitatem/quia quanto sublimior est persona tanto cum maiori solemnitate debet deponi & numerus testium qui requiritur quando crimen non est euidens seu notorium ex.2.q.5.& hanc requisitam consultam maturitatem consulte& probe illi sancti epi scopi in Concilio uniuersali in.Marcellinum papam in heresim deprehensum obseruarunt quando eidem humiliato & se corrigenti dixerunt/noli audiri in nostro iuditio sed collige in sinu tuo causam tuam quoniam ex te iustificaberis & ex ore tuo condemnaberis/quia prima sedes non iudicabitur a quoq̄ & sententiam depositionis contra eum non protulerunt. ❡ Sed primum assumptum nostrum ad probandum conclusionem nostram ꝙ pro heresi propriissime sumpta sit papa deponēdus fuit ꝙ sicut homo mortuus nō est homo sic papa deprehēsus in detestabili crimen.i.heresis non est papa propter ꝙ ipso facto est depositus probatur au ctoritate Aposto. ad Ephe.1.ipsum dedit caput super omnē eccle. que est corpus eius capitis aūt est influere uitā oībus mēbris principiū aūt uite spiritualis est ipsa fides quia sine fide impossibile est placere deo. Vnde apost.ad Hebr.xi.fidē dicit substantiā.i.fundamētū omniū sperandaꝝ reꝝ.si ergo papa deuius a fide mortuus est ipsa uita spirituali & per ꝯn̄s aliis influere uitam non pōt. Et ad argumenta ad primum dicendum ꝙ procedit de punitiōis gradu.i.hoc est grauius punieť fidelis ꝑ eadē spē pcti q̄ pro eadē punieť infidelitas

pluribus potius ex ulli q̃ puniri/ac totius ecclesie apost.liber tatem ex neglectu notabili undiq̃ uiolari & penitus am tti non curans notabilem tyranniam principum inique agentium & bona ecclesie uiolēter occupantiū & retinentiū potens remouere & non facit & resistere illis aut suffragari ecclesie apost.minime curat & ex spretu quodā & notabili neglectu ista facere euidenter negligit & talia hmōi/unde infideles exultant & pagani in obprobriū xp̄ianoꝶ & ulis ecclesie derisionem undiq̃ propterea innocētia & uirtute dep̄ssa sola iuiquitas exaltaretur/& ob notabilem & euidentē negligentiam pape/sic q̄ talis negligentia posset notabiliter dari pro cōtem ptu ecclesie/& multi propterea ecclesiā apostolicā cōtemptemnerent/& sic de aliquo notorio crimine directe contra ecclesie preceptū in eo regnante & sic dominante q̄ nullis monitionibus ab ipso abstineri uelit & plurimi fideliū passim & successiue tale facinus propterea crimē esse aut pct̄m minime existimantes illud indifferenter patrarent & predicarent nō esse ab ecclesia ꝓhibitū uel a diuina lege/& sic dogmatizādo hec nouā sectam exordiri incipcrent & facerent tunc & in similibus puto talem Pont.non esse ab heresi ꝓprissime sūpta imunē & quatenus male sentiret de fide & nō crederet in unā sanctā catholicā & apost. ecclesiam/in aliis uero licet sit publicus & notorie criminosus nō uideo q̄ dici possit ideo hereticus nisi per bonam cōsequentiam posset probari contemptor fidei xp̄iane aut ritus ecclesie apostolice manifestus sicut usurarius aut concubinarius siue auarus diues quantūcunq̃ sit inueteratus & inuolutus in dictis peccatis dū modo non asserat talia nō esse peccata pertinaciter nō potest dici hereticus ut sic unde iste ꝯn̄e nihil ualent iste est peccator manifestus/ergo iste est hereticus/qa an̄s est ueꝶ qn̄q̃ ꝯn̄s falsum sic nō sequitur istud est substantia ergo est homo quia erit lapis/quia arguitur a superiori ad inferius affirmatiue/& ultra propter diuersitatem speciei que est inter peccatū & pct̄m sicut inter capram & leonem sicut non sequitur iste leo/ergo iste est capra sic non sequitur papa est auarus ergo hereticus/quia auaritia & heresis differunt spē/& dato q̄ papa posset cōmittere simoniam q̄ nō tenemus eo modo quo supradiximus.nō sequi

Nec ratio bene sequitur/ q pctm̄ infidelitatis in infideli sit minus q̃ peccatū gule aut alias infideli/ & sic negatur ꝯña. Et ad probationē dicitur q pondus ut sic & de peraccidēs esset maius in fideli. ℂ Ad secundū negatur añs. Ad probationem dicitur q Aug. loquitur de heresi large sumpta/ut pote primo uel secūdo modo p̄dictis. ℂ Ad tertiū negatur minor/quia papa in tali casu desinit esse supior sic & eē papa ut dictū est. Et ad illud de Marcellino idem uidetur eē dicendū de quocūq alio qui ob detestationem criminis cito cōuersus ad Cor. sic & illo modo humialiaretur/quia desinit esse hereticus/quia in quacūq hora peccator ingemuerit uita uiuet & non morietur dicit deus per prophetam/ & rursus ecclesia nulli claudit gremiū/si igitur canonice cōuersus fuerit non esset deponendus. ℂ Ad quartū dicēdū q nō est eadem ratio de aliis quia habent superiorē quē nō non habet papa in terris & alia naturaliter est esse ratio capitis & alia membroꝝ capitis sit influere & agere membroꝝ aūt pati & recipere proprium sit respectu ipsius.

ℂ Ad quintū negatur ꝯña quia ut supradictū est alia crimina si faciunt ipsum papā criminosum & peccatorē nō tñ hereticum sicut gula propria nō facit superbū/dico tñ q si pertinaciter defenderet pctm̄ mortale & a lege diuina prohibitum nō esse pctm̄ sicut pctm̄ luxurie uel alias esset hereticus.

ℂ Ad sextū negatur ꝯña/nec puto esse ueꝝ nisi in casu quo tota ecclesia uſr & notorie scandalizaretur & simplices iō notorie deuia rent a fide tunc si penitus in hoc incorrigibilis inueniretur & pertinax nec aliunde deus prouideret uel aliud non posset haberi remediū: tunc salua saniori sententia semper puto eum non ob aliud crimen q̃ heresis in quo sic faciendo incideret deponendū/nō dū ut legis diuine cui subiectus est papa & quā nō condidit ipse preuaricator sed ut cōtradicens eidē directe & inuasor ipsius esset censendus peruertens totam fideliū congregationē/facienſq ideo a legis diuine obseruantia quasi penitus alienā. Et credo tūc fore tale scandalū quando papa esset notorius decipator bonorum ecclesie nullam inter subditos obseruari iustitiā curans/permittens notabiliter innocentes undiq cōprimi & grauari & per iniquos & famosos maleficos semper & ut in

tur iste est simoniacus ergo hereticus/nec de alio publico si moniaco sequitur quia arguit dicto fm quid ad dictũ simpliciter non enim simonia est heresis nisi fm quid & secundo modo sumpta. Preterea si interrogetur cõiter inueteratus luxuriosus adulter lusor aut concubinarius q̃tumcunq; excessimus & obduratus & inueteratus/an bene sentiat de fide catholica & de ritu ecclesie catholice & apostolice dicet. Vtiq; bene sentio & uolo mori & subire quodcunq; supplitium & martyriũ si opus sit propter hoc/licet tale peccatum luxurie obmittere & fragilitatẽ meã derelinq̃re nõ possim tamen heresim penitus detestor et hoc testamur q͏̃ uidimus in multis & interrogauimus & inuenimus esse uerum/ licet enim tales grauissime peccent/ueruntamen similium peccatorum grauitatẽ nunq̃ attingit de per se hereticam prauitatem de qua loquimur in presenti sicut nec species pigritie de per se nunq̃ fiet superbie species nec capra leo fieri põt/ut p̃dictum est. Et fm.b. Tho. in.2.2.q.39.grauitas peccati attenditur iuxta genus suũ seu speciem. Hec ẽt conclu.'multiplici uia corroborari põt. Tũ primo quia papa est caput totius ecclesie & nullũ habet superiorẽ in terris/ut supra satis supq; satis ꝓbatũ extitit. Tũ ẽt scd̃oquia in naturalibus cause priores agunt in posteriores & nõ ecõtra. ergo nec inferiores agere possunt in priores. Et hoc hẽt ueꝶ in oĩbus ordinatis ad inuicẽ. Tũ.4. sicut ĩ ordine nature & mobiliũ deueniẽdũ est ad unũ imobile nec est processus in infinitũ fm phm ita & in eccl'astico ordine deueniendũ est ad unũ principẽ ĩ terris in quo erit status & cõfirmatur quia nõ minus relucet potentia dei in his q̃ sunt moris seu gr̃e. Preterea nullũ est iuditium maius iuditio sedis apost. & pape/ergo a nullo põt iudicari/ꝯña nota est/añs patet ex.c.cum inferior.di.19.ꝑterea pape iuditiũ soli deo reseruatũ est.ut in.c.alioꝶ.9.q.3. Preterea a papa nõ licet appellari/ergo nõ habet superiorẽ ĩ terris ꝯña nota est/añs supra probatũ est. Cõfirmatur rursus istud sanctoꝶ patrũ & Ro.pont.auctoritatibus prima.b. Anacleti pape & mar. in.c.si papa sepe allegato/& Inno.ĩ .c.nemo.9. q.3.& Gela.papa in.c. ipsi sunt in eodem loco/& multorum aliorum quos breuitatis causa relinquo. Sed & istud ostendunt sacroꝶ Concilioꝶ diffinitionibus/ ut in diffinitione

Concilii uľis Ro.& ex diffinitione prefati sinodi in qua .b. Narcellinus papa qui turificatis ydolis mortis timore non fuit cõdemnatus ut supradictũ est/de qua in.c.nũc aũt di.zr. Idem ex Calcedoneñ. Concilio ut in.c.totum.di.zr. ꝙ con stat ẽt ex.§. nunc aũt di.17.& multoꝝ alioꝝ Conciliorũ & sinodum.&c. hanc opinionẽ tenent clarissimi sancti docto. in theo.Hugo de sancto Victore/Albertus/sanctus Tho.ĩ.4 Petrus de tarañ. Inno.quintus in quarto/dñs Petrus Vdal- ricus in sum.sua / dñs Mar. de alta uilla in quarto. dñs pe trus de paluda in sum.sua.quam facit de ptãte ecclesiastica/ mgř Aug.de Anc.in sum sua.frater Alex. de alpidio ĩ sũ.sua de eccl.ptãte/huius quidem sententie sunt omnes ferme ca noniste hostien.Io.an.gido.archidiaconus aluarus in li. de statu ecclesie.s. ꝙ papa indubitatus & uerus non potest iudi cari ab aliquo in terris nisi propter heresim proprie sumpta & de ista conclusione dicta sufficiant que contra Basiliense Concilium directe concluditur & eius sequaces seu imita- tores qui errauerunt ab utero & locuti sunt falsa contra ra- tiones & ueritatem dogmatizantes. &c.

Sed queres quid agendum sit in casu quo papa est obuolutus ĩ enormibus crimini bus totam eccle. dei notabiliter scandalizantibus.Rñdetur ꝙ talis est ut predictũ est reuerenter & caritatiue admonen- dus ibi enim ipsũ deũ quẽ solũ habet iudicẽ deprecari debe mus ut eũ cõuertat de celis quẽ a neĩe in terris posse iudica ri uoluit ꝙ sepius diuina ꝓuidentia hoc pmittit pp peccata plebiũ ut sic uertanť corda regentiũ ẜm Greg. sicut ẽt mẽ- bri malitia seu morbus nãľr inficit & pturbat cerebrũ & ca- put sicut deus pmittit malignitatẽ plebũ caput ecclesie papã in persona qñꝗ contaminari nec papa maior est petro succ. suo qui xp̃m ad clamorẽ unius simplicis ancille xp̃m nega- uit/qui fleuit & penituit & xp̃s peccatũ deleuit/nõ enim pa pa xp̃s est qui erat penitus inpeccabilis p naturã licet sit eius uicarius sit nec uicarius ep̃i est ep̃s oĩs hõ mendax & nemo sine crimine uiuit/& si diximus ꝙ pctm̃ nõ hẽmus ipsi nos seducimus & ueritas in nobis nõ est/hoc.n. spãle priuilegiũ est solius xp̃i & gľosissime uirgis matris sue q nũꝗ ueniaľr

obligatoria ut sic auferre notũ est. Sed secũdo modo potest neq3 mortaliter peccare potuerũt q habuit mater per gratiã & filius per naturã q nulli puro homini etiam per diuinam potentiã potest cõicari q sit inpeccabilis per naturã cũ oĩs talis sit uertibilis propter liberũ arbitriũ etiã ſm naturã. Et quisq3 cõsideret seipsum & accurate suã conscientiã perscrutetur ex omni parte/& eliciat primo trabẽ de oculo proprio anteq̃ uelit festucam ab alienis auferre. Et si quis sine crimine est eiiciat in alterũ primũ lapidem. Scriptũ est enim nolite iudicare & nõ iudicabimini quia deus iudiciũ sui uicarii sibi ipsi uoluit reseruari/si enim ab ipsa eccl. sua sponsa nec a Concilio uñi eiusdem pape iuditiũ penitus excludit ut ex predictis patet/q̃ graue & temerariũ & iniquũ sit in particularibus hoibus & potentatibus de ipso supremo Pont. facere iuditiũ quodcunq3 preteriit proculdubio neminẽ. Vnusquisq3 onus suum portabit coram xp̃o iudice sempiterno/q plus dilexit Petrũ peccantẽ q̃ unq̃ fecerit Iudã etiã recte uiuentẽ quia unus reprobus & alter p̃destinatus erat ad gloriam an odio uel amore quis sit dignus erga deum noli iudicare si nõ uis errare/nã xp̃s Magdalenã ex lebete fialã & ex peccatrice apl̃am fecit & Paulũ uas electionis ex persecutore fecit/quippe Petrũ quãdoq3 errantẽ permisit quẽ penituisse & fleuisse legimus sic/ si contingat quandoq3 successores eius tanq̃ hoies errare qñq3 etiam ipsos penitere speremus/qm̃ duodecim hore sunt diei/ nec ipse deus uult mortem peccatoris sed dat tempus ut conuertatur & uiuat. q si uniuersaliter oibus dictum sit id maxime in suo uicario id pietatis & misericordie numen (quia oium nostrũ curã gerit/& seruũ seruoꝝ dei dilectis se exhibet) magis habere locum pie credendũ est/ac Christus respiciẽs Petrũ in uno nutu oculoꝝ ipsum ad penitentiã prouocauit & latronẽ eum ut deum in cruce confitentem secũ in illa hora ducit ad paradisum/& clamet propheta in quacunq3 hora peccator ingemuerit uita uiuet & nõ morietur/& scandalũ quidẽ pati opus pusilloꝝ & minimoꝝ est/dicente xp̃o. Si quis scandalizauerit unũ de pusillis istis minimis .i. qui in fide pusillanimes sunt & minimi. Non enim constantiũ in illa est scandalizari nec minus conturbari de operibus alienis nã si ui-

deam prelatū meū se in foueā precipitare uelle an debeā & ipse sequi illum secū in foueā/profecto nō nisi fuerim amēs & stultus sicut iam dictū est & propterea ut ementibus pusillorum & hmōi simplitium personarū huiusmodi scandala euelantur sedes apost.& eccl. iam per uniuersum mundū suffitienter per multos p̄dicatores & doctores prouidit ne ignorantiam habeant inuincibilem ac ex iuditio temerario fiet ex tali scandalo aīam faciat homicidam. Quippe & si ex ignorantia crassa hoc accidat illis/ inputabitur eisdē qa scriptum est ignorās ignorabitur& ꝓpterea dicit deus/ ductus est populus meus in captiuitatem quia nō habuit sciētiam. Et xp̄s cū dixisset ei Petrus/ scis quia scādalizati sunt iudei/ audito hoc uerbo &c.R n̄dit/sinite eos quia ceci sunt & duces eoꝝ. Nihilominus cauere debent oēs prelati qn̄ per ea que faciunt mala non soli moriuntur/ s̄m Gre. & tu qui patiris humanā infirmitatē & curare sattagis alienā/ ꝓcurra ne tibi dicatur/ medice cura te ipsum. Et tandē ex premissis liquido patet qualiter pape uelle detrahere criminosum est/ & ipsum priuatim particulariter/cōiter/ iudicare/ aut quo uis modo aut exquisitō colore ipsum papā despicere(aut ꝙ deus auertat)eius spernere snias/letale crimē est & mortiferum. Cum neminem recognoscat in terris iudicē nec minus superiorē/ nisi in casu heresis/ꝓprisime sumpte.
¶ Sed ꝙ in transgressione uoti & per iurii possit dispēsari materialiter saltem/ hoc est. dictu quo ad transgressores & non formaliter/ sic ꝙ perpetrari p iuriū & transgredi uotū esset de se licitū/ nulla est inter doctores diuersitas (dico p papā) qui etiā s̄m multos pōt in uoto solemni castitatis dispensare. Et istud solet ab aliquibus doctoribus sic intelligi ꝙ papam .s. dispensare posse in preceptis prime tabule que magis sunt obligatoria/quia ordinantur imediatius in ipsum deum & in honorem diuinū magis tendunt& obligāt ad semper licet non pro semper/intelligunt enim istud dupliciter.Primo per ipsoꝝ p̄ceptoꝝ transgressionē. Secūdo per ipsoꝝ transgressoꝝ absolutionē/primo modo papa nō potest dispensare in preceptis dei ut ꝙ alicui liceat dei mandatum transgredi uel uotum & contra ipsa aliquid agere/ quia papa diuinam legem nō cōdidit nec potest ipsius uim

obligatoria ut sic auferre notum est. Sed secūdo modo pōt
quia absolutionē & pene taxationē transgressoꝝ precepto-
rum dei in aliquibus casibus sibi reseruat/in aliquibus uero
aliis a papa cōmittit & urgente aliqua cōi utilitate aut con-
grua ratione seu causa nedum dispensat/sed ea quando illi-
cita sunt etiam fieri/iura minime permittunt/sed qn̄ sunt ꝑ-
ficua uel dubia/tunc in ipsis cadit dispensatio. Vnde differre
uotū aut iuramenta ad tempus de Concilio usi celebrando
recte & nunc legitime distulit usq₃ ad aliquod tempus aliquibus eminentibus causis maioribus canonice & legitime
impediētibus quoꝝ cognitio iudicialis nō dependet ab ali-
quo ipso sum. Pont. inferiore/sicut & augere numerum .ꝝ.
Card. ipsius met est cognoscere & iudicare qui totius reip.
utilitatem in manu tenet/habet enim prouidere utilitati nō
solum unius hominis uel unius populi/ immo totius mun-
di & ipsius cor est in totius mundi actore .s. deo qui uertit
illud ubi uult & differre facit ꝙ uult & que ad utilitatē eccl.
sponse sue & totius numeri electoꝝ faciunt & concernunt
cōmodum xp̄ianitatis & totius mundi regimē intrinsecus
reuelat diuina ꝓuidentia & spirat principaliter que uult ob-
scura fieri aut occulta aliis qm̄ ipse solus futura contingen-
tia bona uel mala & tanq̄ certa cognoscit que occulta & in-
certa oībus hoībus facta sunt & uias per quas peruenitur ad
futurū cōmodum contingenter solus ipse deus cognoscit/
& cum fragile sit & fallax omne iuditiū humanū sepe uiam
& modū quā arbitratur & existimamus mediŏꝝ deterior
est & magis ducens ad perniciem nisi ad hoc specialiter spi
retur a deo qui etiā hoīe nō percipiente contingit. Vnde spi
ritus ubi uult spirat/& uocē eius audis & nescis unde & bo-
na gratis data que cōcernunt publicam salutē ēt a nō scien
te pronuntiātur & promulgantur/utpote de Cayfa qui mo
dum humane redemptionis iudicauit & ꝓphetauit nesciēs.
Melius est ut unus moriatur pro populo q̄ tota gens pereat
similiter Balae ꝓpheta azina locuta est & suscitauit spm̄ da-
nielis deus in condemnatione Susanne innocentis quā oēs
credebant & existimabant illam fuisse recte iudicatā ut lapi
daretur: Vnde abscondit deus multa a sapientibus & reue-
lat illa paruulis & dona hmōi seu gratie sicut & ꝓphetie

dona gratis & non gratū facientia existunt/& legimus sepe paganos infidelesq; principes multa egregia bona & preclara gesta ex suo gñe laudabilia fecisse fortitudinis & iustitie Rursus cōstat q̄ sicut cum aliis potest dispēsare super hmōi transgressionibus uotoꝝ & iuramentoꝝ & aliis quibuscūq; criminibus ēt oēs penitentes cum ipsis dispensare & plenariam oium peccatoꝝ suoꝝ concedere & per suos confessores ydoneos ut quotidie fit ab illis absolui posse declarat & clauso inferno eisdem portas paradisi reserat. Cur de eodem thesauro ecclesie cuius & clauiger & thesaurarius est supremus sibi ipsi prouidere nequeat? per suum ydoneū cōfessorem sicut ab hmōi criminibus & aliis grauioribus absolui possit & ualeat & se penitentem absolutum recte credat & existimet/debeat quoq; existimari & reputari absolutum ab oibus? preterit proculdubio neminē qui& de ptāte clauium & de sacramento penitentie recte& catholice sentit. Et dato q̄ aliquis papa offendisset in istis qui & non offendisse potuit ex causis predictis/immo talis causa occurrere potuisset q̄ cōplendo uota & iuramentū plus demeruisset apud deū quā aliquibus hoibus complacuisset fortassis/sicut herodes male inique fecit iuramentū in decollatione .b. Io. bap. ob cōplacentiam aliquoꝝ cōpleuisse quare cōcludūt doctores & merito nullū uotū aut iuramentū illicitū esse complendū & q̄ de se ēt uidetur esse licitum & complendū de per accidens & rōe alicuius cause seu tpis foret illicitū / & ut si iuro & polliceor predicare uerbū dei quod est opus heroycū & ualde meritoriū de se uerū & hora & tpibus accurēte necessitate baptizandi uel subueniendi parētibus extremā necessitatem patientibus aut etiā famē potius; in hoc casu & pro isto tpe predicando offenderē q̄ si iuramentū hmōi aut uotum eē executus. Istud manifestū est/ quia maius bonū de se sepe rōe tpis efficitur minus bonū & econuerso ut unus panis tpe extreme famis plus prodent uni q̄ mille duca. auri si haberet/& si dicatur rationes nostras concludere solū in foro conscientie & nō contentioso. Rñdeo q̄ uerū est principaliter sed minus principaliter seu de peraccidens/concludunt ēt quo ad omne iuditiū q̄a occulta sunt diuinitus pape inspirata in eo casu/& in foro cōtētioso neminē in terris

papa superiorē recognoscit/ut plane ex supradictis p3 qūare inanis est opinio & friuola illoꝝ qui redarguere grauiter nitūtur satagunt aliquem sum.Pont. pro hmōi transgressionibus & ꝙ fortius est ideo ēt depositione dignū arbitrant/ uel totā propterea reformari ecclesiā in capite & in mēbris predicent illius spiritus sancti eulogii īmemores omne cor merens & omne caput languidū/& rursus omnis hō mēdax & defectibilis per naturā/nec ꝯrium in eo posset deus facere ut predictum est/quippe si princeps erret in aliquo ut homo & non pudeat corā deo penitere quiab alio punire in terris nō potest & habeat q̄ sūt ad recte principandū & bonū zelū & uehementē erga iustitie & pacis ministeriū opus & affectionem qui ad cōe bonū hmōi pro totius xpianitatis augmento & robur & ab hoībus & ab ipso deo principaliter & immediate noscit fore & esse creatus & institutus / nō ppea principandi deserit dignitatem/nec minus de per se offendit illam quia principalia & maiora exequitur que tali offitio & dignitati sunt principaliter adnexa/exempla uero bonorum operū bona sunt/ non tamen essentiā officii intrinsecus attingunt/nec ad illud exequendū seu possidendum sunt de necessitate requisita/sed potius de per accidens & debere esse existunt/nec obstat si aliquis Ro.Pont. iuuerit añ uel post adeptionem papatus/est enim eadē species quo ad eēntiam peccati/licet gradus dignitatis alteretur/ manet tñ eadem persona subiectūq3 & obiectū quo ad bonitatem uel malitiam cuiuslibet actus moralis manifestum est & hec de ista parte conclusionis dicta sufficiant maiore dicturi in correlario sequenti.

¶ Quod pape est decidere dicēssionem si que in materia fidei altercatio seu cōtentio in Concilio uniuersali contingerit.

Huic vltime parti huius conclusionis sub distinctione sicut.d.Card.de turre cre. in sua sum.eccl. ptāte procedendum esse censemus qm̄ dissensio seu discordia inter patres Concilii & papam in materia fidei aut est materia illa iam diffinita prius per apost.sedem quam patres Concilii aut uellent refutare aut imutare & in

tali casu & nō alias procedit pricipaliter nostra cōclusio que patet per beatū Hier. in.c.hec ē fides.24.q.1. & in hoc sensu uidetur intelligenda glo.super.c quodcūq; que ita dixit argumentum quod sentētia totius eccl. preferenda est romane si in aliquo sibi cōtradicant argumentum.93.di.legimus sed contrarium credo argumentū hec est fides .24. q.1. nisi erraret Ro.eccl. ꝙ non credo posse fieri quia deus non permitteret argumentū infra eadē recta.&.c. pudenda.Itē glo. super .c. nemo .9.q.3. sic dicit ar. ꝙ Concilium non potest papam iudicare ut extra de elect.c.significasti.Vnde si totus mundus sentiret cōtra papam uidetur ꝙ sententie pape standum esset ut.24.q.1.hec est fides.hec glo.

¶ Secundo possumus loqui ꝙ predicta materia fidei non dum fuit diffinita sed ueniret in Cōcilio diffinienda ad obuiandum alicui noue heresi uel als/tunc in tali casu regulariter magis standum fore puto inditio patrū de Concilio q̄ iuditio Ro.Pont. ꝙ uidetur emanari ex glo.c.anastasius.d. .19.que ita habet papa tenetur requirere Conciliū epoꝝ ubi de fide agitur/ & tūc sinodus maior est papa sm quid .s. maioritate discretiui iuditii & salubrioris/quia ubi multa Concilia ibi salus.Nā ut Ber. dicit que maior superbia q̄ ꝙ unus homo toti congregationi iuditium suū preferat tanq̄ ipse solus habeat spm dei propter ꝙ archidiaconus approbans glo. prefati capituli Anastasius dicit periculosum esset fidem nostrā cōmitere arbitrio unius hois & nō modo papa uniuersali Concilio sed etiam unicuiq; qui melius sentiret deberet credere plusq̄ sibi & maxime quia in Conciliis huiusmodi solent esse doctores & magistri in sacra Theologia qn̄q; etiam superioribus peritiores etqui diutius studuerunt in sacra scriptura & ea que fidei sunt facilius a similibus speculantur dicernuntur & definiuntur ubi sunt diffinienda ut predictū est in iam diffinita uero per ipsos doctores theologos sm eorūdē decreta multa possunt canoniste quare laudabile est Ro.Pont multos habere theologos qui altissima fidei & sacramentoꝝ mysteria altius ceteris suo loco & tpe recognoscere possint/sicut exēplū habemus de beato petro qui licet esset supremus pont.& papa ac princeps apostolorum per saluatorem mundi immediate cōstitutus paulo tñ

apostolo & doctore theologo resistendi sibi suis ratiōibus adquieuit de quo pulchre Cyprianus in quadam epistola ita loquitur/nam nec Petrus quem primū dn̄s elegit & sup quem edificauit ecclesiam suā secū paulus de circūcisione postmodū diceptasset nec uindicauit sibi aliquid insolenter aut aroganter assumpsit nec dicere se primatū tenere & obtemperari a nouellis & posteris sibi potius oportere nec despexit paulum ꝙ ecclesie primus persecutor fuisset sed Concilium ueritatis admisit & rationi legitime quam Paulus uendicat facile concessit documentum nobis & concordie tribueñ ut nō pertinaciter nostrū amemus sique aliquem a fratribus & collegiis nostris utiliter & salubriter suggeruntur si sint uera & legitima ista potius q̄ nostra dicamus/ diximus aūt notanter regulariter quia qn̄q; unus homo & maxime ipse papa multiplici respectu in aliqua materia melius sentiret ceteris omnibus & sicut f'm cōem opinioēs sanctoꝝ in sola uirgine gloriosa tpe passionis fidem & totam ecclesiasticam permansisse certe perhibetur omnnibus apost. a xp̄o sicut & corpe sic & mente deuiantibus & diue uirgini dictū est a xp̄o pastiēte mulr ecce filius tuus sic & petro cui cōmisit totam ecclesiā & omnes oues/dixit ueritas ipsa incarnata & infallibilis pro te orabo petre/ut non deficiat fides tua / nedum xp̄s hoc uidebat sed etiam te oraturū pro hmōi cōstantia fidei in Petro dicebat & iterū dixit eidem. Tu es petrus & super hāc petrā edificabo ecclesiā meā. Vnde sicut ad Petrū sic & ad successores istud uerbum transiens facit quemlibet papam certum & indubitatum totius ecclesie fundamentū super totum ecclesie edifitium construitur & fundatur. Vnde pie credendum est quod in papa fidei firmitas & integritas dubiis aliquibus etiam emergentibus iu ipsa congregatione Concilii ex speciali dei auxilio interdum maior persistat pro qua congregatione sicut singulariter pro beato Petro ut non deficeret in fide nullibi Christum orasse legimus istud quidem si contigerit quandoq; regulariter uero congergationi canonice congregate in definiendis & non iam definitis in materia quacunq; fidem tangente stādum fore censemus. Et hec de tota hac conclusione principali dicta sufficiant.

¶ Sequitur primũ Correl. eiusdem.5.Conclu .s. ꝙ non tm̄ electores sanctitatẽ persone q̄tum sapientiam seu puidentiã qn̄qȝ respicere debẽt.

Sed contra istud Corre. arguitur sic primo/ quia papa debet conformare se diuine uoluntati in gubernando totam Christianitatẽ/sed homo qui est uite sanctioris facilius conformatur diuine uoluntati q̄ alius qui non est ita bonus/igitur semper papa uenit eligendus qui est uite sanctioris. Maior huiuȝ rationis est nota/& patet per illud uerbum Christi qui non facit uoluntatẽ eius qui misit me patris non est me dignus. maior probatur per illud profete in personam dei non adesit ad te cor prauum. Super quo dicit Aug.ꝙ cor prauum & pistortum habet qui non uult quod deus uult. Et confirmatur/quia deus abscondit illa sapientibus & reuelat ea paruulis cum uoluntas diuina occulta sit. ¶ Secundo arguitur sic scriptum est in maliuolam anima non introiuit sapientia/ ergo homo melioris uite in papam eligendus est. ¶ Tertio sicut est eligendus aliquis in summũ Pontificem sic debet eligi simpliciter summe bonus. hoc dictat ratio ipsa naturalis / sed qui est sanctioris & melioris uite simpliciter est sũmus & melior eẽ nidetur q̄ ille qui est deterioris uite/ergo semper ille qui est sanctioris uite p̄ferendus est sapientiori & prudentiori. Cõfirmatur quia esse bonus f̄m affectũ & effectũ.s.uoluntatẽ & opus uidet̄ eẽ sũme & simpl̄r bonus. ¶ Quarto arguit̄ p̄lati quicũqȝ dn̄t esse bn̄ exẽplares qn̄ ꝓ ea q̄ faciunt nõ soli moriuntur sed multos ad mortẽ secũ traunt male uiuẽdo/ergo a fortiori papa debet eligi q sit instar & exẽplar bonũ oium alioꝝ quia est p̄latus p̄latoꝝ.ꝯn̄a pȝ p locũ a fortiori & an̄s est.b.Greg.in mora. & scriptũ sit in euan. Si quis scandalizauerit unũ de pusillis istis minimis expedit illi ut mola azinaria alliget̄ in collo ipsius & demergat̄ in mari. Cõfirmat̄ qa retraet̄ sit & male uite placere multos scãdalizat & a ueritate & a uirtute deuios facit. ¶ Quito arguit̄ sic/qlibet elector dẽt se cõformare iuditio recte rõis in eligendo/sed recta rõ magis dicte meliorẽ esse magis eligendũ/ergo q est sc̄tioris & melioris uite sapiẽtiori & prudẽtiori p̄ferẽd⁹ ẽ/ maior pr

qui secus agens peccat/minor etiam probaẗ quia maius bo num magis eligendum est q̄ minus bonū / quia maius mi- nori bono preferendum est.

¶ In contrariū est ꝙ scribitur extra de elec.c. ne pro defe- ctu &.c.dudū eo. ti.& fermé per totū/satis est enim ꝙ in ele cto nullū cōperiatur canonicū impedimentū & eligere suf- ficientem & ydoneū quia Cenones nō plus dicunt/ & ideo conformando se ipsis non agunt contra rectā conscientiā eligentes cū canonū statuta ab oībus custodiri debeant & nemo ex suo censu sed ſm eoꝝ auctoritatē procedere debet maxime ubi hoc expressum habent extra de consti.c.1.& ca- non quedam rectitudo sit ex sacris Conciliis emanata. Vñ pro sufficienti teneo illum cui nihil deficit de necessario re- quisitis pro illius officii executione ad quod prouenit per electionem nec ad aliud tenetur respicere elector/sicut quā- do pacto & conditione apposita inter aliquem seruū & do minum quorū pro seruitute unius anni teneatur & dare au reos decem & in fine anni hoc facit talis sufficienter soluit & de condigno & sufficienter solutus est ydoneus seruus/si uero dñs plus dare uelit quia ualde bene seruiuit istud est de bene esse& de congruo nō tamē ad istud tenetur/ sic in ꝑposito si aliquis cōperiatur qui est ualde bonus & doctus & alius sapiens & prudens fuerit/sed non eque bonus non tamen cum equa facilitate primus eligi potest sicut secūdus tunc eligendo secundū nō peccat elector nec ad primū eli- gendum magis obligatur & facit sufficientē actū & sufficiē ter iuxta instit.Canonum eligit ceteris tamen paribus do- ctior semper & eligendus & propinquior ēt & magis ami- cus & ubi cum pari & equa facilitate qui est melioris uite & nō incipiēs nec notabiliter inexpertus aut in predictis puto ꝙ esset personaꝝ exceptio si secus fieret. Idemqꝫ censeo esse dicendum de notabiliter doctiore/& istud erit si aliquis de collegio .ꝑꝝ. Card. sicut cōitet fit eligaẗ secus esset si fieret electio de aliquo extra collegiū/tunc ad magis sanctū & ma gis doctum & recte uiuentē & ceteris paribus semper ad do ctiorem declinare debent electores ni aliud impediret cano nicum impedimentū & cum equa facilitate melior haberi posset.unde opera nostra quedam dependent ex ꝑcepto dei

uel ecclesie/quedam uero/ex Cōcilio ex pcepto ecclesie seu ex insti. sacraꝝ Canonū satis est eligere ydoneū & sufficien tem & hoc obmittendo electores qui scienter insufficientē & non ydoneū eligunt grauiter peccant quia contra cano num statuta & contra rectū iuditiū rationis & ecclesie prece ptum agunt/si tamen eligerent meliorē & doctiorē melius facerēt & magis mererenť apud deū/nō tñ ad istud ex prece pto tenentur/sicut quis intrando religionē aut obseruando continentiam & uirginitatem melius faceret quia opus ero gationis facit non tñ ad hoc ex precepto tenetur quis/ quia tunc omnes non religiosi non u rgines & nō continentes essent in statu damnationis ꝙ esset absurdum profiteri. Vñ Apost.1.ad Cor.7.dicit de uirginibus aūt preceptū dñi non habeo Conciliū aūt Do.& .2. ad Corinth.8.ait/ non tñ im perans dico facta ex alioꝝ sollicitudine uestrū bonū inge nium comprobans. Vnde opera ex Concilio licet sint ma gis meritoria quia super erogationis sunt non tamen sunt ex precepto obligatoria nisi de peraccidens.s.emissa profes sione uel uoto iuxta illud/uouete & reddite uota uestra deo unū est ex Concilio aliud ex precepto .s. reddere deo uotū per emissionem. Habere ergo bonū sufficientē & ydoneum prelatum est ne cecitatis & precepti habere meliorem & do ctiorem & est Concilii & utilitatis.

¶ Et ad argumenta ad primū dicendū/ꝙ non est certū an uelit dñs sanctiorē eligēdū qñquidem elegerit Dauid/ qui fuit adulter & homicida licet postea fuerit& est sanctus qui regit israel similiter uoluit regem Salomonē qui ydolatra uit.b. Petrum qui ad clamorē ancille xp̄m negauit uñ uult ipsum eligendum forte potius qui licet non sit melioris ui te habet homo illa que sunt magis reqsita ad bene & recte gubernandum & faciunt magis pro augmento rei publice & pacis nec sequitur si deus uult sanctiorem & meliorē ma gis eligi ꝙ propter hoc istud teneatur uile ex precepto elige re/nam deus uult magis aliquem religiosum ex Concilio & tamen non intrando religionē non peccat nisi aliqua si gna talis uoluntatis diuinitus & singulariter emissa propter hoc uidissent seu apparuissent super eligendum sicut factū legimus in multis sanctis uiris & sic foret pctm̄ eligere aliū

q ipse deus specialiter eligit & uoluit per hunc modũ specia liter eligendã ex uolũtate bñe placiti/preterea potest dici q lex diuina & potissimũ signũ diuine uoluntatis in qua legimus qñq peccatores dum promouisse ad regimẽ tenemur nos conformare uoluntati diuine intelligendũ est respectu eorum que sunt ex precepto/non aũt respectu eorum que sunt ex Concilio ut in proposito. ¶ Ad secundũ dicendũ q illa auctoritas loquitur de sapiẽtia prout est unũ de septem donis .ss. per quam plene xp̄m intelligimus & seruimus illi in caritate que esse non potest cum malitia in anima. Vel potest dici q loquitur de maliuolẽtia animorum hereticorum infideliũ qui non credunt in xp̄m nec uolunt illum siue legem diuinam nullo modo colũt immo faciunt multa blasfemãtes illam/& manifestum est q tales quacunq sapientia pollerent &prudentia nequaq̃ sunt eligendi uel aliter q nõ introiuit sapientia que facit ad caritatem non que facit ad regiminis ueritatem. ¶ Ad tertiũ negat̃ assumptũ quia nũq̃ est inuenire perfectũ & solus deus est talis summus& simpliciter bonus.& oĩs purus homo mendax & uertibilis per naturam humanam & fragilem.Vnde saluator dixit/ quis putas est fidelis seruus & prudens quẽ constituit dñs super familiam suam ? quasi dicat nullus in tali gradu perfectionis cõperiretur & rursum per profetã omne caput languidũ & omne cor merẽs. Et ad probationẽ dicit̃ q ꝯm affectũ neq effectũ nullus sic profici potest in uia nec tantũ bonus aut sanctus quin sanatior fieri possit/quia deus ipse potest capacitatem etiam ipsius affectus & effectus seu uolũtatis & operis magis ac magis augere & dilatare. Pro quo est sciendũ q quemadmodũ artes mechanice sic ordinate sunt& distincte ꝯm speciem ut quelibet ipsarum habet suum finem &materiam determinatam circa quam uersatur/simpliciter & liberales sua obiecta diuersa sicut q obiectũ/unius sic ab una cõsideratur q ad aliam non expectat ab ipsis quoq obiectis& materiis recipiant suam specificam diuersitatem exemplum primi ut fabrilis non uersatur circa frenificatoriã nec pictura circa domificatoriã & sic de aliis/& est unus erit expertissimus & aptissimus ad pugnandum qui ad fabricandum & artem fabrilem exercendum est penitus inabilis & inexper-

tus/ita in proposito aliquis erit ad regimen animarum ita bonus q non esset pro religione aut arctiori sanctitate ydoneus & ecōtra sicut sanctus simplex & deuotus qui nullatenus esset pro regimine & cura alicuius magne cōitatis ydoneus quia sicut artes intra se & scientie etiā distinguuntur / sic & sanctimonia & religionis uirtus seu sanctitas a prudentia & sapientia astutia & industria distinguntur.& sicut una ars sine alia esse pōt in aliquo/sic uirtus regiminis uigebit ī uno q nullo modo erit in altero.sic de secundo dicendū/aliquis enim erit methaphisicus qui nō erit canonista aut medicus & aliquis est logicus qui nō erit physicus/quare ista consequentia non ualet/iste est bonus faber ergo bonus miles/ nec econtra.Sic in proposito nō sequitur/iste est sanctus & melioris uite ergo ad regendū melior & magis ydoneus/ qm̄ specialis uirtus & ars artiū est regimen animarum/nā non uidetur q beatus Franciscus uel diuus Anto. heremita fuissent ita ydonei ad principandū & gubernandū aliquē principatum seu aliquā magnā cōitatem sicut fuit Dauit/ Salamon aut Carolus magnus siue sanctus Ludo. aut alii strenui Imperatores & Ro. Pont. quos nō tm̄ simplices & sanctos quantū sagaces prudentes & fortes in regimine hmōi esse oportet/qui ad mortē usq pro loco& tpe decertare possent audatius.pro augmento reipub.& ecclesiastica libertate/strenuus enim Petrus apost. princeps & non Ioannes uirgo euangelista & multū priuilegiatus/instante hora captionis xp̄i clamauit ad ip̄m/si oportuerit me mori tecū nō te negabo & ipsum solū legimus euaginasse gladiū & uulnerasse Malchū/ac citius arma detulisse/que oibus a xp̄o erant tunc iussa deferri dicente/qui nō habet gladiū uendat tunicā suā & emat/sic in proposito aut eminente bello aut armorum necessitate pro manutentione ecclesiastice libertatis & fidei defensione & augmento/ac ut predictū est absq simonie labe uendendo tunicā .i. ecclesiastica beneficia/his occurrētibus causis & omniū fideliū animarum magnis eminentibus periculis potest utiq ad arma ēt uelut alter Petrus pro Christo licite confugere & ferreis quoq gladiis hostem superare & deuincere/decet igitur Ro Pont.esse fortem & strenuum ut horribilia mortis pericula aggrediat q nō facerēt q sctitate

Q.

minoris existunt si utrunq; tamen equa facilitate haberi pôt melius agunt & ad istud magis tenentur electores/ut supra dictum est /&dicta animi cõstantia & extrenuitas quia secularis ptás multũ iam eleuata est & ꝓsperata ne superet ecclesiam pro cuius augmento potius &conseruatione a deo noscitur esse instituta ut ex superioribus est menifestũ. Et super illo uerbo Ezechielis.13.hec dicit dñs de prophetis incipientibus non ascendistis ex aduerso nec posuistis uos ut murũ pro domo israel ut staretis in prelio in die domini per domum israel intelligitur ecclesia/ per prophetas uero papa & collegiũ Card. & prelatoꝶ eiusdem. Vnde dixit Greg in pastorali ꝙ ex aduerso quippe ascendere est pro defensione ueri'atis libera uoce huius mundi potestatibus contraire. Et ut uulgo ita'ico dicitur & bene. A pede de lupi denti de cani. Progreditur Iulius.ii.Pont.Max. aduersus hostes Ro. eccl. ad alligandos reges eoꝶ in cõpedibus& nobiles eoꝶ in manicia ferreis/qui exurgunt aduersus deum & aduersus xp̄m eius/ne magis superbientibus dñis tpalibus totá ipam eccl. eiusdem auferentibus libertaté perturbent opprimant & inuadant/& totũ xp̄i ouile hincinde dispergát. ꝙ proh dolor hoc nostro tpe flendo ocularitet uidimus. Vnde tota Ligobardia opulẽtissimũ perhibet testimoniũ ac catholici Regis hispanie superueniens presidũi semper in fauoré sacrosancte Ro.eccl(ut uerum eiusdé filium decet)opus ipse exercuit & exercet procul dubio prope diuinũ & omnes qui pro Ro. ecclesia uiriliter preliarunt& eoꝶ pectora semper feruent ad uersus eos q scysma & bella uolunt/ Sicq; ut magis p edicte uirtutes cũ animi constantia q̃ uite simplicitas & sanctimonia qin plus requirátur in Ro.Pont.preterit neminé. Ná multotiens per horrentia bella & ferrum legimus in sacro canone impioꝶ ceruices & nõnullor ũrebelliũ pectora cũ maxima sãguinis effusioé /utiq; deũcõtriuisse/quia exurgebant aduersus filios israel & prophetas eoꝶ/ nuuc aũt ꝓpheticum illud.ps.2.adimpleri uidemus.s. Astiterunt reges terre & principes couuenerunt in unũ aduersus dñm & aduersus xp̄m eius sed qui habitat in celis irridebit eos & dñs subsanabit eos tunc loquetur ad eos in ira sua & in furore suo cõturbabit eos/ & pater filio ait & eiusdem uicario Ro. Pont.

postula a me & dabo tibi gentes hereditatē.i. hispanorum fortitudinem & auctoritatē quam papa Iulius uerus xp̄s domini petit a deo & per regem xp̄ianissimū & catholicū hispanorum data est ei gentiū hereditas & ī magna copia/ dedit enim deus iu possessionē tuā terminos terre/sed tu pater beatissime Iuli Pont.max.ut uaticinium istud dauiticū integre cōpleatur reges eos in uirga ferea & tanq̄ uas figuli confringes eos & quanta fecit deus pro locūtenente Iulii pape. ii. Et nūc reges intelligite erudimini qui iudicatis terram & seruite dn̄o pape ī timore & exultate ei cū tremore & apprehendite disciplinam .i. sanā apostolice & Ro.eccl. fidē atq̄ doctrinam/extra quā nulla salus existit ne q̄n irascatur dn̄s & pereatis de uia iusta/sepe enim legimus ī libris regū multos per principes & quasi infinitos deum interemisse hoīes propter blasfemiā in ipsum & magna in lege scripture propterea ostendisse miracula. Vnde strenuū rigidū atq̄ ferocē papā esse necesse est ut superbiā et rabiē principū tpaliū qui exurgunt aduersus eum & ecclesiā ualeat superare/ nā & xp̄s ut eiceret ementes & uendentes de templo q̄ ecclesiā significabat cū flagello uiolenter egessit/& Petrū quoq̄ ut preferetur gladios tulisse & portasse iussit/quē successores pro tpe saltem quo Christi collata pape ptās ligatur siue deprimitur aut Christus in terris concutitur potius/imitari debent Petri successores in fortitudine & constantia animi predecessorem eorundem uiriliter atq̄ sectari quod & in Ro.Pont.Iulio papa .2. & factum & explicatum uidimus /q̄n assumpto crucis uexillo& eo preuio/fortes exercitus imperterite & feruenti aīo personaliter agressus est spirituali & tpli gladiis euaginatis uel ut alter Petrus intra milites concutientes xp̄m sese congessit ac cum Petri manu potenti & brochio dei excelso Romanū Imperiū & prime sedis insupabile magisterium mirū immodū extolendo & cū catholica militia/ patria propria liberata/ suscepit utiq̄ de hoste triumphum. Ac deo dante sedes apost. in perpetuū coronata triumphat cum scriptum sit regnauit dn̄s precinctus fortitudine cū decore uirtutū cuius sedes parata est ineternum & rursus deus dicat suo locūtenenti quem constituit principē uniuersorū & regem regum/ per prophetā. Accingere gladio tuo super

femur tuũ potentissime. Specie tua & pulchritudine tua intende prospere procede & regna. Et rursus eodem psalmo Sedes tua deus in seclũ seculi & populi sub te cadent in corda inimicoꝝ regis. Regnabit igitur in perpetuũ & deus nõ faciet uerbum suũ irritũ. ℂ Ad quartũ negatur consequentia/quia in preclarissimis gestis/bonoꝝ exẽploꝝ gesta clarius prespicimus/sicut sunt ista magis q̃ in alia uia simplicitatis & sanctimonie/quam si simplices nõ respiciunt in prelatis/stupent & scandalizantur/& si ppea deuiant aut cadãt in uia uirtutis & in obseruantia diuinoꝝ preceptoꝝ & ecclesie pusilli sũt & parui animi. Sinite eos dixit xp̃s Petro quia ceci sunt & duces eoꝝ & ue mundo ab scandalis/xp̃s aũt loquebatur de scandalo passiuo ꝙ assumebant iudei/iniuste/tamen & inique contra xp̃m & ueritatẽ infallibilem. Bona tamen uite exempla/magis cũ premissis iuuant & prosunt.

ℂ Ad quintũ dicitur ꝙ recta rõ magis dictat pruden:ẽ & sapientem/cautum/fortem/robustũ/rigidũq; & constantẽ fore eligendũ quã solũmodo sanctũ/nam id dictat quod ad rectitudinem iustitie & pacis ac libertatis ecclesiastice magis pro tp̃e prodest. Et hoc bonũ/quia cõius/ & ideo magis eligendum q̃ priuatũ quod facit priuata & singularis persone sanctitas. Et ideo uita actiua & contemplatiua simul quam obseruant mendicantes/melior est contemplatiua solũ. Si enim Iulius Pont. Max. contẽplationi & sanctimonie solũ uacasset & is fuisset simpliciter intentus profecto nec hostes superasset nec cõciliabulũ iam inceptũ dissoluisset/ut nuper fecit scysma atq; damnatũ cũ eiusdem fautoribus eneruare & estinguere possit & eneruare gloriosa & mirabili cũ animi fortitudine satagit atq; contendit. Ex quibus sequitur ꝙ papa potius fortis & robustus ac prouidus q̃ sanctus & animo debilis eligẽdus uenit aliqñ/& hec de isto Correl. dicta sufficiant.

ℂ Sequitur secundũ Correl. quinte conclu. ꝙ theologus in electiõe ceteris paribus p̃ferendus uenit.

Et uidetur primo ꝙ iurista theologo p̃ferẽdus sit de Rethoricis & poetis solũ hic nulla fit mentio. Arguitur sic. In electiõe Pont. Max. qm̃ dictũ est

Moysi applica tibi Aaron fratrē tuū Exodi.28.& Greg.dicit ꝙ qui ad summū sacerdotium assumuntur tanto amore & studio debent eligi & iustitie adherere ut germana uideantur cognatione coniungi/ergo.&c. Secūdo papa potissime eligitur adiurgia & lites que sunt in mundo extinguendum. &c. ut extra de electióibus rex pacificus/ergo iurista cui hoc propriū est magis est eligendus. Tertio arguitur sic/illi q referunt causarum & litium & huiusmodi qualitates qui retferendarii uulgo nūcupantur per supplica. exponeñ petentium & oratoꝝ uoluntates nō nisi p terminos iuris cōiter p cedunt petūtq; & querūt a papa hoc fieri ergo ipe p eosdem quoq; terminos debet rñdere & cōcedere uel negare ꝑposita sibi subditoꝝ suoꝝ uota & desideria ergo iuristā plus q̄ theol. eligere cōuenit in papā. Quarto sup illud propheticum canes sunt nō uolentes latrare dicit Aug. ꝙ baculo & manu arcēdi sūt lupi.s.iustitie aduersarii/sed istud est ꝑcipue iuristaꝝ/ergo iuristā potius q̄ theol.debet eligere collegiū. Quinto regnū a regno trāsferetur pp iniustitias & iniurias & cōtumelias & diuersos dolos &c. sed papa debet eē doctus & exptissimus inter oīa ista/ergo iuristā in papā debet eligere collegiū potius q̄ theologū.In cōtrariū est ꝙ scribit̃ 36.di. ꝙ ad sūmū sacerdotiū nō aspiret qui diuinis stipēdis & disciplinis nō est eruditus & .b.Hier.fortiter reprehendit clericos & ꝑlatos eccl.qui potius ī manibus portāt codices ipatoꝝ q̄ euangelistaꝝ & sacre scripture.Pro quo sciendū ē ꝙ sicut theo.est suꝑma & priceps/& monarcha oīum aliaꝝ scientiarū & ꝑfuisse pro salute animaꝝ & exaltatione fidei& eccl specialiter ordinata& imediateq; ab ipsis articulis fidei orta diuinitus & nō humanitus ab ipsa sapiētia infallibili& eterna q̄ est deus mortalibus reuelata.Dignū est ēt & iustissimū ut ecclesia que in fide fundata est/& de potioribus articulis fidei est credere in unā sanctā & apost.eccl.professor & expertus in theo. primatū teneat ac in eccl.monarcha cōstituatur & fit architector iurista q̄ in electione ad papatū preponatur in quo cōstitutus sciam sui principis seu ꝑdecess.b. Petri imitari debet qui solum in theo.& euangelica doctrina p xꝑm dignoscit̃ esse eruditus ut romanis Pont. & aliis ecclesie prelatis speciale & singulare preberet exemplum

Vnde añascẽsũ ad celũ saluator mundi suis discipulis dixit/ euntes in mundum uniuersum predicate euangelium omni creature & ut ad scientiã & predicationẽ de fide principal̃r declinarent subiungit qui crediderit & baptizatus fuerit sal uus erit/qui uero nõ crediderit condemnabitur/nõ enim di xit iudicate sed exercitiũ iudicandi relinquit ipsis pro noui ssima die quando dixit xp̃s eisdem cũ sederit filius hominis in sede maiestatis sue sedebitis & uos/iudicantes.xii. tribus israel/& ex theo. confugit sonus de quo loquitur propheta. In omnẽ terrã exiuit sonus eoꝝ & in fines orbis terre uerba eorũ/& nõ est sonus strepitus figurare & tele iuditialis/ & si inferatur ergo iuriũ & legũ exercitia supflua sunt absit imo sunt pro iustitie ministerio & pro conseruatione ualde ne- cessaria sicut pro arte militandi pro augmento reipub. & pa ce fabrili indiget & tamen fabrilis uel faber respectu hmõi infima est & contẽptibilis & sicut aromatarius in cõparatio ne medici manifestũ est enĩ huius exercitatiões.s.strepitus & talem iudicii contextationem ad Ro.Pont.nõ pertinere decidere & diffinire sic in pticulari/ sed minoribus ecclesia hmõi executiones cõmittit/licet in uniuersali in qnadã ge- nera lipreeminentia ardua qñq; diffiniat aut decernat que ẽt bonus theologus cũ illa sint iusta aut iniusta non ignorat agnoscit enim quid conforme legi diuine sit & tunc talis le gem hab̃re uigorẽ aut quid difforme & contrariũ & tunc legem talem aut consuetudinem nullũ habere ualorem. Vn de dicit Aug.ꝙ lex ut mihi uidet̃ dicenda non est/quicquid enim ueritatis & iustitie est in oĩbus scientiis & in sacra scri ptura perfectius inuenitur/ quicquid enim noxiũ & falsum est in ea damnatur ſm eundem / nã ipsa sapientie theo.dese met ipsa loquitur & clamat proue.s.per me reges regnant & legum conditores iusta decernunt/ergo iusta decernere & saltem in ecclesia regnare sapientis theologi est/ tenet ꝯña per locũ ad irrefragibili sacre scripture auctoritate & alibi esse aurũ arenã esse exiguã in cõparatione illius attestatur. Sed ꝙ sit suprema & monarcha oium aliaꝝ scientiaꝝ ꝙ est assumptũ nostrũ ꝓbat diuus doct.noster Angelicus.b.Tho. in prima parte nã legalis & canonistalis facultas & oẽs alie scientie dicuntur ancille ipsius & solũ adminiculatiue iuxta

illud prouet.6.misit ancillas suas uocare ad artem.Ista nāq scientia qñquidem quantū ad aliquid pratica/quia de uirtutibus theologicis &moralibus ducētibus ad deū &de oībus mūdi opibus/nā theologus cōciderat de deo uel q̄ dei sunt aut ducūt in ipsum tota est sermo diuinus ideo dicitur theologia a thios grece ꝙ idem ꝙ deus latine & logos sermo quasi sermo diuinus seu de deo/& quātū ad utrunq̧ omnes alias transcendit tam praticas q̄ speculatiuas manifestū est ex sufficienti diuisione& ratione/nā speculatiuaꝝ scientiaꝝ una altera dignior dicitur tum pp fortitudiuē tū propter dignitatem materie & quantū ad utruuq̧ hec scientia omnes alias speculatiuas scientias excedit quantū ad primū quia alie scientie certitudinē sumunt a lumine natnralis rationis humane que potest errare/hec aūt scientia ex lumine diuine sapientie que decipi non potest ſm dignitatē & materiā quia ista scientia est principaliter de his que ratonis humane altitudinem transcendunt & non contra sed sunt sup illam omnes alie scientie considerant ea que rationi subdūtur/praticaꝝ uero scientiaꝝ illa dignior est que ad ulteriorem finem non ordinatur/finis autem huius doctrine inq̄tū est pratica est beatitudo eterna ad quā sicut ad ultimū finem ordinatur omnes alios fines scientiaꝝ praticaꝝ excedens. Vnde manifestum est ſm oēm modū eam esse ceteris digniorem.hec.b.Tho.Vnde sequitur ꝙ digniorē locū debet habere ille qui est professus in ea & expertus q̄ alius quicūq̧ in aliis scientiis quantūcunq̧ expertus/sed fortassis dubitando dices hec sciētia recipit dubitationē cum procedat ex articulis fidei alia uero scientia ut phisica & mathematica nō recipiunt dubitationē cū eaꝝ principia sint euidentissima/ergo uidetur ꝙ ista scientia nō sit dignior.secundo/ hec recipit principiū ab aliis ergo uidetur ꝙ sit inferior. Ad primū dicendū ꝙ non inconuenit id quod est certius ſm naturam esse quoad nos minus scertnm hoc ꝓuenit ex debilitate intellectus nostri qui se habet ad manifestissima nature sicut noctue ad ipsū solē talia enim principia in se & quo ad comprehensores sun t clara & euidentiora ceteris principiis quarumcunq̧ scientiaꝝ/nec hec ratio ēt militaret pro iuristis q̄ proprie scientiam non habent sed potius quandā prouiden

tiam seu facultatem qua quid prosequendū aut fugiendum
ſm iustitiam prouident & dicernunt/ꝙ magis in quolibet
discutietur. Ad secundū uero dicendū est ꝙ hanc scieniam
sucipere aliqua principia a phisicis cōtingit dupliciter. uno
modo ꝙ eis indigeat & sic est falsum/quia talia a deo ime-
diate suscepit & fuerunt reuelata ab eo alio modo quod eis
utatur pro declaratione eoꝝ que traduntur in ipsa & utatur
illis tanq̄ qbusdā adminiculis & ancillis sic similis militari
& militaris fabrili & sic uerum est. Hic enim defectus nō ex
ea sed ex parte intellectus nostri qui ex eis que per naturalē
rōem ex qua procedunt alie scientie cognoscuntur facilius
manuducitur in ea que sunt supra rōem que in hac scientia
traduntur. Vnde & iura & decreta oīa beatoꝝ Aug. & Amb.
Cypriani &c. theologoꝝ p̄cepta quedā existunt quibus in-
iuste sicut aromatarii p̄cepta medicoꝝ ad sanandū corpora
les egritudines utuntur/sic & iuriste ēt ad sanandū spiritua-
les infirmitates que contingnnt ob defectū uirtutū theolo-
galiū aut moraliū que sine illis minime perficiuntur utunt̄
traditionibus doctoꝝ theologoꝝ & imperatoꝝ legibus q̄
recepte sunt a theologis & ꝓut sunt diuine legi conformes
& sic non sequitur medicus nescit exequi receptā quā cōpo
suit seu cōdere cum requisitis materiebus eo modo quo aro
matorius nec miles facere frenū sicut faber aut frenifactor/
ergo dignior est aromatarius medico uel faber militi. Sic in
proposito non sequitur theologus nescit texere telā iudicia
ri &c. sicut iurista/ ergo iurista est dignior theologo / Dico
tñ ꝙ in iudiciis & locis forentibus ubi de iustitia & iure ma
teria legum agitatur ipsos primū locū obtinere dignū est/
sicut & in cōmixtionibus & condimentis potionū aroma-
tarii multotiens medicis preponuntur/in aliis aūt que lega-
les strepitus imediate nō concernunt prima dignitas & pri-
ma sedes theologoꝝ sunt & si cecus faciant quandoq̧ iuri-
ste quia plures & potentiores & ditiores existunt q̄ theolo
gi sicut aromatarii multotiens medicis etiam ditiores exi-
stunt / hoc nulla ratione publice honestatis insinuante iu-
riste si sint & ceteris paribus in magnū periuditiū iustitie ci-
uilis permittūt & faciunt pace multoꝝ loquar qui ipsorum
postq̄ interest contrariū facere nituntur & hoc faciunt arbi

tror quia suis pompis & diuitiis paupertatē theologorum ad propinquari ēt debere uerentur & erubescunt quos uident magis in hoc xp̄o proximiores a quo dependet immediate apostolorum & theologorum scientia/& est sicut si aromatarius medicū in succedendo uel sedendo aut alias honorare erubesceret aut faber militē/ ut ex p̄missis recte itellectis cetera si fuerint paria manifestū est. Sed q̄ magis ad papatū collegium debeat eligere theologū q̄ iuristam ceteris paribus. Quatuor enim modis ut dicit.d.Aug.de Ancona in sua sūma Papa considerari pōt. Primo ex parte eccle. cui prefert nomine cuius nō intelliguntur muri aut menia seu bona tēporalia aut hmōi de quibus insurgunt omni die lites & discordie ad quod sedandū opus est presidiū iuristarū sed magis intelligitur unio fidelium animarum que ut coniūgatur sponso illius xp̄o & cōformentur illi maxime predicatiōe & doctrina theologorum indigēt quorū cōtinua predicatiōe lectione/disputatione (& non iuristali strepitu) fides salubērima / gignitur/ nutritur/ alitur/& contra hostes & hereticos/defenditur/ uirtutesq̄ aīarum augentur & p̄remia/ & pro tali eccl.xp̄s mortuus est & terrena cōtēnes ait. Vulpes foueas habent/ & uolucres celi nidos/filius aūt hominis nō habet ubi reponat caput suum. Et Griso. in omelia de Pentecost. magna inquit cura est deo de eccl. sua nō muro circundata sed fide circumcepta. Et Apost. .2.ad Corin. .13. xp̄i uestigia sequens dicit ego aūt libentissime impendam & super impendam ego ipse pro aīmabus uestris. Secūdo hoc patet ex parte status/nam papa idē sonat q̄ pr̄ patrū ita q̄ debet esse medius inter deū & alios pastores & prelatos ecclesie/nā super illo uerbo q̄ dictū est Moysi Exo.4. in eis in his que ad deum pertinent & Aaron frater tuus loquetur per te ad populū dicit Aug. q̄ sum.Pont.cuius figurā gerebat Moyses medius debet esse inter deū & Aaron qui gessit figurā aliorū p̄latorum/nā cū ipse Moyses uellet terminare questiones & iurgia in populo audiuit a Jetro cognato suo Exo.19.stulto labore cōsumaris sta tu in populo in his que ad deū pertinent & ostendas populo cerimonias & ritū colendi deum ad lites uero & questiones determinandas prouide de omni plebe uiros timentes deum in quibus sit ueri

tas & qui oderint auaritiam. Tertio istud patet ex parte sci entiam per quam sum. pont. perficitur/ sicut enim ipsa prefertur oibus prelatis & Pontificibus ita scientia eius preferri debet oibus sciētiis sed ut ex supradictis patet theologia est oium scientiaꝝ dignissima ita etiā professor in ea preferatur omnibus aliis in aliis. scientiis professis dignū est ceteris paribus/ sacera aūt scriptura oibus legibus ꝑferƭ manifestum est/ ergo in papā in ea magis eruditus magis eligendus esse nisi alter fuerit tanta prudētia & sagacitate fulcitus ꝙ ad regimen animaꝝ & totius xpiānitatis melior notabiliter esset propterea subiungo ceteris paribus. Quarto istud constat ex parte iuditii uſis ꝙ habet papa multa mala fiunt in mundo que per iura & leges nō puniuntur ut dicit Aug. in. r. li. de li. ar. Videtur in lege ista que regendis ciuitatibus fertur multa concedere atq; multa impunita relinquere que tñ per diuinā scientiā iudicantur &. x. di. scribitur ꝙ legibus Imperatoris nō in oibus ecclasticis controuersiis utendum est presertim cū inueniantur ecclesiastice & canonice & euangelice sanctioni aliquotiens obuiare.

❡ Ad argumenta principalia/ ad primū dicitur ꝙ uerbum Grego. intelligitur de lege diuina aut aliter ſm. b. Cyprian. & scribitur. x. di. ꝙ Christiani Imperatores pro eterna uita pontificibus indigent & Pont. procursu tpalium tamē modo imperialibus legibus uti debent quatenus spūalis homo negotiis secularibus se non implicet. Ad secundū dicitƭ/ ꝙ papa hoc facere debet per minores que sunt in ecclesia utpote p iudices seculares sicut nec miles debet facere frena sed fabrio illa remittit. Vnde apostoli. 7. diacōes eligerunt qui tpalibus insisterent/ nec bonus theologus ut dictū est supra a legum & iuriū sciētia nudus existit/ nouit aūt que conformia aut dissona sunt sacre scripture in qua est professor nec requiriƭ singularis scientia terminoꝝ & p hoc dicitur ad argumentum tertiū. Ad quartū dicitur ꝙ hoc fieri debet per papā p alios facere & nō p se ipsum/ ut dictū est. Ad quintū dicitƭ ꝙ bonus theol. habet enim per se & cū aliis circūspectis uiris sufficientē ad regendū scientiā/ & hoc sufficit/ nā papa debet esse pfectus principaliter in lege diuina de qua criptū est lex dñi imaculata couertens aīas/ circa quoꝝ sa.

lutem papalis dignitas principaliter a deo instituta fore di gnoscitur/legē aut humanā principaliter sumere pōt nō ad intētū principale sed ad aliqđ adiutoriū tpale ut dicit aug. & hī.x.di.nā fecit hoc paulus cū aduersus iniuriosos Cesarē appellauit & ciuē romanū se esse protestatus est. Vnde & latrare contra lupos qui sunt tytanni sedi Apost.rebelles ne aīas fideliū scismatice uel alias rapiant& stare ex aduerso cōtra uolentes inuadere dn̄icū gregē & sanctū imperiū apost. uiolare aut deuastare aut terras eidē subiectas occupare melius est p sacras scripturas q̄ p leges & iura facere quia finis eius est caritas iuxta illud apost. finis precepti est caritas q̄ ut scribitur in Cant.est oīs armatura fortiū qua expoliatus Petrus/una .n.uoce mulieris pcussus dū mori timuit uitā.s. xp̄m negauit & qua uestitus dixit obedire oportet deo magisq̄ hoībus/manifestū est enī de obediētia erga deū & de reuerentia exibenda sup̄mo Pont.eiusdē locūtenē ti p̄cipue determinare theo est & alia que ad fidē orthodoxā diffinire & decidere quare theo.bn̄ expertū plusq̄ iuristā ceteris paribus magis sacrū collegiū Cardinaliū eligere tenet/ & idē dicendū est de aliis p̄cipuis eccl. p̄laturis & dignitatibus/ Sed q̄ defide & ptāte pape ad theol.expectat disputare tāq̄ notū de se &manifestū relinquitur qm̄ ad ip̄m de deo & de his que īmediate procedūt ab eo ptinet disputaresed fides& talis potestas ut supra dictū est imediate procedit a deo/ergo &c.minus principaliter & ministerialiter iuristā exequi p̄ theo. & condimenta dignū est. Et ista cum omni pace & reuerentia iuristaꝝ dixerim quos obsecro plus rationi q̄ affectui fidem adhibere uelint & in sacro & irrefragabili canone & sacra scriptura diuinitus inspirata doct.expertos p̄ ceteris pfessoribus ceteris paribus magis reuereantur maiorēq; honorē & reuerentiā exibere curēt mercedē ēt habituri ab eo qui in eccl.triūphanti eosdem doctores exaltando certis & specialibus laureis ideo est ornaturus qui est xp̄s iesus salus eterna credentiū/& hec de isto Correl.dicta sufficiant.

¶ Sequitur sexta & ultima Conclusio.

Conclusio hec tn̄ fuit supius uirtualiter posita seu contenta uidelicet in illis duabus conclu. presertim

ꝙ papa non recognoſcit ſuperiorē in terris nec poteſt ab ali quo iudicari in terris & niſi in caſu hereſis proprie ſumpte pro ſui principatus excellentia tantis ſunt ſupra ſanctorum patrū roborate teſtimoniis tā irrefragabilibus (ut ita audeā loqui) fulcite rationibus & ſanctoꝝ canonū luminibus illu ſtrate ut ſuperuacuū cenſeamus alia inducere teſtimonia ſed ſolum aduerſarioꝝ argutiis & rōibus reſtat reſpondere. Et ſupponimus in primis ꝙ ptās papatus a nemine mortaliū dependet ſed immediate eſt impenſa a deo ut in principio ſatis probatum eſt. Secundo ꝙ Ro. Pont. non modo ſingulis perſonis eſt ſuperior ſed etiam toto eccleſie corpore. Tertio ꝙ corpus iſtud nō eſt aliquid cōe propter mēbra cō gregata ſicut patet de alio corpore ꝙ non eſt niſi partes ade quate ſimul ſumpte & unite ut notū eſt. Quarto ꝙ papa paſtor eſt & caput totius eccleſie & per ꝯñs omniū fideliū ſingulariter & ſimul ſumptoꝝ. Quito ꝙ ex textu illo.ſ.nemo iudicabit primā ſedē ſepe alegato ſatis ſufficiēter intētionē aduerſarioꝝ euacuari uiſū eſt cū ſequatur in eodē/ nō enim ab auguſto nec ab omni clero/ nec a regibus/ nec a populo iudicabitur & glo. ibidem ſuper uerbo ab omni clero ait argumentum ꝙ Concilium nō poteſt papā iudicare ut extra de electione ſignificaſti/ & ſic eneruatur omnis poteſtas terrena ne poſſit iudicare papalem niſi famoſo hereſi & pertinaci infectam & contaminatā. ❡ Et ad argu. ꝓprius accedentes negatur illud aſſumptūꝙ noīa diſtributiua cōpetere non poſſunt congregationi fideliū que unica & inpluriſicabilis eſt parū ualet/ quia talia ſigna addita noībus collectiuis/ ut ſunt populus/ plebs/ & hmōi tenentur collectiue ſigni ſicant enim idem ꝙ totum ſicut eſt illud qđ habet ad Heb. .3. ſicut Moyſes fidelis fuit in omni domo ſua ꝙ exponitur in tota domo.ſ. ſinagoga iudeoꝝ & illud .3.ꝛ.8. cōuertitqꝫ rex faciem ſuam & benedixit omni eccleſie & primi Parali. .19. precipit aūt uniuerſe eccleſie benedicite deo & benedixit omnis eccleſia domino patrū ſuoꝝ & illud Matth.2. turbata eſt omnis Hieroſolima cū illo ꝓ i. tota & ideo illa auct. nec ab omni clero.i. toto/ & ſicut in iſta expoſitiōe ſic & ꝓ in multis inter alia patiuntur defectū logices ſine qua nec diſputare nec arguere rite conuenit notum eſt/ & ideo nulla ca

lumnia aut tergiuersatione sanctū sensum iam a sanctis pa-
tribus explanatū ad eo℞ sensum nisi ualde extorte attrahere
nequeunt/quod etiam atq̧ etiā colligitur ex tex. nunc aūt
.22.di.&.§.hinc etiam di.17.&.c.si papa sepe adducto.d.40.
qui sole clarius dictum sensum & sententiā explicant luci-
dissime.Nec etiam obstat ꝙ dicunt ad auctoritatē.s.ꝙ papa
reseruatur diuino iuditio/dicentes iudiciū congregatū fore
iuditiū dei/nō ualet sed bene est iuditiū dei quod uult fieri
per hiēm sic etiam doctores exponunt illos textus de penis
di.3.sed quā ꝙ quē sacerdos iudicat deus iudicat cuius per-
sonam gerit.&.c.nemo.11.q.3.nō enim homo est qui ligat
sed xp̄s qui hanc ptātem dedit in auct.aūt predictis loquen
tibus de papa non est sic/ quia excludunt omnino homines
a iuditio suo & loquūtur exclusiue expresse/ut si dicerē nul-
lus homo currit preter sortē certū est ꝙ sensus est ꝙ solus
sortes currit similiter ista/Papa a nemīe nec ab augusto.&c.
preter q̄ in casu heresis/ergo|solū in illo posse iudicari notū
est sequi & ꝙ insinnatur liquido per illū tex.alio℞.9.q.3.ha-
betur enim ibiq̧ alio℞ causas deus uoluit p homines termi
nari sed sedis istius presulem suo sine questione reseruauit
arbitrio/& notatur ēt.c.erectionē.79.di. Ex quibus patet ꝙ
fantasia aduersario℞ nō exponit auct. & dicta sancto℞ pa-
trum/sed magis se opponit his rōnibus rationabiliter re
seruatis iam expresse obiecta per eos euacuemus dignū est.
¶ Et primo ad illud quod adducunt Math.18.si peccauerit
in te.&c.ꝙ ipsis apparet achileum argumentū dicimr ꝙ in
papa illa auct. non habet locū quia nec habet superiorē in
terris ad quem post denuntiationē iuridicam p castigatiōe
possit aliqnis recurrere prout denuntiatio iuridica requirit
quare.b.Ber.scribens Boni pape quis faciet mihi iustitiam
de uobis ait si haberem iudicē ad quē uos trahere possem/
iam nunc ostenderem uobis ut parturiens loquor quid mi
hi eminet extat quidem tribunal xp̄i sed absit ut ad illud ap
pellem uos/licet enim papa sit proximus & frater natura &
fide superioritate tñ & dignitate est princeps & caput/Et li-
cet possit propterea simpliciter admoneri/ qura caritas est/
non potest tamen corrigi.&c.Et ad |idem uidimus multos
illuminatissimos doct.s.Albertū magnū/henricū/ Petrū de

Palude/Aug. de Ancona. & conformiter sacris & irrefragibilibus sanxionibus ecclesiasticis loquentes. Unde per sacrã scripturã in presenti conclu. Intelligo nõ solũ uetus & nouũ testamentũ/ sed decreta sanctoꝝ patrũ que spũs sanctus per eos & ecclesie & mortalibus in salutem fideliũ uoluit propalari & reuelata obseruare uoluit. Nã uera uicentes in eodem spiritu sic propheti & apl̃i locuti sunt/ huic igitur sacris & irrefragibilibus documẽtis & disciplinis proposse innitimur nec loquimur pro libito uoluntatis ut patet recte istud opus intueri uolenti/& sic dñs erit mihi adiutor & despicient aduersarii ueritatis ꝙ loquor semp cũ humili correctiõe. s. matris eccl. oium fideliũ matris & magistre. Ad. 2. obiectionẽ que est satis cõis & sumitur ex illo ad Gal. 2. Ubi paulus dicitur restitisse in faciem ipsi petro. hoc nihil facit pro aduersariis cũ aliud sit resistere & se opponere pape, ubi eminet periculum fidei ut tunc & eccl. aliud est imperare seu per correctionem pene punire ꝙ nõ nisi superiori cõuenit qualem papa in terris minime recognoscit ut rite probatũ est supra. Et rursus patitur defectũ logices sine qua disputare contendẽtes cor eoꝝ uanũ est/ arguũt enim a superiori ad inferius affirmatiue resistere enim est quoddã comune superius ad punire & iudicare sicut nõ sequitur possum resistere tibi iniurianti aut uolenti me percuttere/ ergo possum te iudicare punire. &c. & sicut nihil ualet ista ꝯña sic nec multe alie/ nec ex hoc in paulo contingit aliqua superioritas supet Petrum sed magis in ipso caritas excellens & in petro eximia humilitas ut sancti exponũt ostensa est/ imo hec auct. potius militare uidet̃ pro nobis q̃ tenem⁹ papã posse caritatiue admoneri & per aliquos graues prelatos sicut erat tunc inter apostolos post petrum paulus caritatiue admoneri & errantem in fide per publicam & famosam heresim ac pertinacem cadentem directe super simbolicam orationem non solum / tunc & in tali casu potest resisti eidem sed potest puniri & iudicari ac presequi debet ut antixp̃m/ publice aũt obseruare cerimoniis/ sed iudeoꝝ que erant mortua & mortifera/ nullo modo licebat sine eminenti periculo fidei & ideo publica indiguit correctione publice peccans in nullo alio casu licuisset paulo nec alicui subdito liceret nisi ubi emineret

periculum fidei & Paulus excessisset in correctione si publice pro quo omniq; alio crimine & restitisset. Ad aliam que sumitur ex obiurgatione facta Petro &c. q adagentes diuertisset non potest argui ex hoc q ipse admisit aliquas querelas q ideo prelati teneantur admittere etiam reprehensiões subditorum & facere se eisdem subiectum nec iudicio corũ subiici debere. ut recte colligit canonista ex dictis.b. Greg. .c.petrus.2.q.7.& etiam gratiani ibidem / & rursus hec ꝯña peccat sicut & supradicta non nouerũt li. topi. ar. iuditium enim sui uicari non subditis sed sibi relinquit deus/ potest enim illud Pauli de se dicere propria ad Corinth 4. Qui autem iudicat me dominus est.

Sed iam ad ea que sumunt ex Conciliis Basilieñ. & cõsta.ut policemur in conclusione ipsa sexta neniamus.licet premissa ferme omnia papam in terris nõ hře superiorẽ ostendẽtia fundamenta ipsoꝝ euacuẽt penitus & eneruẽt/& q Conciliũ nõ a xp̃o sed a papa i media iã recipit ptãtem ut in predic.cõclu. fuit probatũ/ & q fortius est nõ uidenť ꝯ conclu.nras militare/errauerũt enim ab utero.i.a principio& locuti sunt falsa/nõ .n.habeť ex Cõcilio cõst. ẽt si legitie & cãonice cõgregatũ ẽet ipsũ recipe immediate a xp̃o ptãtem sub nulla illorum decretorum forma legitur nec institutũ noscitur esse & decretũ illud qđ tũc in cõstantia sub obedientia Ioan.23. emanauit in nullo militat ꝑ intentione aduersarioꝝ si recte ĩfo ma ĩtelligatur q̃ talis est hec sancta synodus Constañ. gñale Conciliũ faciens pro stirpatione pñ is scismatis & uniõe ac reformatione eccl. in capite & in membris fienda declarat q ipsa i spiritu sancto congregata gñale Cõciliũ faciens & ecc. catho. militantem ptãtem a xp̃o habet imediate cui quilibet. &c. Nõ enim loquitur uniuersaliter de qualibet synodo/sed de illa singulariter dũtaxat pro cuius tpe non erat totius eccl. unus pastor indubitatus & pro union & prohabendo illud indubitatũ factũ fore clarũ esse dignoscit. Vnde in illa forma qua ꝓponiť nõ fuit factũ.Tũ secũdo/quia tale Conciliũ fuisse canonice aut legitime cõgregatũ maximũ dubiũ est apud multos/imo plurimoꝝ opi.est q fuerit irritũ & inane illud seu non canonice siue legitime congregatum .s. corũ.

qui fuerunt de obedientia Grego. & Benedicti/ & loquendũ est ut plures: habuit enim ista congregatio tria tpa. Primũ fuit in quo sola obedientia Io. Balthasar constantie cõuenerat. Secundũ in quo Angelus Conradus uocatus in obedientia sua Greg. 12. iuri suo cedens prefate congregationi sub certis modo & formis cõiunxit. Tertiũ est in quo reges & principes ac prelati obediẽtes Petro de luna Benedicto. 13 uocato/in cuius obedientia multi se unierunt. &c. Asserere aũt ꝙ prefatum Conciliũ si Conciliũ dici possit ex illa sola obedientia Io. faciebat Conciliũ generale aut representaret eccl. militantẽ temerariũ esset. Tũ tertio/quia auctoritati illoꝝ decretoꝝ (si decreta fuerint) constantie. Alie due obedientie que erant & illa longe potiores .s. Greg. & Benedi. apertissima cõtradictione in plena congregatione se opposuerunt & eoꝝ oppositionem acceptatã fuisse constat/ ut ẽt patet in bullis datis Oratoribus illoꝝ tpoꝝ & alias/ quare cor eoꝝ uanum est. Tum ẽt quarto/quia adhuc nõ integra fuit illa una obedientia Io. 23. qm̃ plures patres doctissimi illis non prestiterunt consensum seu assensum/ imo restiterunt & mutatũ fuit etiam illud nomen Ioannes. Tũ quinto non militant quia non fuerunt per omnes alias obediẽtias nec petita nec repetita fuerunt. &c. Tum sexto quia per sedẽ apost. nequaꝗ̃ fuit approbatũ/imo potius uidetur reprobatum & annullatũ fuisse per dñm Marti. in condemnatione erroris Io. Viclef. & Io. husut patet i bulla quã misit uniuersis prelatis nationis Germanie. Tũ septimo/quia sicut ex superioribus patet sacris sanctoꝝ patrũ institutis aperte contradicunt/ & ideo in nullo militant eoꝝ argumenta & quicquid diffinitũ sit in contrariũ quibuscunq; uiribus caret iuxta. c. hec est fides pater beatissime. &c. Et decreta quibus repugnant sunt irrefragabiliũ sanctoꝝ Aug. Greg. Hier. Cypriani. Cirili. Amb. Theofili. Leonis primi. & alioꝝ pluriũ/ quorũ sententia nulla hominũ auctoritate possunt refelli. Repugnant ẽt cõi doctrine multorũ doctorũ per quã pollet ecclesia ut sol & luna/uidelicet sancti Thome/ Alber. magni Bonauen. Alex. de ales. Hugon. de sancto Victore & aliorũ multorũ/quos breuitatis causa omittimus nominare. Nec est hic tandem pretereundum argumentũ quoddã a fortio-

cilii non preiudicat auctoritati Hiero.& ratio est/quia roboratur auctoritate ueteris testamenti & Concilii ut dicit glo. ibidē/si aūt auct.unius sancti doct.preiudicat auctoritati cōcilii quanto magis aucto. tanto℞ patrū & sancto℞ roborata a sacra scriptura & Conciliis usibus & diffinitiōibus apostolice sedis/quare mirabile est de illis prelatis tunc sic constantie aggregatis ꝙ sic defecerint sed quia errauerūt a principiis/& iō locuti sunt falsa.Vn̄ cōstat ꝙ illa decreta sua nec uirtutem habent/nec minus necessitatem euertendi fidem quam de Ro.Pont. principatu semper seruauit sanctorū patrū auctoritas & totius uniuersalis eccl.putas ueneratata est.

¶ Rursus ea que inducunt ex Concilio Basilien̄. minime ēt militant quo℞ supposita in primis negamus & causa negationis patet ex precedentibus.s.ꝙ Conciliū illud cōstan. fuerit gn̄ale/imo singulare fuit & unius obedientie solum & non integre/& ꝙ illud decretū fuerit a sancta matre eccl. militante quam dicebant hoc temere satis dictum esse uidetur ut dictū est supra imediate.Tū ēt non militat Conciliū Basilien̄. quia noluit recipere ꝑsidentes pape in auctoritate sua debita iuxta ritum & uisum alio℞ Concilio℞ ob defectum hm̄oi eo℞ sententie sunt apocrife & nullius ualoris s̄m Isidorū in li.Conci.& patet in actiōe sexta Concilii Calcedonien̄.Tū etiam quia nō fuerunt conclusa unanimi consensu ꝙ requiritur& est de necessitate ut dicit idem Isido.6. eth.c.1.&.d.15.c. qui non consentiūt n on potest dici conclusio Concilii uļis / nam multi sapiētissimi uiri & doctores discentierunt nec spectarunt auctoritatū principū requisitam & qui iurarunt / non iurarunt illa decreta seruare nec ut nuncii apost. sed ut persone priuate & particulares/ & sic protestati sunt & fuerunt compulsi & coacti quia aliter nō admittebantur ad presidentiā in maximū scandalū totius eccl. & conclusa fuerūt illa decreta/ Papa per suos oratores & nuntios reclamante & aperte cōtradicente cuius auctoritas est maxime requisita ut ex superioribus liquido constat Et ad illud ꝙ replicant de confirmatione dicti Concilii per bullas dn̄i Eugenii. Dicitur ꝙ iste bulle ut aliqui probissimi uiri in curia tunc testabanť plus per minas q̄ s̄m mentē dn̄i Eugenii emanauerint. Et ipso tunc in lecto decūbente.

S

Nec ex illa℞ bulla℞ aliqua ꝑtiũ poteſt recte argui ꝙ dñs Euge. approbauerit prefatam etiã baſilieñ. doctrinam. Et quia ſm qualitatem tpum & perſona℞ in melius ſententie Ro.Pont.mutari debent / ut Nicola. in .cap. ſciam.25.q.7. ut luce clarus etiã dñs Card.de tur. cre. manifeſtat & facũdiſſime & ualde ꝓlixe in li.quẽ fecit de ptãte eccleſiaſtica. Vbi totũ manifeſtat ꝙ cupias recte aduerſus baſil. Concilium intelligere plenius ꝙ ipſe breuitatis grã qa ueteres facũdi & gaudent breuitate moderni/omitto & deniq̧ rõnes q̃ fiunt ſuperius contra Conſtan. poſſunt ẽt adduci contra baſilicam congregationẽ illã.Vnde infert dict. dñs Cardi. de turre Cre. doctor facundiſſimus nõ parũ admirandũ ait aduerſarios Baſilieñ.tanta caligine mentis inuolutos & obſcuros malitia ut in materiis fidei diffiniendis & declarandis maluerunt ſequi homines ab eccleſia dei in doctrina ſua dãnatos ſicut fuit Marſilius de padua ochã cum complicibus ſuis & Gerſon & aliis/ex qua℞ doctrina abſtracta ſunt ꝓ magna parte decreta illa prefata℞ Baſilieñ.& quoſdam alios nouellos doctorellos& infra/q̃ doctores ſanctos ab eccl.approbatos & alios preſtantiſſimos doctores antiquos & reputatiſſimos in ſcola theologie quo℞doctrina fulget eccleſia ut ſol& luna/ho℞ igitur dicta non multũ eſſe ponderanda merito ꝓ cõclu deduximus/cõtra quos ait Hier.& habet in canone non afferamus.24.q.1.hec ille. Quod dictũ Hieronymi non afferamus.ſ.concl. noſtra eſt.Et ex his quoq̧ iĩ ferẽ Correlariũ contra Turonenſe conuenticulũ ex Baſilieñ natum & ortum eſſe uerũ & & emanaſſe ex his /quorum decreta Concilio℞ Conſtañ.& Baſilieñ.& Turonẽ nuper coagulata mentes multo℞ & magno℞ ad perturbandum totã eccleſiam dei/imo totam religionẽ xpianam in magnũ & detrimentum & pernitiem anima℞ multa℞ prohdolor iugiter prouocarunt/ ut conſurgerent aduerſus in terris deum & aduerſus xp̃m eo℞ uerum & indubitatũ papam/& hæc ꝓ ꝑmiſſis cõcluſione & Correlario dicta ſufficiant. Sed ꝙ cõdigne eccl.Ro.& apoſt. pricipes terre fideles ſatisfacere nec deſeruire poſſunt per quam adquirimus premiũ infinitũ ꝓ que etiam deus mortuus & crucifixus eſt nulli dubiũ eſt teſtante hoc apoſtolo nõ ſunt condigne paſſiones huius tpis

ad futurā gloriam que reuelabitur in nobis propter ipsam ecclesiam catholicam & apost. cuius caput & uerus Pontifex Max. est Iulius secundus papa inq̄ indubitatus. Cuius etiam gesta preclara que in laudem dei & ecclesie oculis ꝓpriis facta conspeximus in prohemio dialogi seu breuiloquii nostri iam impressi conspicies.

Sed iam ꝑlucida declaratiōe ultimi correlarii aut potius de dignitate & fortitudine sacrosancte matris ecclesie omnium fidelium magistra / quam dico illam catholicam & apostolicam inq̄ confitentes unū deum trinum i in personis & unum baptisma firmiter credimus aliquid inq̄ de excellentia ipsius dicendum esse dignum duxi/de cuius potestate & papali dignitate potius & principaliter agimus q̄ de ꝑsonaꝝ singularitate ne adulari aut cōmodi tp̄alis gratia uideamur. Inducti deum tātū & ueritatem pre oculis habentes per se primo& principaliter omnia & singula agimus & agere & scribere nos ingenue fatemur/ & qm̄ sermo cōmunis / & pro cōmuni ecclesie & fidelium dignitate cōiter diffusus fidelium neminem tangat nisi quem angit/ ac ut successoribus ueri & indubitati pape Iulii secundi ueritas totius prepositе questionis/quam cum toto processu isto humiliter iuditio prefate ecclesie sub mittimus & submissa esse etiam atq; etiam uolumus lucidius appareat & uideāt qm̄ terribilis est & fortissimorū uiroꝝ atie circundata/ cuius fortalitium excellentiam & acumen posse attingere & simpliciter demonstrare aliquem mortalium hominū est impossibile/ ideo quibus ipsam laudibus afferam tam altis preconiis excelsam.Profecto nescio unde longe esse minorem laudem quam ipse adduco quā dignitas sua mereatur manifestissimum est. Aliquid a magnitudine roboris in primis assumentes illam auctoritatē cōmunem / quam diuinitus spirati sancti patres pro eadem ecclesia exponunt ducamus In lectulū Salomonis ambiunt sexaginta fortes ex fortissimis israel omnes tenentes gladios in manibus & ad bella doctissimi unusquisq; ensis super femur suum ꝑpter timores nocturnos Canti.3.ad huius sponsponse sue munimen & roburq; ac insuperabile auxilium/

& singulare presidiū deus ipse gloriosus & angelorum celestē atiem illam & hoium militiā terrestrem tribuit & posuit cōtra cachodemonē antiquū hostem in custodē de qua Isaias in persona dei loquens.c.62.ait.Super muros tuos hierusalem.i.ecclesiā posui custodes eximiorum.s.& catholicorum doctorum cetus ut catholica ipsa fides & immaculata persistat & ab omni errore preseruetur/ac aduersus scysmaticos & rebelles ipsa ecclesia apostolica firma & secura persistat & si in aliquo tempore ut hac nostra tempestate prohdolor perturbari uideatur/ac scopolis aliquibus instigante maligno spiritu fluctuetur in nullo tpe nauiculā petri posse naufragiū pati/sed duraturam usq ad finem seculorum nō cū modica fide sed firmiter & constantissime credamus & confitemur qm ueritas incarnata Petro sic ait.Propterea pro te oraui petre/ut ne deficiat fides tua/& si quando a casu Ro.Pont.perturbari uideamus non miremur/quia in Petrū fidei/petram & ecclesie fundamētū diuina prouidentia permisit & fluctuari & piscantes apostoli in nauicula Petri super mare cū timore salua nos perimus/& Petro dictum est:solū/ modice fidei quare dubitasti/sicq si fidem obseruemus integre & cōstantes simus in illa/& si fluctuemur naufragium tamē ecclesia nusq̄ patietur quam charissimam sponsam suam solū matri sue in cruce xps moriens pro ea cōmēdare uisa est quando solum in ea tunc permansit/mira inq̄ ecclesie dignitas per xpm ostensa fuit atq sublimis quando Io.uirgini ipsam uirginē cōmēdauit / ecclesiā tn̄ suam non stetisse permisit/sed hanc suam sponsam.unde tanq̄ sponsus procedens de thalamo suo ipse Christus speciosus forma pre filiis hominū processerat/immaculatam inq̄ & inuiolatam immaculate & inuiolate genitrici eiusdem uirgini gloriose in pura mente & corde ipso pro nobis moriente pro illo triduo' derelinqt solaq in ipsa sola uirgine permansit in qua & ipsius fidei ac omniū gratiarum & uirtutū super omnes puras creaturas decus & numen copiosius claruit & abundauit/ac super oium choros angelorum in perpetuum coronata triumphans pro nostra omniū salute ac pro ecclesie unitate & incremento mater nostra & celorum regina indesinenter intercedendo unigenitum filium suum ut magis ac magis pugnaret pro ea iugi

ter deprecatur ut ex monte qui xp̃s est mitatur auxilium ec. clesie sue que sola in regina ab aliis in monte Caluario perdita & deserta/simpliciter & integerrima permansit/ quã & deus ita dilexit ut filium suum unigenitum quem cõstituit heredem & regem uniuersoꝝ morti traderet qui cum sua morte a diaboli seruitute & ab iniquoꝝ perturbationibus & conflictu illam constantissime liberasset/& sanguinem& uitam pro ea libẽtissime profudisset/merito caput illius institutus xp̃s Iesus/ab ipsa nãq; Petrus & ceteri ipsius ueri successores immediatã ptãtem & auctoritatem recipiẽsque cõcitatam a demone quamcunq; potentiã aduersus ecclesiam constantissime & inuectissime tandem superari & eneruari nulli ambiguũ esse debet eoꝝ qui fidem catholicã seruant inuiolatam/durabit enim ad consumationem seculoꝝ usq; terribilis ut castroꝝ aties ordinata/ ꝓ cuius tuitione & fidei fidelis quicunq; ꝓ loco & tpẽ mortẽ & quodcũq; suppliciũ quod martirium recte dicitur sub pena damnationis eterne sicut pro Christo subire tenetur tota fides & scola sanctorũ theologoꝝ istud undiq; liquido proficiẽte dignitate quoq; ecclesiastica omnibus xp̃ifidelibus undiq; ẽt atq; relucẽte. Et rursus cũ ipsius contemplor celsitudinem laudem meã longe minorem semper conspiciam q̃ sua dignitas mereatur tantumq; excelsa persistat ꝙ uim& acumen cuiuscunq; hominum mentium superet &excedat ultime cõclusionis. Secundo Correlario breuitatis finem imponendũ fore merito duxi / & sic stat fides inuiolata in omnibus & cunctis pro ecclesiastica libertate & manutentione constantissima & promptissima erga uerum indubitatum papam Iuliũ .II. Pontificem maximum ac suos ueros successores obedientia iugiter consistat ab eo premium & mercedem eternam accepturi qui ꝓ nobis factus est homo ut suos milites & ꝓ ecclesia militantes ineternum beatos faceret atq; deos.

¶ Pro Correlario responsiuo questiõis ꝓposite ponit̃ primo talis cõclu. deinde& scd̃o obiectiões aduersarioꝝ recitabũtur & dicetur ad eas sigillatim/licet multa breuitatis causa ex dictis presupponantur tanq̃ probata & uera.

Aut plenitudo potestatis est data ecclesie aut Christi uicario quam ipse in terris constituit & loquor de suprema potestate iuridictionis clauium supra Conciliũ & oẽm in terris superante potestatem. Probatur primo sic/non fuit collata ecclesie/ ergo petro xp̄i uicario & successoribus suis/ꝯña tenet multipliciter quia arguitur a tota disiũctiua affirmatiua cũ destructione unius partis ad positionẽ alterius. Tum sc̄do/quia nõ datur mediũ. Tũ tertio quia a positione unius mẽbri alicuius bone diuisionis bimembris cũ destructione alterius est bona ꝯña/ut bene sequitur est animal & nõ irrationale ergo rationale/quia omne animal est rationale uel irrationale. Similiter omnis potestatis plenitudo data est Petro uel ecclesie / q̄ conclusio de se est ualde manifesta/sed ꝙ talis ptãs non sit collata a xp̄o ipsi ecclesie que est cõgregatio omniũ fideliũ Probatur multipliciter. Tum primo/quia tunc ad quemuis delinquentem incorrigibilem puniendũ requireretur talis omniũ fidelium congregatio/aut non est uerum ꝙ xp̄s dixit de correctione fraterna proximoꝝ si te nõ audiuerit dic ecclesie. patet ꝯña quia nõ possunt aliter exire in actum nisi omnibus assistentibus quibus est facta cõmissio/ prout est apertus textus. c. quia propter. &. c. coram de electio. hoc est impossibile cum sint dispersi per uniuersum mundũ fideles. & dicerẽ xp̄m nõ dixisse uerũ est absurdũ cũ sit incarnata & ĩfallibilis ueritas nec falli nec fallere potens nec istud obseruatur aut nunq̄ in ecclesia obseruari posset. Tenet hec ratio per locũ a laudabili & approbata consuetudine / quare &c. Secundo/quia tunc sequeretur ꝙ saltem ad maiorẽ partem talis cõitatis ac collegii pertineret hanc traducere ĩ effectũ potestatem quod est directe contra illos tex. inferior &. c. de maiꝫ. 20. q. 1. Nam talem ptãtem oĩa mẽbra simul iuncta exercebunt & quilibet per baptismũ efficitur membrũ xp̄i in talibus sic iunctis est notabilis ẽt icapacitas iudicandi que diuiduntur in clericos & laycos/inter quos sunt multi inbecilles rudes simplices & mulieres etiam includũtur. Vel ꝙ ad quemlibet effectũ talis ptãs congregari oportuisset Concilium gñale: ꝙ est oĩno irrationabile & contra iustitiã & antiquũ ecclesie usum/ igitur. Tertio regimen optimũ & mo-

narchicum cuiusuis magne cõitatis ſm oẽm diſciplinã moralem & ciuilẽ politicã & eccleſiaſticã pariter & naturalẽ q̃ unicã cãm ſimpliciter primã oim que ſunt aut poſſunt eſſe in natura manifeſtat ab uno pricipe ſolũ recte gubernari poſſit & omne regnũ regi oportet/certũ eſt enim ꝙ deus a quo imediate dependet regimen eccle. ſue & imaculate ſponſe meliorẽ gubernandi & regẽdi ſpeciẽ eligerit q̃re nõ a multis ſed ab uno regi & gubernari debere liquido conſtat/ & corpus quoq; aliquod uiuũ ſine capite aut plura capita hñs monſtrũ ſit & confuſum quare &c. Quarto ſi reſideat i iſta multitudine xpianoꝝ talis ptãs tunc regimen hmõi eſt politicus & nõ monarchicus/& p ꝯñs in nullo q̃ in tali multitudine reſidet talis ptãs/& p ꝯñs nõ eſſet ẽt in papa qđ eſt ꝯ inſtituta ſanctoꝝ oium ut ſuperius quaſi p totũ ꝓbatũ eſt/ quia iſta eſſet uera tñ eſt in eccl. uſi ſeu in tali multitudine plenitudo ptãtis ergo in nullo alio/patet ꝯña per eius expo nentes/ſed facilitas ꝯñtis patet ẽt expreſſa per Greg. ad mauritiũ Imp. ſcribentẽ. in cunctis ait euangeliũ ſciẽtibus liq̃t ꝙ uoce dñica ſctõ & oim apľoꝝ principi petro apoſtolo totius eccleſie cura cõmiſſa eſt. Quito paſtorale offitium ſoli Petro datũ eſt/ergo &c. qa eidẽ dicit xp̃s paſce oues meas. Sexto quia taliũ ptãtũ pluralitatẽ eccleſiaſtica unitas nõ admittit. Septimo quia tunc interimmperetur oĩs mundi ſuperioritas/quia eſſet ſeruus ſuper dñm & corpus ſupra caput ꝙ eſſet abſurdũ ſiue eſſet confuſio. Data eſt ergo eccle. i. potiori membro quod eſt Petrus & nũc ſucceſſori eius/qui eſt Iulius pont. Max. uerus & indubitatus papa. ii. quedã tñ mẽbris ſm quid potior tñ data eſt capiti imediate a xp̃o. Octauo auctoritates ſacri euãgelii & dicta ſaluatoris nõ poſſunt trahi ad eccleſiã ut dicta ſint cõitati/nã cũ Petro xp̃s ſingulariter loquebatur/& per hoc pronomen tu/& quod eſt ſecũ de perſone & numeri ſingularis. ſ. tu es petrus. &c. tibi dabo &c. & Math. 16. beatus es Symon bariona. & Io. ult. Symon Io. paſce oues meas. Eccleſia eni grex eſt & paſtore quo indiget nõ eſt ipſa/ergo erit papa peſtor. Similiter nec illud obſtat. Vos eſtis ſal terre ꝙ ſi ſal euanuerit. &c. Nec illud/ ſicut miſit me pater uiuens. &c. & euntes predicate euangeliũ oĩ creature/qui crediderit &. &c. Loquebať aũt xp̃s apoſtolis

conferendo eis officiū predicandi & baptizandi in quibus erat uera sapientia diffusa in eos per.ſſ. non enim hoc pōt toti eccl. referri ut tota predicet uel baptizet &c. ut notum est quare.&c. ¶ Postremū igitur est obmissis aliis mulis breuitatis causa dicere & tenere unicū principē in terris unicum pastorem omniū xpianorꝝ & totius mundi esse ro. Pont.& uerū & indubitatū papam Iuliū .II. uidelicet Pont. Max. & quemlibet beati Petri uerum successorem. Oportet enim & necesse est unū eligendum in caput/& a potiori parte huius multitudinis ut est collegiū ꝑ. Card. a quo ad oīa & singula membra corporis mistici fluat integritas & uita & membra putrida auferri per eum & euelli per penarum supplicia & maiora & nobilia minoribus dominari & minima minoribus minoraq; & maioribus & omnia & singula que unum corpus sunt in xpo Iesu uni capite & principi immediate uel mediate subici obedire & obtemperare operecium est sentient uniuersi & ualde rationabile & condignum & rationes que sunt de dicta multitudine & collegio/ & cuicunq; cōmunitati magne multitudini Cōcilii attribui quoq; possunt/in qua mortuo Ro.pont.manet & residet in terra in habitu & potentia dicta potestas.s. in Concilio aut Card. collegio quibus deficiētibus in clero urbis qui Pont. Max.eligere tunc posset/quo etiam deficiente ad aliquam multitudinem magis notabilem fidelium xpianorum & fidelium que esset ecclesia potior pars deuolueret Ro. Pon. electio/in quibus uera fides persisteret & ipsa ecclesia sicut quandoq; in sola uirgine gloriosa permansisse dignoscitur tempore passionis xpi filii sui quia omnes alii sicut corpore ita & mente declinauerunt tunc a xpo. Sed ꝙ superet oēm etiam temporalem potestatem satis supra ostensum est. Et obiecta que aliquam uidētur habere aparētiam quia alia ex superius dictis sufficienter solui possunt aut potius soluta sunt. Dicitur consequenter ꝙ non obstat. Primo illud ad Ro.xii.multi unū corpus sumus singuli alter alterius membra/ergo papa est membrum. Et rursus totum est maius sua parte ergo tota ecclesia est maior papa qui est membrum. Respondetur primo ꝙ papa potest dici membrum in ordine ad xpm sed principale quo ad mundum istum & fideles

scilicet caput q̃ licet dicat mēbrū ab eo tamen precipue alia membra uitalem suscipiunt uirtutem/ & totum quod est ui tam habens primo & adequate consistit in eo/ & uirtus to tius anime magis uiget in eo/ ꝑterea negetur ꝯña/ quia cor pus est maius anima/& tñ non est ratio ꝑstantibus quia ma gnitudo hmōi nō arguit nobilitatem ut ciuitas est maior hoie ergo prestātior seu dignior non sequitur/ tum etiam non ui ualere ꝯña/propter necessariam dependentiā quam habent alia membra ab eo/& non tenet ubi pars prebet ne cessarium esse seu dependentiā partibus aliis/ preterea non tenet/quia datur instan.ēt sicut tota monarchia siue celestis exercitus est qddā totū & spiritus sunt partes ipsius ergo ip sum totum est maius seu prestātius aut magis potens q̃ deus qui est spiritus/preterea non concludit etiam quia loquitur ibi de potestate plenaria iurisdictionis / licet aūt in gratie & uirtutis plenitudine ī tali multitudine comperiretur for te maior q̃ in papa. imo in una uetula uirtuosissima/non ta men ptās iurisdictionis & coactiua de qua hic loquitur / si militer & potestas ordinis & sacerdotalis quo ad caracterē equaliter comperiatur in papa & in aliis ueris sacerdotibus non tamen iurisdict. &c. nec hmōi membra eundem actū habent ut ibidem subiungit apostolus/& ideo nullū mem brum simpliciter hac in plenitudine gratie& uirtutis potest preferri toti/ prefertur tamen ſm aliquid.i. ſm illam pote statem/ nec alia membra hunc eundem effectum habent/ & ideo etiam dicit apostolus ſm gratiam que data est no bis differentes/& xp̄s etiam dicitur membrum ſm aposto .i.ad Corinth.xii. Vos estis corpus & membra.de mēbro glo.i.dependentia de membro .i. Christo capite & cū mem bro nostro.Et rursus si inferretur ergo minor in perfectiōe potestatis hereticum esset siue erroneum.

¶ Secundo non obstat q̃ ecclesia sit & dicatur sponsa xp̄i & papa paranimfus/ nā intelligitur in esse pfc̄te q̃ non cō tingit excogitari sine capite esse talem sponsam & caput est papa& dicitur paranimphus respectu officii& dignitatis sin gularis.Nec etiam hoc arguit superioritatem super sponsū qui aliquo modo etiam dicitur sponsus ratione amoris xp̄i & caritatis Oze 2. Sponsabo te mihi in fide. Nec obstat

ergo illud ꝙ adducitur Math.18. si peccauerit in te frater tu-
us.&c.dic ecclesie/& istud dicebat ipsi Petro ergo a fortiori
in aliis habet uerũ/& uult Petrũ habere superiorẽ & ipsam
ecclesiam ergo ecclesia uniuersalis est super papam/negatur
ꝯña.& ad auctoritatem dicitur ſm ꝙ dicunt & exponũt san
cti doctores Ambrosius/Augustinus/ & beatus Thomas/ ꝙ
ibi capitur totum pro parte/ non enim intelligitur de eccle-
sia dispersa per totum mundum notum est/nec de sancta sy-
nodo ideo congregando/sed de prelato ipsius qui est mini
ster pape uel ipsi pape si opus fieri non potest correctio fra-
terna in qua aliquod magis periculum emineret quasi dicat
ꝙ si una correctio non sufficiat debeo adhibere aliquam ec-
clesiasticam penam ut censuram uel interdict. uel huiusmo-
di potiorum doct.& sanctoꝝ huiusmodi auctoritate hec est
expositio/de qua etiam correctione seu denuntiatione su-
perius multa diximus/nec papa habet superiorem nisi xp̄m
semota heresi proprie sumpta/ut supra dictũ est/ & hoc esset
iustitie cõe impedimimum & pacis ecclesie perturbatorium
& mulieres etiam remitterentur ad talem ecclesiã sic disper
sam per totũ mundum hoc non uidetur esse dicendum/igit
intelligendũ est sic usis ecclesie.i.his qui ecclesie presunt/ ꝙ
etiam obseruatur nunc in ordinibus de licẽtia ordinis intel
ligitur.i.superioꝝ eiusdem & non oĩum qui sunt in ordine
simili/ꝙ etiam declarat beatus Tho.in.4.di.2. Nec obstat
tertio ꝙ ipsa ecclesia dicatur dña & regina ut per Hieremiã
dña gentium facta ast sub tributo/similiter p̄s. astitit regina
a dextris tuis/ergo cum dña& regina supremam uidetur ha
bere p̄tãtem/& act.15.Iuditium ecclesie est inditium dei / &
Math.20.Filius non uenit ministrari sed ministrare.Rñdeo
ꝙ ecclesia est domina & r gina ratione gratie & uirtutis &
suum iuditium est dei dũmodo fiat cum pape assistentia qui
uenit dare gratiam & uirtutem & uiam salutis ostendere &
sanguinem suum pro redemptione nostra ministrare / & li-
cet ita humilis superioritatem auctorieatem / dicitur tamen
dñs/quare.&c. Quarto non obstat illud Math.ulti.ego uo
biscum sum usq; ad consumationẽ seculi sed quilibet papa
est mortalis/ergo plenitudo huius p̄tãtis nõ est in papa sed
in ecclesia.Rñdeo poteest dici primo ꝙ p̄tás ipsius & prin-

cipatus semper manet.s.in xpo de qua dicitur dari. Vnde po
testas eius ptās eterna & regnum eius ꝙ non corrumpetur.
Tum secundo dicitur manere in ecclesia sancta & episcopa-
lis in sua ecclesia mortuo episcopo/& superioritas in ordine
& religione mortuo generali. Necnon dicitur tertio ꝙ ma-
net in sede apost. que nunq̄ moritur prout est text.in.c. gra-
tiose de re.li.6. Manet etiam in ecclesia ut dixi in potentia si
ue habitudinaliter ad hunc sensum quia ecclesia semper po-
test eligere personam que succedat in tali dignitate & hoc
collegium ꝝ.d.Card cum aliis ecclesie prelatis ecclesiā uni
uersalem representans & ideo dicendum est ꝙ corrupto su-
biecto hec non dicunt non existere sed uacare hoc est admi
nistrare carere iuris uel facti ut in.c.cum nostris de con.pre
ben. Vnde Leo ait/in sede Petri uiuit potestas & excellit di-
gnitas/nec ualet similitudo regiminis terreni seu ciuitatis/
quia illud a papatu istud a Christo & rationes a simili sem-
per claudicant uno pede. Quinto non obstat illud Math.
18.si peccauerit in te frater tuus dic ecclesie ut pro correctio-
ne caritatiua cuiuslibet particularis psone debet quis recur-
rere ad totā ecclesiā uniuersalem dispersam per totum or-
bem/nec ad Concilium uel sanctam synodum &c. & ſm ra
tionem euidentem & notabilem & ſm omnium sanctorū
& doctorum antiquorum expositionem/sed sic exponitur
dic ecclesie.i. prelatis ecclesie & dic ordini.i. prelatis & su-
perioribus illius ordinis sicut fit & quottidie predicatur nec
est illa quam aliqui moderni pro sui uoluntate dicūt dic ec
clesie.i. Concilio. Vnde si tali expositori fuit facta aliqua
grauis iniuria uel cisio in persona/& propterea oportuisset
eum confugisse ad totum Concilium uniuersale/ideo con-
gregandum ut aduersarius eius & iuste puniretur aut conti
gent ei.&c. nūq̄ sic textū exposuisset sicut nec exponendus
est/& maxime quia saluator loquebatur cum Petro depri-
uata caritate & correctione fraterna quam quilibet debet cū
proximo suo obseruare quare ista ratio nullam penitus ui-
detur habere apparentiam nec curo uerba ibi multiplicare
Alia uero motiua q̄ nup quidā ꝝ. Car. uir disertissimus sub
tiliter conferendo tetigit/ex diuersis partibus huius operis
eidē intitulati discussa sunt ni fallor sed nō ita pspicaciter.

¶ Nec obstat sexto.c. q: quis.35.q.9. ubi petit papa q̄ sinodus subscriptionem suam accõmodet &c. & sic petit papa approbari sententiam suam a Concilio.& sunt multi textus ad hoc.Respondeo q̄ papa istud non facit ut Concilium sit maius auctoritate q̄ ipse/sed qũia interueniente hmõi consensu Concilii & appobatione magis faciliter inducantur homines ad obseruandũ id in quo statuendo ipsi assenserũt superiori statuenti.Duplex enim funiculus magis ligat/& licet hec papa ex humilitate fecisset/non ideo ponit necessitatem successoribns suis ut idem facere teneantur si nollent/facit ad hoc.c.satagendum.75.q.1 Nec obstat septimo q̄ adducitur & dicunt a Conciliis prouenisse auctoritatẽ pape.c. Concilia.17.d.ergo Conciliũ uidetur esse supra papam . Respondeo q̄ uerum est electiue/non aũt primo & principaliter/quia illã ptãtem imediate suscipit a Christo/ uel dici potest hoc esse uerum priuatiue & in casu heresis proprie sumpte in quo a Concilio eodem non conuerso ad cor & renuente corrigi & pertinaci potest adimi sibi potestas & nõ aliter. Octauo non obstat q̄ adducitur de capite multum languido alligãdo per membra alia inferiora & similiter illud si oculus tuus scandalizet te erue eum abs te.&c.Rñdetur q̄ licet possit caritatiue hortari & in casu resisti sibi/ cum debitò tamen & reuerenti moderamine ut supradictum est quia principaliora membra tradunt suauiter suam uirtutẽ ad curam capitis/non propterea eruunt aut trucidant nec minus abscindunt illud.Nec inter membra scandalizantia ponitur caput/& rursus dicitur q̄ spiritus sanctus nunq̄ permitteret totum corpus ecclesie infici semper in aliquibus membris esset motus uitalis rite credentibus xp̄o qui est ueritas & uita & porte inferi nõ preualebunt aduersus eam / & xp̄s cum ea est usq; ad consumationẽ seculi.i.ultimi electi morientis in die iudicii.& rursus hec ordinatissime diuina prouidentia disposuit etiam in natura ut priora agant in posteriora & non econtra/ & semper ptãtem apostolorum uoluit Christus diriuari a Petro in ipsos & non econtra & quicquid faciebant apostoli representantes ecclesiam in suis Conciliis & cõgregationibus agentibus maxime de diuina lege uel de concernente illam agebant ista potestate diriuata & prout

erant Petro uincti seu membra coniuncta erant eo mortuo usq; ad alium successorem xp̃o coniuncta fuissent & sic in illis quattuor Conciliis & congregationibus quas legimus in actibus apost.celebrasse apost.aliquid permisit faciendũ ab illis Petrus fecit ex humilitate/nec illud necessitat successores ut dictũ est. Ad illud quod nono adducitur ex textu .c.in nono.ar.d.i.c.loquitur.&.24.q.1.ꝙ apostoli pari cõsortio cum Petro p̃tãtem acceperunt.Rñdeo dicendũ est ꝙ li pari non dicit omodam similitudinẽ nec paritatẽ sicut in ista ꝯña xp̃s dixit. Estote misericordes sicut & pater uester misericors est/ergo sic debemus esse simpliciter hoc est impossibile.Tum secundo/quia loquebatur de p̃tãte ordinis/ non de p̃tãte iurisdictionis/& Paulus etiam erat par Petro ꝯm beatũ Tho.2.2.q.34.ar.4.quo ad fidei defensionem non quo ad dignitatem prelationis. Nec petrum uocasse fratres apostolos minuit superioritatẽ & que consistit in leuitate& suauitate humilitatis iuxta illud Christi uerbũ. Iugum meũ suaue est & onus meum leue/quia hoc fecit ex quadam caritate fraterna sicut nec minuitur nunc in Ro. Pont. quando uocat ep̃os fratres.Nec obstat tex.in.c.legimus.93.d.ubi orbis maior est urbe/nam loquitur de potestate generalis consuetudinis que maior & amplior est in orbe toto q̃ in urbe/ non loquitur de potestate iurisdictiois & dignitate. Nec obstat illud Christi dicentis apostolis. Vos estis sal terre &c. ꝙ si sal euanuerit.&c.mittatur foras.&c nam hoc uerũ est solũ in casu heresis proprie sumpte/in aliis aũt casibus adhibeantur remedia ut supra.Nec obstat uerbũ christi uolentis confirmare ecclesiã post resurrectionem/qñ dixit apost.mitto uos & non dixit petro mitto te.Rñdeo intelligitur quo ad predicationem & promulgationẽ euangelii ꝯm proportiones suas/nec hoc aufert capitis primatum quod erat Petrus.Nec minus obstat illud Concilium apost.actuũ.xii.arguendo maioritatem propter missionẽ Petri & Ioannis / q̃ fuit una cum eis petro determinata/& sic ipsi Petro una cũ eis attribuitur actus mittendi.c.1.de spon.non enim potuisset cogi Petrus per congregationem si noluisset ire notum est. Nec minus obstat illud decretũ generalis Concilii Constantieñ in quo etiam papam subicit p̃tãti sue nec Basilieñ

in quo dictum decretum fuit repetitum & quatenus pertinaciter resistens determinationi hmôi Concilii hereticus cẽsendus est.c.oẽs.xxii.d.nõ obstare dicimus. Tũ primo qa nõ loquitur uĩr de qualibet synodo sed demonstratiue & limitate de ipsa cõstan. solũ quo tpe nõ erat aliquis indubitatus papa sed tres quoꝝ quilibet pretendebat se esse papã indubitatum. Tũ secundo quia ex eo nõ hr ꝙ conciliũ habeat ptãtem supra papã/sed contra eum solũ qui papali dignitate tunc se pretẽdebat exẽptũ& subiectio foret in foro penitentie.c.sanct.de offi.dele.iũcta glo. & ubi nescitur quis est papa/nec tunc fuit acceptum neq admissum istud decretum a multis ꝑlatis nec minus a Marti. papa uero cõcordiť electo fuit cõfirmatũ/sed potius implicite saltẽ reprobatũ cũ dãnat errorem illoꝝ qui negabant papã habere supremã ptãtem in eccl.dei/ut patet in eiusdẽ bulla Martini reprobationis Io.hugonis ꝙ adducitur de Cõcilio Basilieñ.paruifaciendũ est tũ quia factũ per desolutionẽ & trãslationẽ illius Cõcilii factã ab Eugenio/tũ etiã quia nõ approbata ab ipso & alias ut supradictũ est. Ex quibus oĩbus pȝ ueritas & certitudo totius qõis & qualiter in nulla sui parte est ambigua/ & correl. rñsiuũ eiusdẽ ꝙ Iulius .II. Pont. Max. illa plenissima ptãte quã imediate a xp̃o suscepit est supra Collegiũ & supra uĩe Conciliũ.&c.oẽm tpalem superans ptãtem. Perq & celeste regnũ nobis apire dignet xp̃s iesus/cui laus & gloria sempiterna. Amen.

¶ Ad Lectores.

Postremũ est ut opus istud qđ ꝓ diuina laude ad gloriã & exaltationẽ.S.D.N.Iulii.II.Põt.Max.&.S.matris eccl. (cuius saniori sñie & correctioni in oĩbus & q̃ dici possit humilius me submito) qđq & pro oĩum cõmoditate aĩaꝝ editũ cunctis mortalibus propalamus/caritatiue ab oĩbus suscipiatur supplex exoro. Et si quid in eo dignũ esse censebiť/id oẽ ex sacro Theol.fonte emanatũ credatur/ si quid uero quod Pontificiã ecclesiasticãue celsitudinẽ aut ẽt ꝛ moꝝ Card.preclaram dignitatẽ/quouis mõ offendere possit in ipso inueniri cõtingat (qđ neuticã arbitramur) id directe fore & esse cõtra intẽtionẽ nostrã/firmiter credať obsecro. Bñ ualete.

¶ Recognitio breuis toti⁹ opis.q̄a aq̄la grādis nō capit muscas.

Fo.7.col.1.ubi regnū/debet esse regū. In.2.col.ubi ex stirpe/debet. esse stirpe. Fo.8.col.1.ubi ueniet pro uenit. Fo.9.col.1.deficit.hi bis in abitus.&c.& a pro ad post habet ponat̃ a Fo.11.col.1.ob ed entie supfluū est.col.2.notatur ꝑ notetur. Fo.12.post ꝑposita mē sa debet poni/& in ult.li.pluniū ꝑ plurīū & ubi plurificatur ꝑ plu rificantur. Fo.13.col.1.uolēti pro nolenti & col.2.recōphennat ꝑ recōpensat/& carpore ꝑ corpore. Fo.14.col 1.reddūt ꝑ credūt & col.1.fm ꝑ unde & supfluū/ & fo.16.col.2.post debet ponat̃ habe re. Fo.19. col.2.absolutū ꝑ absoluūt. Fo.21.mortuā ꝑ mortuū& ptātem ꝑ a ptāte. Fo.22.col. 2.ad gentes ꝑ egentes Fo. 23. col.1. grauitas ꝑ grauatis & ecclesia pro ecclesie. Fo.25.col.1. latius sup fluum.& affli ꝑ falli. Fo.26.col.2.orat ꝑ erat.Fo.29. col.1. um ꝑ enim.Fo.32.col.1.ante reprehet ponat̃.i.& col.2.4. ꝑ 40. cōitas ꝑ cōiter defundere ꝑ defendere.Fo.33.col.1.si ꝑ sit. ordinem pro sic quis est.& fo.36.col.2.natantur ꝑ notanter. Fo 39. col.1. cum uno uerbo superfluum est.Fo.43. col.2.concilio pro concilia. & post ultimum uerbū ponatur opere. Fo.44.col.1.rōem pro ratione/ & post precipitari ponatur uideas.Fo.45.col.2.in fine dendū pro dicēdū. Fo.49.co.1.poplexitas ꝑ pplexitas ratio pro Ro.Pont.& col 2. um pro posito.Fo.53.col.1.pro patri ponitur racha & pro a fortiori si debet esse & nihil ualet. Et hic nota ꝙ col.2.correspon det secunde col.fo.sequentis & eidē secunde correspondet prima eiusdem fo.uidelicet.54. & huins prime col. correspondet prima .55.fo.in cuius.1.col.pre ceteris pro priores.in qua ꝑ in quo.& col .2.cōcluditur ꝑ concludit/ num ꝑ non/sicut pro sic/nō nisi semel xp̄m esse debet sit ēt superfluū.Fo. 56.1. li.prioris col.supflua est & pro neq; mortaliter.Fo 57.col.2.esse pro esset.Fo.58.col.1. debe re pro de bene.Fo.59.col.1.te pro se.& col.2.biscortū pro discortū & sit pro sic dicte pro dictat. Fo.59. post patet ponatur nā. Fo.61. dum ꝑ deū/uim supfluū.Fo.62.col.1.in prin. minoris ꝑ maioris/ & col.2.iurista ꝑ iuristeq;.Fo.64.col.1.figurate ꝑ figure. & col.2. thios pro theos fortitudinē ꝑ certitudinē & post sicut oculus ubi que qui.Fo.65.col.1.iniuste ꝑ iuriste.similis ꝑ ciuilis. col.2. iners supfluū.Fo.66.col.1.sciam ꝑ scie sacerā ꝑ sacra/fabrio ꝑ fabri.col .2.theo. ꝑ i theologia. Fo.67.col.2.hiem ꝑ hoīem. Fo.69. in fi.1. col.addat̃ ri si auctoritas.Fol.70.col.1.in penul.li.q̄ ꝑ q̄.Fo.71.col .2.post perimus clamare ponatur. Finis recognitionis.

Impressit Rome Iaco. Mazocchius Anno.M.D.XII.xiii. Decēb.

Alia particularis Recognitio Auctoris

QVia in huius operis exordio & prosequtione San ctorum traditionibus innitimur: Canonistarum Theologorumq; doctorum uera documenta pro posse sectamur. Graues nihilominus & doctissimos Apostolice Curie consulimus uiros: ac grauissimi & Reuerendissimi in xpo patris & domini dñi Antonii tituli sancti Vitalis/Sancte Romane Ecclesie Presbiteri Cardinalis effi cax & salubrius consilium pro iussu humiliter suscepimus/ingenueq; duximus adimplendũ quãdoquidẽ ob sui uirtutũ amplitudinẽ & optimũ zelum & disertissimã lr̃aturam sancte & catholice Romañ. Ecclesie clypeus & inexpugnabile propugnaculum contra eiusdem hostes digne fieri meruit: eorundemq; obiecta/ rationũ & auctoritatum copia sic refel lit & dissipat: ut ipsorum possit etiam Malleus rite appellari. Cuius quidẽ preclara facinora alio in libro luce clarius (duce deo) explanabimus. Est igitur consilium, ut apertiorem & magis clarum intellectum duobus Quarte conclusionis Correlariis exhibeamus. Sensus ergo primi Correlarii est q̃ si occurrerit necessitas Ecclesie uel pro eiusdem exaltatio ne & fidei / Romanũ Pontificem pro collationibus beneficiorum simpliciũ & officiorum aliquam summam pecunie suscipere posse per modum elemosine & non taxatam dictis cau sis occurrẽtibus & ab aliquibus Prelatis pium esse putamus: sicut & in decisione dicti correlarii expressimus: quia Abla tiuus absolutus exponitur per unam conditionalẽ: ut patet in Logica. Et loquor de illa Simonia / que iure positiuo est prohibita: non de ea/ que iure diuino prohibetur / nec minus terminis istis/ uenditio uel uendere utor: & non dico ta xatam/ne uenditio uel Ciuilis traficatio intelligi possit/quare nec precium interpono/ nec alias dignitates aut ecclesias quibus ordo sacer annexus est nomino: sed beneficia solum & non ab omnibus sed ab aliquibus Prelatis: & nõ pro pre

V

laturis: sed pro beneficiis declaro. Vnde nec beneficiū/ nec minus aliquod spirituale uenale aut appreciabile intelligimus: nec temere asserimus: aut mens nostra affirmare simpliciter fuit: Sed piū esse putamus & per uiā elemosine: quia etiam Papa nō presumi debet hoc animo uendendi facere: sed ut illa in suū conuertantur usum: cum Papa omniū rerū temporalium sit dn̄s: iuxta illud Christi/ quod Petro dixit: Dabo tibi omnia regna mundi. Et cum dico dominū & de dominio loquor/ bono & uerisimili sensu quo fit & non in sensu quem facit intelligi debet: uidelicet Papam rerū temporalium spiritualiūq; dispensatorem uerum absolute esse. Et si inferatur: Ergo Papa non potest nisi predictis causis occurrentibus: non affirmamus sed pium esse putamus: & rebelles dissipare: hostesq; Ecclesie debellare: eandemq; potius exaltare esse uidetur. Verūtamen si petatur/ & rationabiliter: Que fuit ratio tam humilis & modeste positionis & decisionis: cum ceteri doctores apertius & luce clarius in hac materia loquantur: dicentes Papam non posse inuolui crimine Simonie zc. quorꝫ opera impressa & reimpressa uenduntur & undiq; uolant & comperiuntur: & iacula contra hoc aduersariorꝫ apertissima existant. Respondetur ꝙ tempus contrarium non admittit: & modestissima Sanctissimi domini nostri Pape actio in istis utiq; requisiuit. Cupiens ego potius ex nimia modestia & humilitate reprehendi: q̄ propter nimium rigorem(ut quidam arrogantes faciūt) extolli: qnia superbis deus resistit: humilibus dat gratiam. Q̄d autem uerum sit ꝙ ceteri Doctores manifestius loquātur zc. est glo. or. in cap. Ex par. in primo de offi. del. & Cardinalis. Et multi moderni in cap. i. de Simo. & cap. Constitutus: de reli. dom. & Archi/ & Dominicus de sancto Geminiano in cap. primo. xii. di. & in cap. Si Papa. xl. di. & Archi in tractatu de heresi. Et hanc opinionē firmant Filinus in dicto cap. de offi. del. & frater Nicolaus in supplemēto summe Pisane. & dn̄s Augustinus de Anchona apertissime in suo libro de

potestate Ecclesiastica. & ita determinat dictus Archi in dicto cap. primo.xii.di. ubi dicit contra beatum Thomã esse glo.in cap.si.prima.q.vi.dicens aperte ꝙ in Curia Romañ. nõ habet locum Simonia: Sed intelligitur dictũ beati Thome in hiis que sunt prohibita quia simoniaca/ ut uendere sacramẽta. Opinio autem dicte glo.procedit in hiis que sunt simoniaca qa prohibita/ ut sunt beneficialia: in quidus ideo cõmittitur simonia: quia est prohibitum a iure positiuo: & de ista Simonia non loquitur beatus Thomas prout tenet Archi: quem sequitur Dominicus in loco preallegato. Sequitur & tenuit etiam Paulus de Aleczariis in cle. prima/de summa trinitate & fide catholica. Et eandem conclusionem indifferẽter tenuit Antonius de Rosellis/ de potestate Pape in tractatu.ii.cap.xxxv. ubi tenet ꝙ in Papa locũ nõ uidetur habere posse Simonia: qa de omnibus ecclesiis & bonis earum libere potest disponere.xxii.di.cap.omnes/de prebeñ. cap.ii.lib.vi. & ibi dicit ꝙ si in ecclesiis dãdis alicui Papa pecuniam recipit/ nõ uidetur cõmittere Simoniã: quia posset bona ipsius ecclesie tollere/& etiã ecclesiam. Et quod fortius est/ tenet ꝙ pecuniam quã Papa reciperet prestãdo gratiam Spiritus sancti/uel pro prestatione sacramentoꝝ: quia cum possit ab ecclesiis/suadente necessitate/ pecunias exigere: ut in cap.Cum apl's.in uersu Sustinemus/de Censibus: nõ erit Iudex ꝙ possit uel debeat iudicare utrũ pro prestatione gratie Spiritus sancti receperit/aut ex alia causa: quia Papa a nemine iudicatur.ix.questio.in cap.Nemo. Hanc sententiam uidetur firmare glo.in cap.Si quis pecunia.lxxviii.di.Et idẽ tenet dñs Alex.in hac materia. Aliorum nõnullorum Doctorum ecclesie determinationes breuitatis causa relinquo.

¶Secundũ uero Correlarium dicte Quarte conclusionis in primis iuridicũ si sit & conforme cõiori opinioni Doctoꝝ Nihilominus illud conditionale est/nihil ponens in re: nec procedit de facto: quia /an quandoꝗ ita electio facta fuerit dico non esse meum iudicare/haut minus declarare: Sed

de preteritis loquor & intelligo illud pariter & declaro. In futurum autem locum habere nõ posse etiam si affirmatiuũ esset/& notum est propter Sanctissimi domini nostri Pape saluberrimã & sanctam extrauagantem: ex quibus constat nullum inconueniens nec minus scandalũ inde nasci aut oriri posse/ nisi forte passiuũ/ propter quod bonum non est obmittendũ opus: quia etiam sic Farisei scandalizati fuerũt de Christo/ dicente Petro eidem Math.xv. Scis quia scandalizati sunt Farisei audito hoc uerbo. Cui respondit Christus: Sinite eos quia ceci sunt & duces eoꝝ/ eo presertim quia in principio in medio & in fine & nunc humiliter saniori sententie sepe nos submittimus & maxime sacrosancte matris Ecclesie. Defectus seu corruptiones & adalterationes caracterum/si que ultra summarie recognitas comperiantur Calchographis asscribantur: qui tũc propter ĩminentes Cessiones sacri Concilii opus aliquantulum plus debito accelerarunt: ut Ecclesie Romane/& Sanctitati domini nostri Pape citius deseruirent & oportunius. Si qui igitur pro libito uoluntatis & sine causa mordere satagunt/contingat eis ut Apibus dicerem si liceret.

Finis totius operis. Laus Christo Iesu: & gloriosissime Virgini eiusdem Genitrici.

Tabula totius operis magistri Cipriani beneti: Sed primitus numerus folio⁊ singulatim annotetur.

A.

B.

X

M.

N.

O.

P.

R.

S.

T.

X.

Xp̄us elegit Paulum post resurrectionē. fo.xxxiii.col.i. ubi ante superflue ponitur.
Xp̄us solus potest restringere aut ampliare Papalem potestatem: ibidem.
Xp̄us solus est superior Papa. fo.lxxiiii.col.i. Ipse ad sui gloriam nos perducat/Amen.

Finis Tabule.